

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ANABİLİM DALI

**TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİ TAHSİSİ:
KREDİ DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE
AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: AYKUT DERELİ

İSTANBUL, 2025

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ANABİLİM DALI

**TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİ TAHSİSİ:
KREDİ DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE
AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: AYKUT DERELİ

Danışman: Doc. Dr. UFUK ALKAN

İSTANBUL, 2025

**TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİ TAHSİSİ:
KREDİ DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE
AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ**

İÇİNDEKİLER.....	i
TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

**BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİ KAVRAMINA İLİŞKİN TEORİK
ÇERÇEVE**

1.1. Kredi Tanımı.....	4
1.2. Kredi Unsurları	6
1.3. Kredi Çeşitleri.....	7
1.3.1. Vadelerine Göre Krediler	7
1.3.2. Niteliklerine Göre Krediler	8
1.3.3. Sektörüne Göre Krediler	9
1.3.4. Teminatına Göre Krediler	10

2. BÖLÜM

KREDİ TAHSİS SÜRECİNE İLİŞKİN GENEL ÇERÇEVE

2.1. Kredi Tahsisi Süreci.....	11
2.1.1. Müşterinin İyi Tanınması, Etkili bir İstihbarat Süreci.....	15
2.1.2. Müşterinin Moralitesinin Olumlu Olması.....	17
2.1.3. Müşterinin Bankalarla Çalışma Şekli	20
2.1.4. Müşterinin Gayrimenkul Varlığı	21

2.2.	Kredi İzleme Süreci.....	23
2.2.1.	Kredi Riski Yönetimi ve Kültürü	23
2.3.	Kredi Tahsisi İçin Teknoloji Destekli Yenilikler	24
2.4.	Kredi Tahsisi, Risk Yönetimi ve IMF	26
2.5.	Kredi Tahsis Sürecinde Rating Yöntemi.....	32
2.6.	Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler.....	40

3. BÖLÜM

KREDİ TAHSİSİNDE FİRMALARIN VERİLERİNDE YAPILABİLECEK AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ

3.1.	Rating Süreçlerinde Aktarma Arındırma İşlemleri ve Aktifte Yer Alan Finansal Hesaplara Yönelik Genel Kabuller	47
3.1.1.	100- Kasa Hesabı	47
3.1.2.	101-Alınan Çekler Hesabı.....	49
3.1.3.	103- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı	50
3.1.4.	120-Alıcılar Hesabı	50
3.1.5.	121-Alacak Senetleri Hesabı.....	52
3.1.6.	131- Ortaklardan Alacaklar Hesabı.....	52
3.1.7.	136-Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı	53
3.1.8.	159-Verilen Sipariş Avansları Hesabı.....	54
3.1.9.	191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı.....	55
3.1.10.	192-Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı	56
3.1.11.	258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	56
3.1.12.	260- Haklar Hesabı	57
3.1.13.	263-Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı	58
3.1.14.	264- Özel Maliyetler Hesabı	59
3.1.15.	296-Geçici Memzuç Farkları Hesabı	59
3.2.	Rating Süreçlerinde Aktarma Arındırma İşlemleri ve Pasifte Yer Alan Finansal Hesaplara Yönelik Genel Kabuller	62
3.2.1.	320-Satıcılar Hesabı.....	62
3.2.2.	331-Ortaklara Borçlar Hesabı	63

3.2.3. 336-Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı	64
3.2.4. 371-Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri	65
3.2.5. 420-Satıcılar	65

4. BÖLÜM

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SEÇİLİ SEKTÖRLERE İLİŞKİN AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ

4.1. Literatür Taraması	73
4.2. Yöntem ve Uygulama	76
4.2.1. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması	77
4.2.1.1. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu	77
4.2.1.2. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri	80
4.2.1.3. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum	82
4.2.2. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması	82
4.2.2.1. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu	82
4.2.2.2. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri	85
4.2.2.3. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum	86
4.2.3. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması	87
4.2.3.1. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu	87
4.2.3.2. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri	89
4.2.3.3. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum	90
4.2.4. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması	90

4.2.4.1. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu.....	90
4.2.4.2. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri.....	92
4.2.4.3. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum	94
4.2.5. Bazı Sektörlerde Karşılaşılan Özel Muhasebe Kalemleri ve Aktarma Arındırma İşlemleri	94

SONUÇ.....97

KAYNAKÇA..... 103

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 100 Kasa Hesabı	48
Tablo 2: 101 Alınan Çekler Hesabı.....	49
Tablo 3: 120 Alıcılar Hesabı 1	50
Tablo 4: 120 Alıcılar Hesabı 2	51
Tablo 5: 120 Alıcılar Hesabı 3	51
Tablo 6: Alacak Senetleri Hesabı.....	52
Tablo 7: 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabı.....	53
Tablo 8: 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı	54
Tablo 9: 159 Verilen Sipariş Avansı Hesabı 1	54
Tablo 10: 159 Verilen Sipariş Avansı Hesabı 2.....	55
Tablo 11: 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı.....	55
Tablo 12: 192 Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı	56
Tablo 13: 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	57
Tablo 14: 260 Haklar Hesabı 1	57
Tablo 15: 260 Haklar Hesabı 2	58
Tablo 16: 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı	58
Tablo 17: 264 Özel Maliyetler Hesabı.....	59
Tablo 18: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 1	60
Tablo 19: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 2	60
Tablo 20: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 3	61
Tablo 21: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 4	61
Tablo 22: 320 Satıcılar Hesabı.....	62
Tablo 23: 331 Ortaklara Borçlar Hesabı	63
Tablo 24: 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı.....	64
Tablo 25: 371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri	65
Tablo 26: 420 Satıcılar	66
Tablo 27: Vergi Tutarlarının İlgili Hesaplara Yansıtılması	66
Tablo 28: Yıllara Sair İnşaat Taahhüt/ Konut İnşaatı Firmalarına İlişkin Özel Durumlar.....	67
Tablo 29: 350 Yıllara Sair İnş. Ve On. Hakediş Bedelleri.....	68

Tablo 30: Alınan Sipariş Avansları.....	68
Tablo 31: Grup İçi İştirak Tenzilleri	69
Tablo 32: Grup İçi Borç/Alacak Tenzilleri	69
Tablo 33: Grup İçi Alış/ Satış Tenzilleri.....	70
Tablo 34: Robotik Süreç Kapsamında Kurallaştırılan Bazı Otomatik Aktarma Arındırma İşlemleri	72
Tablo 35: Sağlık Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri	78
Tablo 36: Sağlık Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri.....	79
Tablo 37: Sağlık Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar	80
Tablo 38: Madencilik Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri.....	83
Tablo 39: Madencilik Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri	84
Tablo 40: Madencilik Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar	85
Tablo 41: Hizmet Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri	87
Tablo 42: Hizmet Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri.....	88
Tablo 43: Hizmet Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar	89
Tablo 44: Ulaştırma Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri	8990
Tablo 45 : Ulaştırma Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri.....	92
Tablo 46 : Ulaştırma Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kredi Tahsis Sürecinde Değerlendirme Aşamaları ve Sonuçları.....22

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e	: Adı Geçen Eser
a.g.m	: Adı Geçen Makale
a.g.y	: Adı Geçen Yazar
BCH	: Borçlu Cari Hesap Kredisi
IMF	: Uluslararası Para Fonu
İLİS	: İçsel Likidite Yeterliliği Değerlendirme Süreci
İSEDES	: İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci
İSO 500	: Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
KKB Skoru	: Kredi Kayıt Bürosu Skoru
MFI	: Para Akışı Endeksi
MUSİAD	: Müstakil Sanayici ve İş adamları Derneği
s.	: Sayfa
TDHP	: Tek Düzen Hesap Planı
TFKB	: Türkiye Finans Katılım Bankası
TUSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği

GİRİŞ

Kredi kullanımı işletmeler açısından bir finansman sağlama yöntemi iken bankalar açısından üçüncü kişilere ait kaynakların ekonomik sisteme geri döndürüldüğü ana işlevdir. Bu sistem karlı olduğu kadar risklidir.

Kredi talebinde bulunulduğunda firmanın mali analizinin, ödeme gücünün tespitinin doğru bir şekilde yapılması gereklidir. Kredi tahsisi en uygun kredi limitlerini veya kredi limitleri verilmemesi gerektiğinin kararını veren süreçlerden oluşur. Çalışmamızın ilk bölümünde kredi tanımı, unsurları, çeşitleri, kredi tahsis süreci, kredi tahsisi, risk yönetimi ve Uluslararası Para Fonu konularına yer verilmiştir. İkinci ve üçüncü bölümünde kredi tahsis süreci, aktarma arındırma işlemleriyle birlikte bu riski minimize edecek faktörler ve bu faktörlerin literatüre sağlayacağı katkıdan bahsedilecektir. Aynı zamanda çalışmanın son bölüm olan dördüncü bölümde de Türkiye'deki farklı sanayi kollarından işletmeler seçilerek analiz edilmiştir.

Kredi işlemlerinin başlaması aşamasından kredi limitlerinin oluşturulmasına kadar olan süre kredi tahsisi açısından önemlidir. Bu süreçte müşteri iyi araştırılmalı, mali veriler derinlemesine incelenmelidir. Firmaların talep ettikleri yeni kredi limitlerine ilişkin karar verilmesi veya daha önce verilmiş olan limitlerle devam edilmesi kararı bankaların kredi tahsisi birimlerince yapılır.

Kredi tahsis birimleri tarafından gerçekleştirilen analizlerde, firmanın mali yapısı, piyasadaki itibarı, faaliyet konusu gibi çeşitli kriterler dikkate alınarak değerlendirme yapılmaktadır. Bu süreçte, kredi limitlerinin belirlenmesi ve gerektiğinde güncellenmesi amacıyla kapsamlı bir istihbarat ve mali analiz çalışması yürütülür. Tahsis kararları alınırken, ilgili verilerin doğruluğu ve güvenilirliği büyük önem taşır. İhtiyaca en uygun kredi tahsisinin sağlanabilmesi için sürecin her aşaması dikkatle ve özenle yönetilmelidir. Bu bağlamda, çalışmamızda aktarma ve arındırma işlemlerinin eksiksiz biçimde uygulanmasının, kredi riski üzerinde oluşturduğu etkiler analiz edilmiştir.

Kredi taleplerinin değerlendirilme süreci, başvurunun alınmasından itibaren kredi limitlerinin belirlenmesine kadar uzanan kapsamlı bir dizi işlemi içermekte olup, bu işlemler kredi tahsis süreçlerinin temelini oluşturmaktadır. Bankaların kredi tahsis ve yönetim faaliyetlerini etkin ve sağlıklı şekilde yürütebilmeleri, bu sürecin doğru biçimde yapılandırılmasına bağlıdır. Kredi talebinde bulunan müşteriye ait banka içi kayıtların yanı sıra piyasa istihbaratının da titizlikle analiz edilmesi, finansal verilerin ayrıntılı biçimde incelenmesi ve aktarma-arındırma işlemlerinin eksiksiz olarak uygulanması gerekmektedir. Müşteri analiz süreci; bilgi toplama, mali yapı değerlendirmesi ve nihayetinde kredi tahsis komitesinin karar verme aşamalarından oluşur. Güçlü mali göstergelere sahip ve olumsuz bir istihbarat kaydı bulunmayan firmaların kredi taleplerinin değerlendirme süreci daha hızlı ilerlemekte olup, istenilen limitin uygun bulunması halinde süreç olumlu şekilde sonuçlanmaktadır.

Firmanın aktarma arındırma işlemleri de eksiksiz tamamlandıysa firmanın kredi ilişkisine girmesi veya talep ettiği limitlerin banka tarafından onaylanması daha kolay olacaktır. Doğru bir kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemleri yapılmış bir mali analizin kredi tahsis sürecindeki, kredi riski üzerindeki etkisinden bahsedilecektir. Kredi tahsis sürecinde daha önce kredi ilişkisine girmiş müşterinin, daha önce kendisine verilmiş limitleri incelenmeli, geri ödemeleri takip edilmeli eğer bir gecikmesi var ise bu dikkate alınarak kredi tahsis sürecinde değerlendirilmelidir. Müşterinin istihbaratında bir olumsuzluk olduğunda; örneğin çek yasaklısı olması, Kredi Kayıt Bürosu skorunda düşme olması, tahakkuk kaydı olması, borçlanmasının çok hızlı artması gibi etmenler kredi tahsis sürecini olumsuz etkileyecektir. Müşteriden alınan teminatlarda kredi tahsis sürecindeki işlemlerdendir. Alınan teminat kredi riski açısından önemlidir. Müşteriye diğer bankaların verdiği limitler ve müşterinin riskleri de kredi tahsis sürecinde bankaya veri sunmaktadır. Eğer müşteriye diğer bankalar limit vermediyse veya düşük tutarlı limitler verdiyse bunlar banka açısından olumsuz değerlendirilebilmektedir. Tam tersi düşünüldüğünde diğer bankalar veya finans kuruluşları yüksek limit ve krediler verdiyse bu kredi tahsis sürecinde bankalar tarafından olumlu değerlendirilebilmektedir. Firmanın

aldığı kredileri düzenli bir şekilde ödeyip ödemediği bankalar için değerlendirme kriteri oluşturmaktadır.

Firmanın Ticaret Sicil Gazetesi'nden yapısı incelenerek, firmanın ortaklık yapısı, ortakları, kuruluş tarihi, sermaye yapısı hakkında bilgiler edinilerek kredi tahsis sürecinde değerlendirme yapılır. Mali analize geçildiğinde ise en son aktarma arındırma işlemlerine gereksinim olup olmadığına bakılır var ise aktarma arındırma işlemleri yapılır. Doğru bir kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemleri yapılmış bir mali analizin kredi tahsis sürecindeki, kredi riski üzerindeki etkisi çalışmamızın konusu olacaktır.

Araştırma, Türk Bankacılık Sektöründe Kredi Tahsisi: Kredi değerlendirme sürecinde aktarma arındırma işlemleri, mali verilerin yorumlanması, firmanın mali gücü hakkında yorumlar yapılması özel bir bankanın tahsis ekibinin bazı uzmanları tarafından alınan görüş alışverişleri ile sınırlıdır.

Aktarma arındırma işlemleri için bankalardan elde edilecek veriler, bankaların kütüphaneleri de bize kaynak sağlanacak yöntemlerdendir. Ticari bilgi kaynakları (BDDK, Türkiye Bankalar Birliği, Tezler, Makaleler, Kitaplar, Dergiler ve Ticari Bilgi Kaynakları) bize veri sağlayacaktır. Kredi tahsis sürecinde etkili bir tahsis süreci ve aktarma arındırma işlemlerinin doğru ve eksiksiz bir şekilde yapılması, kredi tahsis sürecinde sağlıklı bir yol izlenmesini sağlayacak ve kredi riskini azaltacaktır. Kullanılacak verilerle bu süreci en etkili şekilde ele alıp literatüre katkı sağlanacaktır.

1. BÖLÜM

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİ KAVRAMINA İLİŞKİN TEORİK ÇERÇEVE

1.1. Kredi Tanımı

Kredi kelimesi *saygınlık ve güven* anlamına gelmekte olup, Latince Kökenli bir kelimedir. Bir varlığın belirli bir zaman şartıyla ve geri almak koşulu ile verilmesi veya verilmiş bir varlığın ödenmesine kefil olunması olayıdır (Takan ve Boyacıoğlu, 2013:141).

Kredi tanımının birçok anlamı vardır ancak bankacılıkta kullanılan anlamı fon ihtiyacının karşılanmasıdır. Banka, müşterisinin kredisini geri ödeme riskini göze alarak müşterisine fon sağlamaktadır.¹

Kredi; parasal olarak ifade edilebilen bir güvencenin, bir zaman dilimi içinde bir kişinin emrine verilmesi işlemidir.²

Kredi, bankanın bir kişiye vermiş olduğu kaynak, kişi veya firmalar için bir borcun ödenmesi işlemidir. Bankalar faiz karşılığında bankalar kanunun da belirtilen sınırlara tabii olarak kredi limitlerine göre uzun veya kısa vadeli nakdi ve gayrinakdi (kefalet, teminat mektubu, akreditif vb.) gibi krediler kullanılmaktadır.³ Kredi için genel bir tanım yapmak istersek parasal olarak ifade edilebilen bir güvencenin belli bir

---

¹ Richard D. IRWIN, **Credit Management Handbook: National Association of Credit Management**, (Credit Research Foundation), Second Edition, Inc., 1965, s.1.

² ÜNAL Targan, **Kredi Sözleşmeleri**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 1985, s.2.

³ America's Debt Help Orgınaziton, Credit definition, <https://www.debt.org/credit/e.t.>, 07.10.2015, 6 Elizabeth.

süre içinde hukuken tanımlanmış başka bir ki kişinin emrine verilmesi veya bir hizmet garantisinin yerine getirilmesidir.⁴

Krediler ülke ekonomileri için olmazsa olmaz kaynaklardır. Tüketici ihtiyaçları, arz-talep dengesinin sağlanabilmesi için gerekli fon talebi kredilerle ile karşılanabilmektedir. Şahıslar ve firmalar gereksinim duydukları ihtiyaçları için bütçelerinde yeterli fon bulunmadıklarında, kredi talebinde bulunabilmektedirler. Bu şekilde ihtiyaçlarına daha kısa sürede erişmekte ve eğer kredi talebinde bulunan bir firmaysa halka daha hızlı bir şekilde hizmet sunabilmektedirler. Örneğin; bir firma, krediyi üretim ya da azalan stoklarını artırmak için kullanabilir. Bu da ihtiyaç sahiplerine daha hızlı hizmet verilmesini sağlayarak, ekonominin canlanmasına katkı sağlar. Kredi talebinde bulunan müşteri alacağı kredi karşısında ödeyeceği faizi de hesaba katarak değerlendirme yapar.

Bankalar müşteriler için bir kredi fonu oluşturur. Bu fonu kullanmak isteyen kredi müşterisi bankaya başvuruda bulunur. Bankalar ise müşterinin gerekli şartları taşıması halinde kredi taleplerini olumlu değerlendirebilirler. Müşterinin kredi notu ve istihbaratı yeterli seviyede ise bankalar tarafından kredi talepleri olumlu sonuçlanabilmektedir. Kredi taleplerinde; banka, müşterinin bazı şartları taşıması halinde kredi talebini onaylayabilmektedir. Bunlar müşterinin kredi notu, aylık geliri, bankalara olan ödemeleri, eğer bu bir şirketsen; mali verileri kurumsal kredi skoru vb. gibi ölçütlerdir.

Bankacılık Kanunu ise bankacılığı ise şu şekilde tanımlamıştır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu 48. Maddesinin 1. Fıkrasına göre;

“Bankalarca verilen nakdi krediler ve teminat mektupları, kontra garantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayri nakdi krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzer sermaye piyasası

---

⁴ ÜNAL Targan, **Kredi Sözleşmeleri**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 1985, s.2.

araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdi krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahmil edilmemiş faizler, gayri nakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır.”⁵

Krediler aynı zamanda bir risk unsurudur. Müşterinin kullandığı krediyi geri ödeyememe riski bankaları zarara uğratabilmektedir. Bankalar, kredi müşterilerini belirlerken; çok detaylı bir çalışma yapmalı ve kredi risklerini minimum seviyeye indirmelidir. Krediler ülke ekonomisinin kalkınması açısından büyük önem taşır. Ticari faaliyetlerin akışının hızlanmasına, üretim kapasitesinin ve hızının artmasına katkı sağlar. Krediler ülke ekonomileri içinde çok önemlidir. Örneğin bir firma bankadan aldığı krediyle üretim yaparak daha sonra bu ürünleri ihracat yapabilir. Bu durumda ülkeye döviz girişi olur ve bu da ekonomide hareketlenmeye ve Türk lirasının değer kazanmasını sağlar.

1.2. Kredi Unsurları

Kredinin 4 temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar; zaman, güven, risk ve gelir unsurlarıdır.⁶

Kredide Zaman Unsuru: Kredilerde vade önemli bir kavramdır. Vadelerin uzun olması bankalar açısından risk oluşturmaktadır. Bankalar, kredi değerlendirme

---

⁵ T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI MEVZUAT BİLGİ SİSTEMİ, **5941 Sayılı Kanun**, 2005, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5411&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, (19.10.2005), s.50.

⁶ GÜLMÜŞ, Bülent; ÇİFTÇİ, Oyal, **Krediler**, Garanti Eğitim Merkezi Yayınları, No 41, İstanbul, 1991, s.20.

aşamasında vadeleri en doğru şekilde belirlemeli, bankanın ve müşterinin üzerindeki riski en aza indirmeye çalışmalıdır.

Kredide Güven Unsuru: Kredinin belli bir zaman dilimi içinde ödeneceği bilinmesi güven unsurunun şartıdır. Güven unsurunun olmaması banka açısından tehlikeye sebebiyet verir.

Kredide Risk Unsuru: Kredide borcun yerine getirilmemesi ihtimali kredide risk unsurunu meydana getirir. Eğer kredi talebinde bulunan müşteri borcu yerine getiremeyeceği izlenimi veriyorsa kredi tahsisi uygun görülmez.

Riskin minimize edilmesi hem bankalar için hem de müşteri için dikkat edilen bir husustur. Bunlar için müşteriden bazı teminatlar alınmaktadır. Bunlardan bazıları; kefalet, taşıt rehni, ipotek, müşteri çeki ve nakit blokeli işlemlerdir.

Kredide Gelir Unsuru: Faiz ve komisyon gelirleri bankalar için gelir kaynaklarıdır. Bankaların yaptığı hizmet karşılığında elde edilen bu gelirler bankalara yüksek getiri sağlamaktadır.⁷

1.3. Kredi Çeşitleri

Kredi çeşitleri vadelerine, niteliklerine, sektörüne, teminatına ve kredi alıcısının niteliğine göre 4'e ayrılır.

1.3.1. Vadelerine Göre Krediler

Vadelerine göre krediler kısa vadeli, orta vadeli ve uzun vadeli olmak üzere üçe ayrılır.

---

⁷ TURGUT Korhan, "Banka Kredi Hacmi ile İktisadi Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği" (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, 2019) ss.42-43.

1.3.2. Niteliklerine Göre Krediler

Niteliklerine göre krediler Nakdi ve Gayrinakdi olmak üzere ikiye ayrılır.

Nakdi Krediler: Faiz karşılığında para ve para karşılığı şeylerin ödünç verilmesidir. Nakdi kredilere örnek olarak; borçlu cari hesaplar, iskonto iştirah senetleri, spot kredisi, döviz kredisi, altın kredisi örnek olarak verilebilir. Bankalar verdikleri kredi karşılığında bireysel müşterisinden veya firmadan karşılık olarak teminat rafından alınan teminatlar bankaya belli bir oranda güvence sağlar.

Gayrinakdi Krediler: Gayrinakdi krediler şirketlere has bir kredi türüdür. Şirketeler güven ve taahhüt garantisini verir. Banka komisyon ve ücret karşılığında, müşterisine kefil olur. Taahhüdün yerine gerine getirilmemesi durumunda tazmin yükümlülüğü doğmaktadır. Akreditif, teminat mektupları, ithalat kabul kredisi ve harici garantiler bazı gayrinakdi kredileridir.

Akreditif: Akreditif ile ilgili koşulların sağlanması durumunda, bankanın ihracat yapan firmaya ödemeyi yapacağını taahhüt etmesidir. Banka üzerine bir yükümlük alır ve hem alıcıya hem satıcıya güvence sağlar.

Teminat Mektupları: Yükümlülüğünün borçlu tarafından alacaklıya karşı yerine getirilmediği durumlarda, bankanın devreye girip; borcu üstlendiği sözleşmelerdir. Teminat mektupları hem gerçek hem de tüzel kişiler lehine düzenlenebilir. Süreli ya da süresiz olabilirler.

İthalat Kabul Kredisi: Banka tarafından poliçenin ithalatçı tarafından ödeneceğinin garanti edilmesidir. Vade sonunda poliçe ödenir.

Harici Garantiler: Taahhüdün yerine getirileceğinin garantisini banka tarafından veren eğer getirilmezse banka tarafından muhataba ödeneceğinin taahhüdünü veren garanti sözleşmelerdir.

1.3.3. Sektörüne Göre Krediler

Sektörüne göre krediler bireysel, ticari ve kurumsal olmak üzere üçe ayrılır. Bireysel Krediler: Ticari olmayan amaçlarla kullanılan kredi türüdür. Ticari ve mesleki olamayan amaçlarla mal veya hizmet elde etmek için kredi talebinde bulunan müşteri kredi talebinin olumlu sonuçlanmasıyla bireysel kredi müşterisi olmaktadır. Bireysel Kredilerden bir tanesi de Tüketici Kredileridir. Tüketici Kredileri herhangi bir ihtiyacın giderilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Tüketici kredileri konut alımı için kullanılabilmesi gibi eğitim, mal alımı gibi geniş bir yelpazeye sahiptir. İhtiyaç duyulan mal ve hizmete nakit para kullanmadan ulaşmak açısından krediler önemli bir yer tutar. Bireysel Krediler yalnızca tüketim ihtiyaçlarını karşılamak açısından önem arz etmemekte ayrıca ekonomi açısından da önemli bir yer tutmaktadır. Bireysel Krediler enflasyon üzerinde de etkili olmaktadır.

Ticari Krediler: Ticaretle ilgilenen kişi veya firmalara gerekli olan finansman için kullanılan kredilerdir. Yatırım, işletme, donatım gibi çeşitleri bulunmaktadır.⁸

İşletme Kredileri: Firmanın faaliyetlerini desteklemek amacıyla kullanılan kredilerdir. Genellikle uzun dönem değil de kısa dönem ihtiyaçlar fonlanır. Firmanın üretim ihtiyaçlarını gidermek için kullanılır.⁹ Yatırım Kredileri: Firma sahiplerine, firmanın kuruluşunda gerekli olan sabit değerlerin yapımı amacıyla sağlanan kredilerdir. Donatım Kredileri: Firmaya ait olan tesisin büyütülmesi, yenilenmesi amacıyla kullanılan kredilerdir. Döviz Kredileri: Bankaya ait finansal kaynaklardan döviz olarak açılan kredilerdir.¹⁰

Kurumsal Krediler: Kurumsal Krediler belirlenen limitlere göre nakdi ve gayri nakdi olmak üzere iki ayrılır. Kurumsal kredilerin çeşitleri rotatif döviz kredileri, spot

---

⁸ TURGUT, a.g.e, s.46.

⁹ Belkıs SEVAL, **Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi**, İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayınları, 1990, s.125.

¹⁰ TURGUT, a.g.e, s.47.

krediler, sanayi kredileri, turizm kredileri, ihracat kredileri, ithalat kredileri, tarım kredileridir.

1.3.4. Teminatına Göre Krediler

Teminatına göre krediler ikiye ayrılmaktadır. Teminatsız Krediler, kredi talep eden tarafın itibarına ve kredibilitesine güvenilerek herhangi bir teminat alınmadan firmanın ve ortakların kefaleti ile kullanılan kredilere teminatsız krediler denir. Bu kredilerde müşterinin imzası yeterli olmaktadır. Firmadan ortakların kefaleti dışında krediyi geri ödeyecek nakde çevrilebilir araç rehni, gayrimenkul ipoteği, gerçek ticari ilişkiden doğan müşteri çek/seneti, banka avalı vb. maddi teminatlar alınarak kullanılan kredilere Teminatlı Kredi denir.¹¹

---

¹¹ AYZAZ Ezgi, “Kurumsal/Ticari Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi” (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, 2017), ss.16-17.

2. BÖLÜM

KREDİ TAHSİSİ SÜRECİNE İLİŞKİN GENEL ÇERÇEVE

2.1. Kredi Tahsisi Süreci

Bankacılık işlemlerinin önemli bir kısmını oluşturan krediler banka adına banka ve müşteri ilişkilerini düzenleyen ve uygulayan bir fon çeşididir. Ekonomik ve ticari faaliyetlerin hızla artması, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için fon gereksinimi yaratmaktadır ve bu gereksinim önemli bir oranda kredilerle sağlanmaktadır. Ülkelerde ekonomik kalkınmanın sağlanması açısından krediler vazgeçilmez finansal kaynaklardır. İşletmenin büyüebilmesi ve gelişmelere ayak uydurabilmesi için bankalardan aldıkları kredilerle fon ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Firmalar faaliyetlerini doğru bir şekilde devam ettirebilmek için kredi talebinde bulunmaktadır.¹²

Firma kredi talebinde bulunduğu ödeme gücünün, sermaye yapısının doğru bir şekilde tespit edilmesi ve kredi riskinin en aza indirilmesi gerekmektedir. Kredi tahsis süreci en uygun kredi limitinin belirlenmesi için en önemli süreçlerden biridir. İyi bir kredi tahsis süreci için kredi talebinde bulunan firmanın iyi şekilde analiz edilmesi, sektör yapısının incelenmesi, diğer bankalarla kredi ilişkisinin değerlendirilmesi, geri ödemelerinin izlenmesi KKB skorunun incelenmesi, takpas kaydının analizi ve mali analizinin sağlıklı bir şekilde yapılması için aktarma arındırma işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Firmalar analiz edilirken istihbaratının yapılması çok önemlidir.¹³ Ne kadar süredir bu sektörde olduğu, ortaklık yapısı, ortak ve kefillerin ticari hayatı kredi

---

¹² Şeyma AKMAN, “Bankacılık Sektöründe Problemler Krediler ve Ekonomi Üzerine Etkileri” (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Bankacılık ve Finans Yüksek Lisans Programı, 2012), s.1.

¹³ Bob SSEKIZIYIVU, Banking & finance, Research article, 2017, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/23311975.2017.1374921?needAccess=true>, (28.06.2017), s.4.

tahsisinde önemli kriterlerdir. Örneğin; ortaklardan birine ait karşılıksız çekin bulunması, protestolu senedinin bulunması kredi tahsisinde olumsuz değerlendirilecektir. Yeni kurulmuş bir firmanın mali verilerindeki hızlı değişimler, bu değişmelerin sebepleri de tahsisi sürecinde önemlidir. Firmanın sektör yapısı, sektör yapısı ile mali verilerinin uyumu bunlarda önem arz etmektedir. Örneğin; firma inşaat sektöründe faaliyet göstermekte fakat mizanına bakıldığında uzun süredir devam eden yapılmakta olan yatırımı olduğu fark edilmiştir. Bu yatırımın hala neden tamamlanmadığı irdelenmeli, kredi tahsis etme sürecinde bu kriterler dikkate alınarak, sürecin en doğru şekilde yürütülmesi kredi riskini minimize edebilecektir. Mali verileri güçlü, istihbaratı güçlü herhangi bir olumsuzluğu bulunmayan bir firmanın kredi talebinde bulunduğu, kredi tahsis süreci daha başarılı ilerleyecektir. Eğer firmanın talep ettiği limitlerde banka için uygunsa kredi tahsis süreci daha hızlı ilerleyecektir. Firmanın aktarma arındırma işlemleri de eksiksiz tamamlandıysa firmanın kredi ilişkisine girmesi veya talep ettiği limitlerin banka tarafından onaylanması daha kolay olacaktır.

Firmalar öz sermaye ve net işletme sermayesinin yetersizliği, ekonomik konjonktürel hareketler sebebiyle finansman kaynağı ihtiyacı duyarlar.¹⁴Ekonomideki hızlı değişimlere uyum sağlamak, duran varlık ihtiyacını karşılamak, mevcut bir borcun ödenmesini sağlamak, yatırım yapmak ve işletmenin sürekliliğini sağlamak amacıyla başvurulmuş finansman kaynaklarından biri banka kredileridir. Kredi kullanımı işletmeler açısından bir finansman sağlama yöntemi iken bankalar açısından üçüncü kişilere ait kaynakların ekonomik sisteme geri döndürüldüğü ana işlemdir. Bu sistem karlı olduğu kadar risklidir. Kredi talebinde bulunulduğunda firmanın mali analizinin ödeme gücünün tespitinin doğru bir şekilde yapılmalıdır. Kredi tahsis en uygun kredi limitlerini veya kredi limitleri verilmesi gerektiğinin kararını veren en önemli süreçlerden biridir. Kredi işlemlerinin başlaması aşamasından kredi limitlerinin oluşturulmasına kadar olan süre

---

¹⁴ İNGEÇ, Emre “İnşaat Firmalarının Kredi Talepleri ve Bankalar Tarafından Kredilendirilmesi Sistemlerinin Değerlendirilmesi ve Kredi Tahsis Model Önerisi”, (2009), ss. 46-47.

kredi tahsisi açısından önemlidir. Kredi tahsisi sürecinde, müşterinin finansal durumu titizlikle araştırılmalı ve mali verileri ayrıntılı biçimde incelenmelidir. Firmaların talep ettikleri yeni kredi limitleri ya da mevcut limitlerin devam ettirilmesine yönelik kararlar, ilgili bankacılık birimleri tarafından verilmektedir. Bu değerlendirmelerde, işletmenin mali yapısı, faaliyet alanı ve piyasa itibarı gibi unsurlar dikkate alınmakta; geçmiş dönem limit bilgileri ışığında yeni değerlendirmeler yapılmaktadır. Tahsis sürecinde yürütülen analizlerde, mali veriler ve istihbarat bilgileri dikkatle ele alınarak kredi kararları oluşturulmakta ve sürecin sağlıklı ilerlemesi hedeflenmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, söz konusu sürecin eksiksiz biçimde yürütülmesi ve aktarma-arındırma işlemlerinin doğru uygulanması sonucunda elde edilen verilerin kredi riskini azaltmaya olan etkisini ortaya koymaktır¹⁵.

Kredi taleplerinin alınmasından kredi limitlerinin belirlenmesine kadar geçen süreç, kredi tahsis prosedürlerinin temel bileşenini oluşturmaktadır. Bankaların kredi tahsis ve yönetim süreçlerini sağlıklı bir biçimde yürütebilmeleri için, değerlendirme sürecinin sistematik ve doğru bir şekilde işletilmesi gerekmektedir. Kredi talebinde bulunan müşteri hakkında banka kayıtlarının ve piyasa istihbaratının kapsamlı bir şekilde incelenmesi, finansal verilerin detaylı analiz edilmesi ve aktarma-arındırma işlemlerinin eksiksiz şekilde gerçekleştirilmesi gereklidir. Bu analiz süreci; istihbarat temini, mali değerlendirme ve nihayetinde tahsis komitesinin karar aşamalarını içermektedir. Finansal açıdan güçlü ve olumsuz kaydı bulunmayan firmaların talepleri, banka nezdinde daha hızlı ve olumlu sonuçlanmakta; uygun limit talebinde bulunulması hâlinde süreç daha etkin ilerlemektedir.

Mali verileri güçlü, herhangi bir olumsuzluğu bulunmayan bir firmanın kredi talebinde bulunduğu, kredi tahsis süreci daha olumlu ilerleyecektir. Eğer firmanın talep ettiği limitlerde banka tarafından uygun bulunursa kredi tahsis süreci daha hızlı

---

¹⁵ SSEKIZIYIVU, a.g.m., s.5.

ilerleyecektir. Firmanın aktarma arındırma işlemleri de eksiksiz tamamlandıysa firmanın kredi ilişkisine girmesi veya talep ettiği limitlerin banka tarafından onaylanması daha kolay olacaktır. Çalışmamızda doğru bir kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemleri yapılmış bir mali analizin kredi tahsis sürecindeki kredi riski üzerindeki etkisinden bahsedilecektir. Kredi tahsis sürecinde daha önce kredi ilişkisine girmiş müşterinin, daha önce kendisine verilmiş limitleri incelenmeli, geri ödemeleri takip edilmeli eğer bir gecikmesi var ise bu dikkate alınarak kredi tahsis sürecinde değerlendirilmelidir.¹⁶

Müşterinin istihbaratında bir olumsuzluk olduğunda; örneğin çek yasaklısı olması, KKB skorunda gecikme olması, tahakkuk kaydı olması, borçlanmasının çok hızlı artması gibi faktörler kredi tahsis sürecini olumsuz etkileyecektir. Müşteriden alınan teminatlarda kredi tahsis sürecinde dikkate alınan hususlardandır. Alınan teminat kredi riski açısından önemlidir. Müşteriye diğer bankaların verdiği limitler ve müşterinin riskleri de kredi tahsis sürecinde bankaya veri sunmaktadır. Eğer müşteriye diğer bankalar limit vermediyse veya düşük tutarlı limitler veriyse bunlar banka açısından olumsuz değerlendirilebilmektedir. Tam tersi düşünüldüğünde diğer bankalar veya finans kuruluşları yüksek limit ve krediler veriyse bu kredi tahsis sürecinde bankalar tarafından olumlu değerlendirilebilmektedir. Firmanın aldığı kredileri düzenli bir şekilde ödeyip ödemediği bankalar için değerlendirme kriteri oluşturmaktadır. Firmanın Ticaret Sicil Gazetesi'nden yapısı incelenerek, firmanın ortaklık yapısı, ortakları, kuruluş tarihi, sermaye yapısı hakkında bilgiler edinilerek kredi tahsisi sürecinde değerlendirme yapılır. Mali analize geçildiğinde ise en son aktarma arındırma işlemlerine gereksinim olup olmadığına bakılır var ise aktarma arındırma işlemleri yapılır. Doğru bir kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemleri yapılmış bir mali analizin kredi tahsis sürecindeki, kredi riski üzerindeki etkisi tahsis açısından önemli hususlardır.

---

¹⁶ SSEKIZIYIVU, a.g.m., s.4.

Banka kredilerinin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Firmalar faaliyetlerini doğru bir şekilde devam ettirebilmek için kredi talebinde bulunmaktadır. Kredi talebinde bulunulduğunda firmanın mali analizinin ve ödeme gücünü tespiti doğru bir şekilde yapılmalıdır. Kredi tahsis en uygun kredi limitini veya kredi limiti verilmemesi gerektiğinin kararını veren en önemli süreçlerden biridir. Aktarma arındırma işlemleri yapıldıktan sonra ise firmanın mali analizi daha sağlıklı bir şekilde yapılabilmektedir. Çalışmamızda; firmanın mali verileriyle talep ettikleri kredi limitine uygunluğunu ve aktarma arındırma işlemleriyle mali analizlerinin en doğru şekilde yapıldığında kredi riskinin en aza indirilebileceği konusunda bilgiler elde edileceği ve bu şekilde literatüre katkı sağlanması beklenmektedir. Doğru mali analizlerin yapılmadığı, firmanın istihbaratının detaylı bir şekilde incelenmeyip, mali analizlerde aktarma arındırma işlemlerinin eksik yapıldığında elde edilecek verilerin doğru bir kredi ilişkisine girilmesine engel olabileceği tespit etmek önem arz etmektedir. Kredi talebinde bulunan firmanın en iyi şekilde analiz edilirken sektör yapısı incelenecek, kaç yıldır sektörde olduğu, ortaklık yapısı vb. gibi diğer bankalardaki limitleri ve kredi ilişkisi değerlendirilecek, geri ödemeleri KKB skoru, takpas kaydı ve mali yapısı incelenecektir. Aktarma arındırma işlemleri yapılacaktır. Başarılı bir kredi tahsis sürecinde olması gereken unsurlar şunlardır;

2.1.1. Müşterinin İyi Tanınması, Etkili bir İstihbarat Süreci

Krediler günümüzde en çok kullanılan fon kaynaklarından biridir. Müşterilerin ihtiyaç duydukları krediyi alabilmek için başvurdukları kuruluşlardan biri de bankalardır. Bankalar kredi talebinde bulunan müşteriyi iyi tanımalı, istihbaratını detaylı bir şekilde

yapmalıdır. Yeterli istihbaratı yapılmayan müşterilerin kredi tahsis süreci sağlıklı ilerleyemeyebilir.¹⁷

Müşteriler; bireysel müşteriler olsun, firmalar olsun kredi taleplerini öncelikli olarak şubeler aracılığıyla yapmaktadırlar. Kredi talebinde bulunan müşteri bankanın aktif müşterisi olabileceği gibi, bankayla ilk defa da çalışmak isteyebilir. Yeni müşteri için banka şubesinde yapılacak ilk işlem hesap açılış işlemidir. Bu evre müşteri ile tanışma evresidir. Müşterinin ismi, firmaysa; firmanın ismi, yaptığı iş, aylık geliri, adresi, ortakları, vekilleri, kuruluş tarihi gibi bilgiler bu evrede elde edilir. Bankanın mevcut müşterilerinin kredi başvurusunda bulunması halinde ise müşterinin istihbaratı daha hızlı bir şekilde yapılabilecektir. Müşterinin bilgilerine özellikle de karnesine ulaşmak daha kolay olacağı için bu kredi tahsis sürecini daha da hızlandıracaktır. Gelişen Teknoloji ile kredi tahsis süreci de daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde yürütülebilmektedir. Örneğin Eski dönemlerde bankalar müşteri istihbaratı yaparken; firmaya ait bilgilere, ya da firmanın varlıklarına ziyaret yoluyla ulaşabilirken, teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu bilgilere daha kolay ulaşmaktadırlar.

Firmalar için müşteri istihbaratı yapılırken firmanın piyasadaki yeri, diğer firmalarla ilişkileri, piyasadaki büyüklüğü, diğer bankalarla çalışma şekli gibi etkenler önemlidir. Örneğin; piyasada fazla tanınmayan, bilgilerine ulaşmada güçlük çekilen bir firma için istihbarat süreci olumlu başlamayabilir. Bu durum belki de müşterinin kredi talebinin olumsuz sonuçlanmasına sebep olabilir. Kredi tahsisinde amaç banka kaynaklarının en verimli bir şekilde en uygun kredi müşterisine sunmaktır. Burada müşterinin değerlendirebileceği birçok kriter bulunmakla birlikte bunlardan en önemlilerinden bir tanesi müşterinin istihbaratıdır.

---

¹⁷ Ali Utku GÜNAY ve Nurgül Keleş TAYŞİR, “Kobi Kredileri Tahsisinde Sezgisel Karar Verme Üzerine bir İnceleme”, (12.2019), s.7.

İstihbarat sürecinde önemli olan faktörlerden biri müşterinin iş tecrübesi yani deneyimidir. Uzun süredir sektörde olan ve ismi duyulmuş olan bir firma daha avantajlıdır. Bir diğer önemli faktör müşterinin hukuki durumudur. Hukuki açıdan herhangi bir engeli olmaması gerekir. Firmanın mali yapısı da kredi tahsis sürecinde önemli olan faktörlerden biridir. Mali yapısı güçlü olmayan bir firma kredi değerlendirme sürecinde olumsuz karşılanabilir. Kredinin nerede kullanılacağı, bankalar açısından kredi tahsis sürecinde önemli kriterlerden biridir. Bireysel müşteriler için konut kredisi mi kullanacağı, taşıt kredisi mi kullanacağı eğer firmaysa mal alımı mı yapacağı yoksa yatırım mı yapacağı gibi talepler bankalar tarafından değerlendirilir. Firmaların sektörel yapısı, sektördeki tecrübesi gibi konular tahsis değerlendirme sürecinde önemli kriterlerdir. Sektöründe yeni olan bir firma, piyasada inişli çıkışlı bir grafik çizen firma kredi değerlendirme sürecinde üzerinde durulması gereken noktalardandır. Müşteri kredi talebinde bulunmasının akabinde banka tarafından müşteriden bazı evraklar istenilir; Müşteriden evraklar alındığında kredi başvuru talebi değerlendirmeye alınır.

2.1.2. Müşterinin Moralitesinin Olumlu Olması

Kredi talebinde bulunan müşterinin moralitesinin iyi olması kredi değerlendirme sürecinde önemli faktörlerdendir.¹⁸ Ödemelerini düzenli yapmayan müşteri kredi değerlendirme sürecinde olumsuz karşılanır. Moraliter problemler, müşterinin ödemelerinin düzensiz olması, müşterinin çek yasaklısı olması ve müşterinin protestolu senet kayıtlarının bulunmasıdır.

Müşterinin Ödemelerinin Düzensiz Olması; Müşterinin bankaya ödemelerinin düzensiz olması kredi skorunun düşmesine sebep olacaktır. Bu durum kredi değerlendirme sürecinde müşterinin olumsuz değerlendirilebilmesine sebep olacaktır.

---

¹⁸ GÜNAY ve TAYŞİR, a.g.y., s.7.

Kredi kartı ödemeleri, kredi ödemeleri, senetler, çekler vadesinde ödenmediğinde müşterinin KKB skoruna etki etmektedir.

Müşterinin Çek Yasaklısı Olması; 5941 Sayılı Çek Kanunu; çeklerle ilgili düzenlemeleri içerir. Çekin düzenlenmesinden, kullanımına, çekin karşılıksız çıktığında uygulanacak yaptırımlara kadar çek hakkında tüm düzenlemeleri içerir. 5941 Sayılı Kanun'un 2. Maddesi 2. Fıkrasına göre;

“Bankalar, çek hesabı açtırmak isteyenlerin yasaklılık durumuna ilişkin Risk Merkezi ile adli sicil kayıtlarını ve açık kimliklerini saptamak için fotoğraflı nüfus cüzdanı, pasaport veya sürücü belgesi örneklerini, yerleşim yeri belgelerini, vergi kimlik numaralarını, tacir olanların ayrıca ticaret sicili kayıtlarını, esnaf ve sanatkâr olanların ise esnaf ve sanatkâr sicili kayıtlarını almak ve çek hesabının kapatılması hâlinde bunları, hesabın kapatıldığı tarihten itibaren on yıl süreyle saklamakla yükümlüdür. Yerleşim yeri yurt dışında bulunan kişiler, bankaya kendileri ile ilgili olarak Türkiye’de bir adres bildirmek zorundadır. Çekin karşılığının tamamen veya kısmen bulunmaması hâlinde, çek düzenleyenin bankaca bilinen adresleri, talebi hâlinde hamile verilir. Daha önce Çek yasaklısı olan müşterilerin neden çek yasaklısı olduğu, çek yasağının ne zaman kalktığı, kaç yıl çek yasaklısı olduğu gibi bilgilere ulaşılarak müşterinin istihbaratı yapılır. Ödemeleri düzenli olan; müşterinin kendi aldığı ve ödediği çeklerde sorun olmayan, karşılıksız çeki bulunmayan müşteriler çek istihbaratı sürecini olumlu bir şekilde geçmiş olurlar.”¹⁹

Müşterinin Protestolu Senet Kayıtlarının Bulunması; Müşterinin protestolu seneti'nin bulunup kaldırılmaması müşteri istihbaratını olumsuz yönde etkiler. Karşılıksız çek ve protestolu senetlerle ilgili 2009 yılında 5834 sayılı Karşılıksız Çek ve

---

¹⁹ 5941 Sayılı Kanun 2. Madde 2. Fıkra, a.g.y., s.13.

Protestolu Senetler ile Kredi ve Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanun çıkartılmıştır.²⁰

Bu kanunun madde 1 ve 2 sine göre;

“Madde 1 – Ödeme tarihi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce olup da; kullandığı nakdî ve gayri nakdî kredinin ödemelerini aksatan gerçek ve tüzel kişilerin, ticari faaliyette bulunan ve bulunmayan gerçek kişilerin ve kredi müşterilerinin karşılıksız çıkan çek, protesto edilmiş senet, kredi kartı ve diğer kredi borçlarına ilişkin kayıtları, söz konusu borçların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce veya bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde ödenmesi veya yeniden yapılandırılması halinde borcun tamamının ödenmesini müteakiben Merkez Bankasında tutulan kayıtlardan silinir.”

“Madde 2 – Merkez Bankasınca kayıtların silinmesinden sonra, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve tüketici finansman şirketlerince yapılacak kredilendirme, çek karnesi verilmesi ve diğer işlemlerde silinmiş kayıtlar dikkate alınmaz.”²¹

Bankalarla Protestolu seneti henüz kaldırılmamış müşteri kredi konusunda risk teşkil etmektedir. Bu tarz müşterilere kredi kullandırmak krediyi geri ödeme konusunda soru işaretleri oluşturabilir. Bankaların gerek genel gerek özel kredi politikalarında bunlarla ilgili hususlar düzenlenmiştir. Bazı bankalar için bu kriter kredi müşterisinin direkt kredi başvurusunun olumsuz değerlendirmesine sebep olan etkidir.

---

²⁰ Resmî Gazete, 5834 sayılı Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi VE Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanun, Madde 1-2, 2009, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/01/20090128-2.htm>, (28.01.2009), s.1.

²¹ Resmî Gazete, 5834 sayılı Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi VE Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanun, Madde 1-2, 2009, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/01/20090128-2.htm>, (28.01.2009), s.1.

2.1.3. Müşterinin Bankalarla Çalışma Şekli

Kredi talebinde bulunan müşterinin, bankalarla hangi tür teminatlarla ve hangi limitlerde çalıştığı, kredi değerlendirme sürecinde önemli bir belirleyici olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, farklı bir bankada halihazırda ipotekli çalışan bir müşterinin, talep ettiği limitin veya kefaletin başka bir banka tarafından kabul edilmesi daha güç olabilir. Nakit, bloke veya kefalet limitleri tanımlanmış bir banka müşterisi ise, söz konusu banka tarafından yapılan değerlendirme sürecinde ipotek teminatına sıcak bakılmayabilir.²²

Kredi tahsis sürecinde teminatlandırma, müşterinin finansal güvenilirliğinin belirlenmesinde kilit rol oynar. Çünkü kredi ihtiyacının karşılanabilmesi için müşterinin yalnızca yeterli teminata değil, aynı zamanda güvenilirliğe de sahip olması beklenir. Bu nedenle, krediye konu teminatın devredilebilir, ekonomik değeri olan ve nakde çevrilebilir nitelikte olması gereklidir. Talep edilen kredi tutarının yanı sıra, müşterinin bankacılık geçmişi ve finansal itibarı da dikkate alınarak, teminatın kabul edilip edilmeyeceğine karar verilir.

Genellikle kredi teminatları taşınır ya da taşınmaz ekonomik varlıklardan oluşmakta olup, bu varlıkların tespit edilebilir, hukuken geçerli ve üçüncü şahıs haklarından ari olması gerekmektedir. Gayrimenkul teminatlarda, ipotek tesisinin yapılabilmesi için söz konusu mülkün, tapuya kayıtlı, bağımsız bir bölüm niteliğinde olması gerekir. İpotek, iki tür üst hakkı (üst hakkı ve irtifak hakkı) üzerinden kurulabilir; bu süreçte gayrimenkul üzerinde hak sahibi olan kişi veya kurumun da onay vermesi gerekmektedir.

Tapuya gayrimenkul olarak kaydedilmiş bağımsız ve sürekli bir üst hakkı sahibinin talebi ile söz konusu gayrimenkul üzerinde teminat olarak ipotek kurulabilecektir. Bu ipotek için üst hakkının üzerinde hak doğduğu gayrimenkul sahibinin

---

²² AKMAN, a.g.y., s.27

onay vermesi gerekmeyecektir. Üst hakkı üzerindeki ipotek, iki türlü olarak kurulabilecektir. Bunlar süreli veya süresiz olarak şeklindedir. İpoteğin süreli olması durumunda, en fazla üst hakkının süresi kadar yapılabilecektir. Uygulamada bu tür ipoteklerin genellikle süresiz (fekki bildirilinceye kadar) olarak kurulduğu görülmektedir.

İpotek, hem doğmuş bir kredi alacağını teminat altına alabileceği gibi hem de daha doğmamış olan bir kredi alacağını da teminat altına alabilir. Örneğin, üst hakkı üzerinde ipotek tesisi ile üst hakkı sahibine veya başka bir üçüncü şahsa banka tarafından bir kredi limiti tahsis edilmiş olması durumunda, henüz kullanılmış bir kredi ortaya çıkmamakla birlikte banka açısından müstakbel bir kredi alacağı söz konusudur.²³Bu nedenle kredi teminatı olarak, üst hakkı üzerinde kurulacak olan ipotek anapara ipoteği şeklinde kurulabileceği gibi azami hat ipoteği şeklinde de kurulabilir. Üst hakkı ipoteği, gayrimenkulün tamamlayıcı parçalarını kapsadığı gibi parçalarını da kapsayacaktır.

2.1.4. Müşterinin Gayrimenkul Varlığı

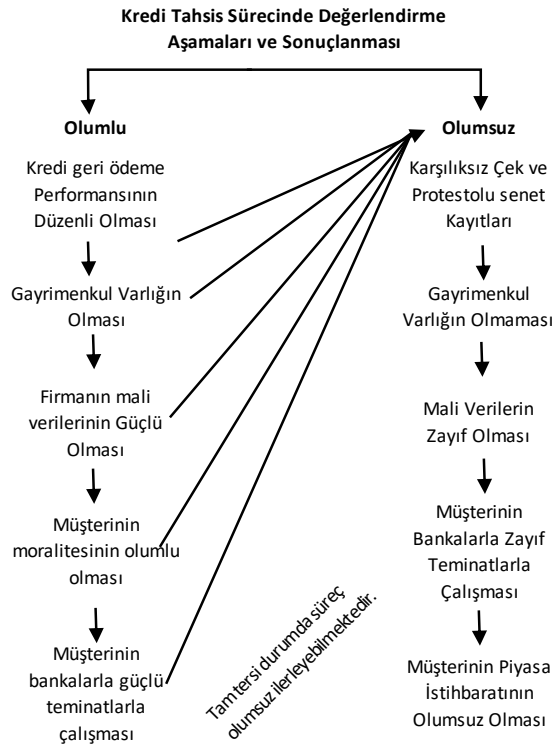
Kredi tahsis sürecinde önemli kriterlerden biri de müşterinin gayrimenkul varlığıdır. Müşteriye ve firmasına ait malvarlıkları kredi değerlendirme sürecinde önemli bir yer tutar. Bazı bankalar ilk limit tahsisinde bu kritere oldukça önem verir. Bazı bankaların tahsis politikalarına göre, ilk tahsiste kendine ve firmasına ait gayrimenkul varlığı bulunmayan firmalara kredi verilmeyebilir. Örneğin kredi talebinde bulunan bir firma; firma adına ve ortağı adına herhangi bir gayrimenkul bulunmaması kredi değerlendirme sürecinde olumsuz değerlendirilebilir. Müşterinin takpas kaydı bir başka deyişle gayrimenkul varlığı değerlendirilirken birçok kriter bulunmaktadır. Örneğin gayrimenkul üzerinde şerh var mı, ipotekli mi, arsa veya tarlaysa kaç dönüm olduğu, kaç

---

²³ Türkiye Bankalar Birliği, Bankacılar Dergisi, Sayı 76, 2011, <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/dergiler/dosya/76/tbb101.new.pdf>, (03.2011), s.6.

ortaklı olduğu bunların hepsi değerlendirmeye alınan kriterlerdir. Örneğin çok ortaklı bir tarla kredi tahsis uzmanlarınca çok değer görmeyebilir.²⁴

Kredi tahsis komiteleri kredi değerlendirme sonucunu çok çeşitli kriterlerden oluşturur. Müşterinin gayrimenkul varlığı bunlardan en önemlileridir. Müşteriye ait gayrimenkul kaydı bulunmayıp kefillerden birinde olması halinde de kredi süreci değerlendirilebilir. Kefalet yapısı da değerlendirmeye alınır. Kefil olan kişinin moralitesi ayrıca değerlendirilir. Eğer kefile ait moraliter problemler varsa kredi değerlendirme süreci olumsuz sonuçlanabilir.

Şekil 1: Kredi Tahsis Sürecinde Değerlendirme Aşamaları ve Sonuçları

²⁴ Türkiye Bankalar Birliği, a.g.y., s.6.

2.2. Kredi İzleme Süreci

Kredi riskinin yönetimine ilişkin bankalardan beklenen iyi uygulamaları açıklamak amacıyla yayınlanmış bir rehberdir. Bu Rehber, kredilerin yaşam döngüsü süresince ve kredi tahsis süreçlerine ilişkin olarak bankaların iç yönetim düzenlemeleri ve prosedürlerine yönelik olarak uygulanır. Ayrıca, bu Rehber, kredi tahsisi ve canlı kredilerin izlenmesine ilişkin risk yönetimi uygulamaları, politikaları, süreçleri ve prosedürleri ve bunların genel yönetim ve risk yönetimi sistemlerine entegrasyonuna yönelik olarak uygulanır.²⁵

2.2.1. Kredi Riski Yönetimi ve Kültürü

Kredi tahsisine ilişkin üst yönetim sorumlulukları şu şekilde özetlenebilir:

- Bankanın kredi riskine yönelik stratejisinin, genel risk ve iş stratejileri kapsamında şekillendirilmesi; bu stratejinin risk iştahı, sermaye ve likidite planlamaları çerçevesinde belirlenmesi gerekmektedir.²⁶
- Belirli durumlarda İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci (ISEDES) ile İçsel Likidite Yeterliliği Değerlendirme Süreci (ILIS) kapsamında oluşturulan stratejilerin uyumlu hale getirilmesi ve üst yönetim tarafından onaylanması beklenmektedir.
- Kredi tahsis kriterleri, nitel ve nicel ölçütler ile limitler göz önünde bulundurularak, bankanın risk iştahını ve performans hedeflerini dikkate alacak şekilde tanımlanmalıdır.

---

²⁵ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kredi Tahsis Ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber, 2021, <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1041>, (29.06.2021), Madde 1, s.1.

²⁶ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Yoğunlaşma Riskinin Yönetimine İlişkin Rehber, 2016, <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/947>, (31.03.2016), s.11.

- Gerekli görülen durumlarda, kredi tahsisi ve izleme süreçlerinin içsel yapılarına yönelik onay ve yetkilendirme prosedürleri net biçimde ortaya konulmalıdır.
- Kredi tahsis süreçleri esnasında ortaya çıkabilecek risklerin etkili biçimde izlenmesi ve kredi kalitesinin denetlenmesi sağlanmalıdır.
- Kredi riskini üstlenen ya da yönetim süreçlerinde görev alan tüm personelin yeterli bilgi, beceri ve deneyime sahip olması sağlanmalıdır.
- Banka, kredi riskiyle ilgili olarak benimsediği kurumsal değerler ve beklentileri belirlemeli, bu değerleri onaylayarak sistematik biçimde denetlemelidir.
- Ücretlendirme politikaları ile performans değerlendirme ölçütleri, kredi riski karar süreçlerinde görev alan personelin risk iştahı çerçevesine uyumlu hareket etmesini güvence altına alacak şekilde düzenlenmelidir.²⁷

2.3. Kredi Tahsisi İçin Teknoloji Destekli Yenilikler

“Bankalar, kredi tahsis süreçlerinde teknoloji destekli yeniliklerden yararlanırken aşağıda belirtilen ilkelere dikkat etmelidir:

- Bankaların risk yönetimi ve kontrol mekanizmalarında kullandıkları teknolojik yeniliklerin yol açabileceği riskleri yeterli düzeyde değerlendirmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda, kullanılan modelin niteliği, kredi riskine etkisi ve teknolojik yeniliklerin karmaşıklık düzeyi göz önünde bulundurularak risk değerlendirmesi yapılmalıdır.

---

²⁷ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kredi Tahsis Ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber, 2021, <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1041>, (29.06.2021), Madde 9, s.4.

- Üst yönetimin, teknolojinin etkili biçimde kullanımına ve bu kullanımın kredi tahsis prosedürleri üzerindeki muhtemel sonuçlarına dair yeterli bilgiye sahip olması sağlanmalıdır.

- Bankalar; kabiliyetleri, varsayımları ve sınırlılıkları da kapsayacak biçimde, temel modellerin seçimini ve bu modellerin esneklik, güvenilirlik ve denetlenebilirlik özelliklerini dikkate alarak karar vermelidir.

- Performans ve kullanım amaçları doğrultusunda, modellerin işlevselliği değerlendirilerek amaca hizmet eden yapılar tercih edilmelidir. Gerekli görüldüğü takdirde, açıklanabilir ve yorumlanabilir modellerin geliştirilmesine öncelik verilmelidir.

- Bankalar; bilgi sistemlerinin gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğini sağlamak adına gerekli tedbirleri almalı, ayrıca modelde yer alan veri ve girdilerin doğruluğunu değerlendirmeli ve kredi kararı sürecinde oluşabilecek önyargıları tespit ederek ortadan kaldırmaya yönelik adımlar atmalıdır.

- Bankalar, modelin geçerliliği ve çıktılarının kalitesi dahil olmak üzere performansını sürekli izlemeli ve belirlenen herhangi bir sorunun (örneğin, beklenen Bankalar, modelin geçerliliği ve çıktılarının kalitesi dahil olmak üzere performansını sürekli izlemeli ve belirlenen herhangi bir sorunun (örneğin, beklenen davranıştan sapma ya da performans düşüşü) ortaya çıkması durumunda, gerekli düzeltici önlemleri zamanında uygulamaya koymalıdır. Davranıştan sapma ya da performans düşüşü) ortaya çıkması durumunda, gerekli düzeltici önlemleri zamanında uygulamaya koymalıdır.”²⁸

---

²⁸ Kredi Tahsis ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber, Madde 37, a.g.y., s.10.

2.4. Kredi Tahsisi, Risk Yönetimi ve IMF

Krediye erişim ekonomik büyümede çok önemli bir rol oynamaktadır. Bankalar ve kredi veren kuruluşlar, müşterilerinin mevcut varlıklarını ve kaynaklarını tasarruf etmelerine ve yatırım yapmalarına olanak tanıyan hizmetler sunarak ekonomik faaliyetleri daha da destekler ve güçlenmelerine katkı sağlarlar. Etkin kredi tahsisi ve yönetimi için tüm bankalara veya kredi işiyle ilgilenen kuruluşlara ödeme öncesi eğitim verilmesi önerilmektedir. Kredi tahsis süreci krediye erişim sürecinin bir parçası olup, bu süreçte müşteriye kredi verilip verilmeyeceği konusu değerlendirilir. Eğer müşteri tüm kriterleri karşılırsa kredi talebi olumlu değerlendirilebilir.

Kredi tahsisi, kredilerin farklı portföylere dağılımını sağlama sorumluluğuna sahiptir. Genel olarak, bankanın amacı, hissedarları için mümkün olduğunca fazla zenginlik yaratacak şekilde kredi tahsisini optimize etmektir.²⁹

Risk yönetimi, ihtiyatlı bankacılık uygulamalarının temel taşıdır; kuşkusuz ki günümüzün değişken ortamında tüm bankalar kredi riski, likidite riski, döviz riski, piyasa riski ve faiz oranı riski gibi bankanın hayatta kalmasını ve başarısını tehdit edebilecek çok sayıda riskle karşı karşıyadır.

Risk Kredi tahsis sürecinde olmazsa olmaz kavramlardandır. Risk olmazsa kredi tahsis süreci de olmaz. Kredi tahsis sürecinde riskin ne derecede olduğu önemlidir. Bankalar riski minimize etme amacındadırlar.³⁰ Bunun için birçok yöntem ve politika uygularlar. Her bankanın kredi tahsis sürecinde farklı stratejileri ve politikaları bulunmaktadır. Bu politikalar benzerlik de gösterebilir. Fakat hepsinin ortak hedefi kredi

---

²⁹ Bob SSEKIZIYIVU, a.g.m., s. 5.

³⁰ Hüseyin SELİMLER, “Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması” (Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı, 2006) s.15.

tahsis sürecindeki riski minimize etmektir. Kredi geri ödeme riski düşük olan bir müşteri güven oluşturmakta bu da bankanın gelir gider döngüsüne olumlu katkı sağlamaktadır.

Kredi riski borçlunun borcunu ödeyememe riskini belirler. Kredi talebinde bulunmak isteyen fakat düşük gelirli müşterileri de düşünen bir finansal sistem bulunmaktadır.³¹ Mikro finans, geleneksel olarak bankacılık ve ilgili hizmetlere erişimi olmayan dar gelirli ve serbest meslek sahipleri de dahil olmak üzere düşük gelirli müşterilere finansal hizmet sağlanması olarak tanımlanmaktadır. Mikro finans, yoksul ve yoksula yakın müşterilerin sadece kredi değil, aynı zamanda tasarruf, sigorta ve fon transferini de içeren yüksek kaliteli bir finansal hizmete erişebilecekleri bir yerdir. Mikro finans, bankacılık sektörünün dışında kalan yoksul veya düşük gelirli gruba tasarruf, kredi, sigorta ve ödeme hizmetleri gibi geniş bir yelpazede finansal hizmetlerin sağlanmasıdır.

Mikro finansla ilgili bir dizi teorik literatür, müşterek sorumluluk yaklaşımının kredilerin kullanılmasından önce ve sonra nasıl çalıştığını açıklamak için birçok sayıda model önerisi sunmuştur. Kredilerin kullanılmasından önce, kredi verenlerin çoğu ters seçim sorunu ile karşılaşmaktadır. Para Akışı Endeksi (MFI), borçluların gelirleri, geri ödeme kapasiteleri ve kredi itibarları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ve bu bilgileri karar vermek için doğru bir şekilde kullanmaları beklenir. Ancak, kredi kullanımlarından sonra MFI'ler ahlaki tehlike ve yaptırım sorunlarıyla karşı karşıya kalabilirler. Ayrıca, mevcut literatür, borcunu ödemeyenleri yeniden finanse etmemekle tehdit etmenin veya borcunu ödeyen borçlulara daha büyük krediler sunmanın, borçlular arasında yardımlaşma sağlanması için bir teşvik oluşturduğunu göstermektedir.³²

Finansal sistemin rolü, bankanın tasarruflarını yeni firmalar da dahil olmak üzere en yüksek değerli kullanımlarına tahsis etmektir. Sonuç olarak, finans sektöründeki

---

³¹ Hüseyin SELİMLER, a.g.y., s.15.

³² Bob SSEKIZIYIVU, a.g.m., s.6.

firmaların, özellikle de bankaların ve MFI'lerin ne kadar iyi yönetildiği sadece bu firmaları değil, tüm ekonomi genelinde sermaye tahsisinin verimliliğini etkiler. Kredi tahsisi, kredi veren bankaların yeterli fona sahip olmalarına rağmen, geçerli faiz oranlarını veya teminat gerekliliği gibi kredi sözleşmesinin fiyat dışı unsurlarını ödeyebilecek tüm başvuru sahiplerine kredi sunmaları durumunda meydana gelir.

Ortalama kredi büyüklüklerinin tipik olarak küçük olması ve kurumsal ortamın çok gelişmemiş olması, kapsamlı uygulama faaliyetlerini kredi birimi başına son derece maliyetli duruma getirmektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki kredi piyasalarının sıkıntılarından biri, genellikle kredi veren bankaların mevcut müşteriler ve yeni kredi başvurusunda bulunan müşteriler hakkında bilgi paylaşmalarına yardımcı olacak özel veya kamusal mekanizmalardan yoksun olmalarıdır.

Kredi veren bir kurum olarak IMF riskli bir iş yapar çünkü gelir seviyesi yüksek olmayan insanlara herhangi bir teminat olmaksızın kredi imkânı verir ve kredilerin geri ödenmesi garanti edilemez. Bununla birlikte, geri ödeme oranı MFI'lerin en önemli performans göstergesidir. Birçok gelişmekte olan ülkedeki çok sayıda MFI'nin başarısızlığının sebebi borçluları arasında iyi geri ödeme oranları sağlayamamalarından kaynaklandığını tespit edilmiştir. MFI'lar tarafından elde edilen yüksek kârın, kurumların kendi kendini sürdürülebilirliğinin tek başına göstergesi olmayacağını, zira yüksek kârın sadece kısa vadede elde edilebileceği düşünülmektedir. Yüksek bir kredi tahsilat oranına ulaşmak, MFI'nin uzun vadede kendi kendini yönetebilir hale gelmesi için kesinlikle olması gereken bir koşuldur. Kredi kayıpları genellikle kurumların katlandığı en önemli maliyetlerden ve iflas ile likidite yetersizliğinin en önemli nedeni olmuştur.

Risk yönetiminin kredi portföyü performansı üzerindeki etkisinin ölçülmesi, şirket içi uygulamaların kredi verme sürecini hangi kanallardan etkilediğinin anlaşılması açısından önemlidir. Risk yönetimine yönelik optimal uygulama ve bağlılığın şirketin performansının artmasıyla sonuçlandığını, mali açıdan iyi yönetilen MFI'lerin operasyonel açıdan verimli olduğunu öne sürülmektedir.

Risk yönetimi uygulamaları riskin daha detaylı bir şekilde ele alınmasına yardım eder ve etkin bir şekilde uygulanması uzun vadeli rekabet avantajı yaratabilir. Karar verme alanı anlamına geldiğini savunulmaktadır. Bu nedenle, finansal yönetim uygulamasının tamamlayıcısı olarak risk yönetimi, belirsizlik ve fırsatların karar verilebilirliği ve yönetimi beklentisini meydana getirir. Bu sebeplerden dolayı risk yönetimi uygulamaları, çok sayıda müşterinin bir MFI'nin ürünlerini kesin olarak tercih etmesini etkileyebilecek stratejiler meydana getirir.³³

Son yirmi yılda, geleneksel olarak ağır bir şekilde düzenlenmiş ve rekabetten içinde olan banka faaliyetleri aşamalı olarak serbestleştirilmiştir. Mali sektör reformları, kredi tahsis sürecindeki yasal engelleri hafifletmiş ve bankaların ve diğer mali araçların faaliyet alanlarını genişletmiştir. Bu süreç sınır ötesi kredileri ve yabancı girişini teşvik etmiş, yerel kredi piyasalarının rekabetçi yapısını yeniden şekillendirmiş ve banka kredilerinin dağılımını değiştirmiştir. Banka kredileri sadece bireyler ve küçük işletmeler için değil, aynı zamanda kısa vadeli ve uzun vadeli finansman biçimi olarak banka borçlanmasını yoğun bir şekilde kullanan büyük işletmeler için de önemli bir finansman kaynağı olmasından dolayı, bu değişikliklerin önemli ekonomik sonuçlar doğurmuştur.

Bilginin banka rekabetini şekillendirmede oynadığı önemli role odaklanıyoruz. Bankalar tarafından elde edilen özel bilgiler, bu bilgilerin dışarıdakilere güvenilir bir şekilde iletilmediği ölçüde bir borç veren-müşteri özgüllüğü yaratır. Banka kredilerinin diğer finansman kaynaklarına göre gerçekten de özel olduğuna dair bilgilere ulaşılmaktadır. Bir banka kredisinin duyurulmasının, krediyi alan firma için pozitif bir hisse senedi fiyatı tepkisine yol açtığını görülmüştür. Bilgi avantajına sahip bir borç verenin, daha kötü bilgiye sahip, ancak potansiyel olarak bir krediyi uzatmada maliyet avantajına sahip bir dış borç verenle; borçlular için rekabet ettiği bir sistem bulunmaktadır.

---

³³ Bob SSEKIZIYIVU, a.g.m., s.10.

Daha büyük bilgi asimetrilerine maruz kalan piyasalarda borçlunun asimetrixlere yakalanma derecesi ve banka kredileri üzerindeki spreadler daha yüksektir. Bu durum, bilgili bankların bu piyasalarda daha az kredibilitesi olan borçluları karlı bir şekilde finanse etmesine olanak sağlamaktadır. Bu sonucun önemli bir çıkarımı, bankalardan borç alan borçluların ortalama kalitesinin, bilgi avantajı arttıkça azaldığıdır. Dolayısıyla, bankaların portföylerinde, borçlular hakkında farklı derecelerde asimetrik bilgi ile karakterize edilen piyasa sektörleri arasında bileşimsel farklılıklar vardır.

İkinci sonuç, dışarıdan kredi verenlerin daha büyük rekabetiyle karşılaştıklarında, bilinçli bankaların kredi dağılımlarını rakiplerinin daha büyük ters seçim sorunlarıyla karşılaştıkları sektörlerle kaydırmalarıdır. Daha genel olarak, kredi portföylerini daraltmaya zorlandıklarında, bilinçli bankalar daha az tutsak sektörlerde kredileri daha büyük ölçüde azaltır ve daha tutsak ancak daha karlı sektörlerde daha büyük pazar paylarını korurlar. Bu yeniden tahsis esarettten kaçış olarak adlandırılır, çünkü bankaların bilançolarına veya rekabet ortamlarına gelen şoklar onları kredi verme modellerini değiştirmeye zorladığında portföylerini daha esaret altındaki borçlulara doğru yeniden tahsis ettikleri anlamına gelir. Rekabetçi sektörlerdeki borçlulara verilen krediler aynı zamanda bankaların portföylerinde en likit olanlardır çünkü gerçek değerlerine daha yakın bir fiyattan satılabilirler. Bu doğrultuda, dışarıdan kredi verenlerin rekabet gücündeki artışın düşük bilgi asimetrisine sahip sektörlerdeki borçlular için daha büyük faiz indirimlerine yol açtığını gösterir çünkü bu borçlular bu kredi verenlerin rekabetinden en fazla yararlanabilecek olanlardır.³⁴

Son olarak, borçlu kalitesi ile bilgi asimetrisi derecesi arasında güçlü bir negatif korelasyon varsa, bilgisiz borç verenlerin yani banka dışında kredi veren kuruluşların rekabet gücündeki bir artışın, bilgili borç verenin yani bankanın genel kredi portföyünün kötüleşmesine yol açabileceğini gösteriyoruz. Gerçekten de bilgisiz borç verenler, düşük

---

³⁴ Bob SSEKIZIYIVU, a.g.m., s.6.

bilgi asimetrisine tabi sektörlerde daha kredibilitesi yüksek olan borçluları daha iyi cezbetmektedir.

Bankalar başka finansman alternatifleri olan borçlulara kıyasla daha fazla alternatifi olmayan borçlulardan daha yüksek kar elde etmektedir. Sunulan faiz oranını belirleyen borçlu hakkındaki bilgi asimetrisi seviyesi göz önüne alındığında, daha kaliteli borçlulara (geri ödeme olasılığı daha yüksek) verilen krediler daha karlıdır. Sonuç olarak, bankalar kredi vermeyi kısıtladığında, bankalar en karlı müşterilerini ellerinde tutmaya çalıştıklarından, bu müşteriler üzerine yoğunlaşmaktadırlar.

Bankalar başka finansman alternatifleri olan borçlulara kıyasla daha fazla alternatifi olmayan borçlulardan daha yüksek kar elde etmektedir. İkincisi, sunulan faiz oranını belirleyen borçlu hakkındaki bilgi asimetrisi seviyesi göz önüne alındığında, daha bilinçli borçlulara (geri ödeme olasılığı daha yüksek) verilen krediler daha kârlıdır. Borçlunun kalitesi, kalitenin mükemmel bir şekilde fiyatlandırılmasını engelleyen başka bir engel olmadığı sürece, tek başına banka karlılığı üzerinde bir etkiye sahip değildir. Asimetrik bilgi, modelimizde bu desteklemeyi sağlamaktadır. Sonuç olarak, bankalar kredi vermeyi kısıtladığında, bankalar en karlı müşterilerini ellerinde tutmaya çalıştıklarından, kredinin yeniden tahsis edilmesi beklenir.³⁵ Daha kaliteli borçlular alternatif finansman kaynaklarına yönelirken bile, daha düşük kaliteli ancak daha fazla bağımlı borçluların bilgili bir banka tarafından elde tutulduğunu görüyoruz.

Son zamanlarda yükselen piyasalarda ve geçiş ekonomilerinde meydana gelenler gibi finansal liberalizasyonlar, yerel bankalara göre faaliyetlerini toptan bankacılık ve büyük borçlulara kredi verme üzerinde yoğunlaştıran yabancı bankaların girişine yol açmıştır. Bu giriş modelinin ekonominin bu sektörlerindeki borçlulara fayda sağladığı

---

³⁵ MISHKIN Frederic, Financial Policies and The Prevention of Financial Crises in Emerging Market Economies, the NBER Conference " **Economic and Financial Crises in Emerging Market Countries,**" Woodstock, Vermont, 19 October 2000, ss.2-3.

açıktır. Ancak, küçük borçluların da yabancı bankalardan kredi alma imkanları sınırlı olmasına rağmen hem krediye ulaşma imkanlarının artması hem de aracılık farklarının azalması yoluyla bu reformlardan yararlandıkları görülmektedir.

Yerel bankalar portföylerini, kalitesi yabancı kredi verenler tarafından daha az tespit edilebilen borçlulara doğru yeniden tahsis edecektir. Başka bir anlatımla, sektörün bilgi yapısının farklı borçlu grupları arasında giriş engellerinin arttırdığını ve kredi piyasalarında yabancı ve yerli bankalar arasında bir segmentasyon farkı yarattığını görebiliyoruz. Kredi piyasalarının rekabetçi yapısındaki değişikliklerin hem bilgi sahibi bankaların portföylerini hem de borçluların refahını nasıl etkilediği konusu pek tartışılan bir konu olmamıştır.

Faaliyet gösterdikleri rekabetçi ortamda bir değişiklik olduğunda bilgili kredi verenlerin yani bankaların kredi dağılımlarını nasıl ayarladıkları önemli bir konudur. Bilgilendirilmiş borç verenin yani bankanın maliyet avantajındaki bir değişikliğin, herhangi bir kredi piyasasında beklenen denge kredi tahsisini ve faiz oranlarını nasıl değiştirdiği merak konusu olmuştur.

Finansal araçlar arasındaki rekabetin asimetrik bilgi altında kredi tahsisini nasıl etkilediğini analiz etmek önemli bir konudur. Kredi verenler arasında bilgi asimetrisi olduğunda, bir bankaya kredi vermenin karlılığının iki farklı boyutta belirlendiğini göstermektedir. İlk olarak, borçlunun kredi itibarı bankanın yatırdığı fonları geri alma beklentisini etkilemektedir. İkincisi, borçlunun kalitesini güvenilir bir şekilde bankaya iletme kabiliyetidir.

2.5. Kredi Tahsis Sürecinde Rating Yöntemi

Rating yöntemi işletmelerin ve kurumların finansal ve finansal olmayan verilerin, detaylı bir istihbarat çalışmasıyla yapılan analizler ve hazırlanan raporlar sonucunda,

firmayı daha derinlemesine incelemek ve firmanın mali durumunu değerlendirebilmek amacıyla mali tablolarında yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi olarak özetlenebilir.³⁶

Bankalar firmanın mali verilerini incelerken; bilançosunu, mizanını, Kurumlar Vergisi beyannamesi gibi mali durumunu gösteren belgeler üzerinden analizlerini yapar. Firmanın faaliyet gösterdiği sektörü, sektörün yapısını, sektörün ekonomik durumu incelenir. Finansal analiz sonucunda rating notu hesaplanır. Rating notu, talep edilen kredinin ve kredi tutarının hesaplanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Rating notu yüksek olan firmaların kredi değerlendirme sürecinde daha avantajlı olduğu söylenebilir. Firmanın mali verilerindeki olumlu veya olumsuz gelişmeler kredi değerlendirme sürecinde iyi analiz edilmelidir. Mali verilerdeki ciro değişimi, özkaynak değişimi, karlılık oranları, borçlanma oranları, net işletme sermayesi. Cari oran, likidite oranı, işletme faaliyetlerinden elde edilen net nakit, nakit akımı vb. veriler iyi analiz edilmeli bunların rating skoruna doğrudan etki ettiği unutulmamalıdır. Özkaynağı yeterli olmayan, borçlanma oranı yüksek, karlılığı düşük olan, net işletmesi sermayesi negatif olan bir firmanın mali verilerinin analizi sonucunda kredi değerlendirme süreci olumsuz tamamlanabilmektedir.

Türkiye’de faaliyet gösteren kreditor kuruluşların kredi derecelendirmesi firmanın ölçeğine göre değişiklik göstermektedir. Küçük ve orta seviyedeki firmalara genellikle skorlama çalışması yapılırken, büyük firmalara ise derecelendirme çalışması yapılmaktadır.

Kreditor kuruluşlar tarafından kredi analizi yapılırken finansal ve finansal olmayan analiz yapılır. Finansal analiz bir firmanın mali durumunu belirlemek için yapılır. Finansal analiz yapılırken firmanın mali verilerinin incelenmesi, kalemlerdeki

---

³⁶ Öztin AKGÜÇ, **Mali Tablolar Analizi**, 12.Basım, İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 2010, s.167.

değişikliklerin incelenmesi, finansal tablolardaki kalemler ve bu kalemler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Finansal analiz yapılırken farklı analiz yöntemleri bulunmaktadır.

Oran analizi: Bu analiz yönteminde firmanın ekonomik analizi yapılır. Analiz yöntemiyle firmanın mali gücü daha doğru bir şekilde analiz edilir. Yapılan analizlerin iyi bir şekilde yorumlanması önemlidir. Oranların yorumlanmasında bazı analizlerden yararlanılır. Finansal analiz, bir şirketin ya da bir kuruluşun durumu ve finansal performansı ile ilgili bir teşhis ve öngörü formüle etmeyi amaçlayan bir muhasebe uzmanlığıdır. Etkin bir bilgi sistemi, kullanıcılara doğru ve gerçek bilgilere dayanan ilgili göstergeler sağlayabilir ve finansal analiz sonuçları getiri ve riskin teşhisine dayanır. Finansal oran analizi, bir işletmenin performansının ve finansal durumunun anlamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamak için finansal tablo kalemleri arasındaki ilişkileri belirleme ve yorumlama sürecidir.³⁷

Oran analizi, muhasebe değişkenlerini basit, öz, anlaşılır ve açık bir biçimde sunan bir muhasebe aracıdır. Oran analizi, bir işletmedeki çeşitli finansal faktörler arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Eğer oran analizi bir işletmenin kazanç kapasitesini, finansal sağlamlığını ve işletme verimliliğini değerlendirmek için kullanılıyorsa, o zaman muhasebe ve finansal yönetim analizinde oran kullanımı, yönetimin bir işletmenin karlılığını, finansal durumunu ve işletme verimliliğini anlamasına yardımcı olacaktır.

Mali tablo analizi: Daha geniş bir alan olan iş analizinin ayrılmaz ve önemli bir parçasıdır, iş analizi ise bir şirketin ekonomik beklentilerini ve risklerini değerlendirme

---

³⁷ YENİSU Ersin, **Finansal Tabloların Oran Analizi ile İncelenmesi: Adese Örneği**, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ss. 20-21, Sayı 1, 2019.

sürecidir. Bu, bir şirketin iş ortamını, stratejilerini ve finansal durumunu ve performansını analiz etmeyi içerir.³⁸

Mali tablolar analizi, analitik araç ve tekniklerin genel amaçlı mali tablolara ve ilgili verilere uygulanarak iş analizinde faydalı tahmin ve çıkarımlar elde edilmesidir. Mali tablolar analizi, iş kararları için önsezilere, tahminlere ve sezgilere olan güveni azaltır. İş analizinin belirsizliğini azaltır. Uzman yargısına olan ihtiyacı azaltmaz, bunun yerine iş analizi için sistematik ve etkili bir temel sağlar. Bilginin doğru analizi ve yorumlanması iyi bir iş analizi için çok önemlidir. Mali tablo analizinin rolü budur. Bu sayede bir analist hem niteliksel hem de niceliksel finansal bilgileri daha iyi anlayacak ve yorumlayacak, böylece şirketin beklentileri ve riskleri hakkında güvenilir çıkarımlar yapılabilecektir. Finansal tablo analizi, iş analizinin önemli ve ayrılmaz bir parçasıdır. İş analizinin amacı, bir şirketin mali durumu, yönetimi, plan ve stratejileri ve iş çevresi hakkındaki bilgileri değerlendirerek iş kararlarını iyileştirmektir. İş analizi birçok şekilde uygulanmaktadır ve menkul kıymet analistleri, yatırım danışmanları, fon yöneticileri, yatırım bankacıları, kredi değerlendiricileri, kurumsal bankacılar ve bireysel yatırımcıların kararlarının önemli bir parçasıdır. Bankalar, faizle geri ödeme sözü karşılığında bir şirkete fon ödünç verirler. Bu tür finansman geçicidir çünkü bankalar fonlarının faiziyle birlikte geri ödenmesini beklemektedir. Bankalar birçok biçimde ve çeşitli amaçlar için fon ödünç verirler. Ticari (veya işletme) Ticari alacaklılar genellikle kredi kullandırımı için (açık) faiz almazlar. Bunun yerine, ticari alacaklılar, yapılan iş üzerindeki kar marjlarından bir getiri elde ederler.

Ticari olmayan alacaklılar (veya borç sahipleri), genellikle yazılı olarak, gelecekteki belirli tarihlerde faizle (açık veya zımni) geri ödeme sözü karşılığında bir şirkete finansman sağlar. Bu tür finansman kısa veya uzun vadeli olabilir ve çeşitli işlemlerde ortaya çıkar. Saf kredi finansmanında önemli bir unsur, alacaklılara sağlanan

---

³⁸ Alice LEE, John LEE, Cheng, LEE, **Financial Analysis, Planning & Forecasting: Theory and Application**, 3. Edition, London, World Scientific, 2009, s.527.

faydaların sabit olmasıdır. Bankalar bir şirketin başarılı olması halinde; bankalar menfaatleri borç sözleşmesinin faiz oranı veya teslim edilen mal veya hizmetler üzerindeki kar marjları ile sınırlıdır. Bankalar şirketin zarar etme riskini taşır bu, bir borçlu finansal zorluklarla karşılaştığında alacaklının faizinin ve anaparasının tehlikeye girdiği anlamına gelir. Kredi analizi, bir şirketin kredi itibarının değerlendirilmesidir. Kredibilite, bir şirketin kredi yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetidir. Başka bir deyişle, bir şirketin faturalarını ödeme kabiliyetidir. Kredi analizi, yukarı yönlü potansiyel yerine aşağı yönlü riske odaklanır. Bu hem likidite hem de ödeme gücü analizini içerir.

Likidite, bir şirketin yükümlülüklerini yerine getirmek için kısa vadede nakit yaratma kabiliyetidir. Ödeme gücü ise bir şirketin uzun vadede yaşanabilirliği ve uzun vadeli yükümlülüklerini ödeyebilme kabiliyetidir. Bir şirketin hem uzun vadeli karlılığına hem de sermaye (finansman) yapısına bağlıdır.³⁹

Mali tabloların analizi, yöneticilere işletmedeki stratejik değişikliklere ilişkin ipuçları sağlayabilir yatırım ve finansman faaliyetleri gibi. Yöneticiler ayrıca rakip şirketlerin işlerini ve mali tablolarını da analiz eder. Rakibin karlılığını ve riskini değerlendirmek için şirketler. Bu tür analizler, firmalar arası karşılaştırmalar yapılmasına olanak tanır. Göreceli olarak güçlü ve zayıf yönleri değerlendirmek ve performansı kıyaslamak buna örnektir.

Oran analizi, finansal analizin en popüler ve en yaygın kullanılan araçları arasındadır.⁴⁰ Ancak rolü genellikle yanlış anlaşılır ve sonuç olarak önemi genellikle abartılma seviyesine getirilir. Oran, aşağıdakiler arasındaki matematiksel bir ilişkiyi ifade

---

³⁹ Hatice ÇELİK, “Türk Bankacılık Sektöründe Likidite-Finansal Performans İlişkisi” (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2022), ss.31-32.

⁴⁰ Erdiñ KARADENİZ, Levent KOŞAN ve Selda KAHİLOĞULLARI, **Borsa İstanbul’da İşlem Gören Spor Şirketlerinin Finansal Performansının Oran Yöntemiyle Analizi**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.131, Sayı 2, 2014.

eder. İki nicelik; 200'ün 100'e oranı 2:1 veya sadece 2 olarak ifade edilir. Bir oranın hesaplanması basit bir işlem olsa da aritmetik işlemin yorumlanması daha karmaşıktır. Bir oranın anlamlı olabilmesi için ekonomik olarak bu ilişkinin iyi kurulması gerekmektedir. Örneğin, bir ürünün satış fiyatı ile maliyeti arasında doğrudan ve önemli bir ilişki vardır. Buna göre, satılan malların maliyetinin satışlara oranı önemlidir. Buna karşılık, bir ürünün satış fiyatı ile maliyeti arasında belirgin bir ilişki yoktur. Navlun maliyetleri ve menkul kıymetler bakiyesi arasındaki ilişki buna örnek verilebilir

Cari Oranın hesaplanmasının amacı, işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini derhal karşılama yeteneğini değerlendirmektir. Dönen varlıkların kaç kez nakde dönüştürülerek kısa vadeli yükümlülüklerin karşılanabileceğini gösterir. Normal bir kural olarak dönen varlıklar, dönen yükümlülüklerin iki katı olmalıdır. Oranın düşük olması işletmenin yetersizliğini gösterir. İşletmenin cari yükümlülüklerini karşılayamaması ve yetersiz işletme sermayesi. Yüksek Oran verimsizliğin bir göstergesidir. Bir işletme makul bir cari orana sahip olmalıdır. Kesin ve katı bir kural olmamasına rağmen bu önemlidir. Cari oranın 2:1 olması tatmin edici kabul edilir. Cari Oran belirli bir tarihte hesaplanır ve belirli bir dönem için hesaplanmaz. 'Ödeme gücü' terimi, bir işletmenin borçlarını karşılayabilme kabiliyetini ifade eder ve böylece bir işletmenin uzun vadeli yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini ifade eder.⁴¹

Finansal Yapı / Ödeme Gücü Oranı: 'Ödeme gücü' terimi, bir işletmenin borçlarını karşılayabilme kabiliyetini ifade eder ve böylece bir işletmenin uzun vadeli yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini ifade eder. Önemli ödeme gücü oranları şunlardır:

Borç/Özkaynak Oran; Toplam Varlıkların Borçlara Oranı ve Özelleştirme Oranı

---

⁴¹ YENİSU, a.g.e, s.25.

Borç/Özkaynak Oranı: Firmanın uzun vadeli finansal pozisyonunun sağlamlığını tespit etmek için hesaplanır. Bu oranı borç (dış özkaynaklar) ve özkaynak (iç özkaynaklar) arasındaki ilişkiyi ifade eder Borç uzun vadeyi ifade eder. Krediler, yani tahviller, finansal kuruluşlardan alınan uzun vadeli krediler. Özkaynaklar hissedarların fonları anlamına gelir, yani imtiyazlı sermaye, öz sermaye, zararlardan arındırılmış yedekler ve ön giderler gibi fiktif varlıklar. Oran şöyledir aşağıdaki gibi belirlenir:⁴²

Borç/Özkaynak Oranı = Borç (uzun vadeli krediler: Özkaynaklar (Hissedarların Fonları)

Yüksek Oran riskli finansal pozisyonu gösterirken, düşük oran güvenli finansal pozisyonu gösterir. Kabul edilebilir Borç-Özsermaye Oranı 2:1'dir, yani borç özsermayenin iki katı olabilir. "Bu oran, uzun vadeli mali pozisyonun sağlamlığına erişmek için önemlidir. Aynı zamanda ne ölçüde hangi firmanın varlığı için yabancılara bağımlı olduğu açısından önemlidir. Bir firma tarafından elde edilen toplam fonların oranını gösterir.

Toplam Varlıkların Borca Oranı: Toplam Varlıklar, sabit varlıkların yanı sıra dönen varlıkları da içerir fakat şunları içermez; ön giderler, yüklenim komisyonu, hisse senedi ihraç giderleri, hisse senedi ihraç iskontosu gibi fiktif varlıklar vb. ile kar ve zarar hesabının borç bakiyesi. Uzun vadeli borçlar, bir yıl sonra vadesi dolacak olan borçları ifade eder. Bu tahvilleri, bonoları ve finansal kurumlardan alınan kredileri içerir.⁴³

Toplam Varlıkların Borca Oranı = Toplam varlıklar: Uzun Vadeli Borçlar

İdeal Oran 2:1'dir; uzun vadeli borç sağlayanlar için mevcut güvenlik marjını ölçer. Daha yüksek bir oran işletmeye uzun vadeli kredi vermek için kredi verenlere daha

---

⁴² Cihangir ÖZÇELİK, Uzun Vadeli Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler ve Bir Uygulama, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, 2006), s.57

⁴³ ÖZÇELİK, a.g.y, s.59.

yüksek teminat sağlar. Öte yandan, düşük bir oran İşletmenin varlığını sürdürebilmesi için büyük ölçüde dış kredilere bağlı olduğu anlamına geldiğinden riskli bir finansal pozisyonu temsil eder.

Mülkiyet Oranı: Mülk sahibinin fonları ile toplam varlıklar arasındaki ilişkiyi belirler. Mal sahipleri fonu hem sermaye hem de gelir niteliğindeki sermaye + yedekler + fazlalık anlamına gelir. Zarar ve fiktif varlıklar düşülür. Bu oran, hissedarların işletmeye ne ölçüde sahip olduğunu gösterir. Bu oran ile %100 arasındaki fark toplam yükümlülüklerin toplam varlıklara oranını ifade eder.

Mülkiyet Oranı = Mülkiyet sahibinin fonları veya hissedarların fonları ÷ Toplam varlıklar (fiktif varlıklar hariç)⁴⁴

Oran ne kadar yüksekse tüm ilgililer için o kadar iyidir. Mülkiyet Oranı, işletmenin genel mali durumunu vurgular. Bu oran, hissedarların fonlarının toplam fonlar içindeki oranını tespit etmek için alacaklılar için büyük önem taşımaktadır. Yüksek bir oran alacaklılar için yeterli güvenliği gösterir, ancak çok yüksek bir oran uygunsuzluğu gösterir

Mülk sahibinin fonu ve kredi fonlarının karışımı, bu da daha düşük yatırım getirisi ile sonuçlanır. Düşük bir oran yetersizliği gösterir veya kreditorler için düşük güvenlik teminatı gösterir. Bu durum, alacaklıların işletmeye kredi verme konusunda isteksiz davranmasına yol açabilir.⁴⁵

---

⁴⁴ DOĞAN Mesut, **Mülkiyet Yapısının Finansman Kararları Üzerindeki Etkisi**, Muhasebe ve Finansman Dergisi, s.158, Nisan 2026.

⁴⁵ TAYLOR & FRANCIS, **International Journal of Management Sciences: Research Academy of Social Sciences**, volume 1, 2013, ss.132-137.

2.6. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler

Bilanço Analizi: “Bilanço bir işletmenin belirli bir tarihteki varlıklarını ve bu varlıkların nereden karşılandığını gösteren tablodur. Bilanço analizinde, analizci banka, standartları doğrultusunda mali tablolarda gerekli olan düzeltmeleri (ilave ve tenziller) yaptıktan sonra analiz tekniklerine geçer. Bunun amacı mali tablolara dayanılarak yapılan analiz yöntemlerinin daha gerçekçi rakamlar vermesini sağlamaktır.”⁴⁶

Herhangi bir işletmenin bilançosu, faaliyetlerinin geçmiş sonuçlarını özetler ve ayrıca gelecekte hangi girişimlerin talep edilir, hatta mümkün olacağına dair ipuçları verir. Bu nedenle bir bilanço analizi, mevcut ve gelecekte beklenen finansal durum hakkında bilgi verir. Ayrıca, halka açık şirketlere ilişkin kolaylıkla elde edilebilen verilerle, bilanço analizi minimum maliyetle kolayca gerçekleştirilebilir. Şeffaflık ve bilanço kalemlerinin açık yapısı nedeniyle analistler, bilanço kalemlerinin kaderi hakkında olumsuz durumları ve şirketin genel sağlığına ilişkin anlaşmazlıkları en aza indirmeyi hedefler.

Bilançonun güçlü ve zayıf yönlerini analiz etmek, bilanço analizinin önemli bir parçasıdır. Yönetim çalışmaları, muhasebe, kurumsal finansman ve yönetim bilimleri bölümlerinin temel bir birleşenini oluşturur. İşletme yönetiminde uygulamayı standartlaştırmak için bankacılık alanında az sayıda girişimde bulunulmuştur. Banka bilanço analizi henüz emekleme aşamasındadır ancak son dönemde yaşanan gelişmeler nedeniyle yeni bir ilgi görmektedir.

Bu ilgiye rağmen, merkez bankalarına yönelik kapsamlı bir uygulama yapılmamıştır. Bu konuyla ilgili girişimde bulunulmuştur ve bu tür analizlerin sonuçları hala büyük ölçüde ihmal edilmektedir. Bir merkez bankasının bilançosu, bir ekonominin

---

⁴⁶ ÖZÇELİK, a.g.y, s.15.

durumu için önemli bir role sahiptir.⁴⁷Firmaya özgü bilanço analizi öncelikle ekonomik durumu gösterir.

Merkez Bankası bilanço analizi, bir bankayı destekleyen varlıklardaki değişiklikleri gösterir. Bu durum Merkez Bankası'nın varlıklar, para politikası hedeflerini çeşitli araçlarla etkin bir şekilde takip etmesini sağlar; açık piyasa işlemleri, iskonto oranı ve zorunlu karşılıklar da dahil olmak üzere.

Geçmişten bu yana fiyatlar, paraya olan talep ile paranın gelecekteki arzı arasındaki etkileşimle belirlenir, bilanço analizi, yatırımcının makul olarak ne bekleyebileceği konusunda fikir sunabilir. Merkez bankasının para miktarını, talepleri ve para arzını hedefleyebilmesi bankanın hedeflerindedir.

Bilanço, paranın kalitesinde gelecekte meydana gelebilecek değişikliklere ışık tutmanın yanı sıra ne tür miktar değişikliklerinin uygulanabilir olduğu hakkında fikir oluşturabilir. Merkez bankası bilanço analizini detaylandırmamız, merkez bankası bilanço analizi için temel oluşturmaktadır.

Paranın kalitesi, bir malın paranın üç rolünü yerine getirme kapasitesi olarak tanımlanır. Para kalitesi kavramı, kullanıcıların bireysel olarak bir malı paranın ihtiyaçlarını karşılayabilecek kapasitede görmesi anlamında farklı derecelerde işlev görür. Paranın öznel değerlemesi para arzında değişmeden değişiklik gösterebilir. Paranın satın alma gücü sadece para arzındaki bir değişim nedeniyle değişebileceğinden para talebi, paranın subjektif değerlemesi, paranın değerlendirileceği beklentisiyle bile değişebilir. Örneğin, para biriminin desteklenmesi (yani, merkez bankası rezervleri) değişebilir ve dolayısıyla temsili para biriminin subjektif değerlemesini etkileyebilir, örneğin,

---

⁴⁷ ÖZYILMAZ Ayfer, **Para ve Maliye Politikaları Arasındaki Koordinasyonun Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkinliği**, Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, s.33, Sayı 2, 2016.

gelecekteki enflasyon oranına ilişkin beklentilerin değişmesi veya merkez bankasının özel bankacılık sistemine son çare olarak borç veren olarak hareket etmesi gibidir. Bir malın kalitesi arttığında, bu mal bir bireyin tercihlerinde daha üst sıralara çıkar. Değer ölçeğinde, talep yönlü baskılara bir yanıt olarak fiyatı artar. Fiyat (veya değer) arttıka para, mal ve hizmetlerin para fiyatlarının tersidir, fiyat deflasyonu para kalitesinin iyileştirilmesi yoluyla teşvik edilmektedir.⁴⁸Para; miktarındaki değişikliklerden farklı olarak genellikle süreklidir, paranın kalitesindeki değişiklikler çok ani olabilir, bu da güçlü ve keskin satın alma gücü değişiklikleri meydana getirir.

Paranın niteliksel faktörler açısından ortaya çıkışını vurgulayan giriş metinlerinde (örneğin değiştirilebilirlik, bölünebilirlik, dayanıklılık, evrensel istek, vb.), paranın miktarı değerini belirleyen birincil faktördür. Klasik ekonomistler paranın değişim aracı işlevini kapsamlı bir şekilde analiz etmişlerdir. Bu aşağıdaki koşullar bu işlevi daha iyi yerine getirir: daha düşük nakliye ve depolama maliyetleri, daha kolay bölünebilirlik, daha fazla tanınabilirlik, daha güçlü dayanıklılık ve üstün homojenlik sağlar. Geçmişin ekonomistleri, para birimlerini tatmin edecek doğal mallar bulmaya odaklanmışlardır.⁴⁹

Paranın değer saklama işlemindeki kalitesi esasen beş şekilde değişebilir. Birincisi, paranın niteliği üzerindeki önemli bir etki, miktarının evrimidir. Modern para kâğıt paralara dayalı fiyat para sistemi önemli niceliksel sorunlar yaşayabilir. Paranın itibarı değer saklama işleminin sürdürülme derecesinin değiştirilmesiyle sağlanır. Para miktarının evrimine ilişkin beklentiler paranın değer saklama özelliğini etkileyen en önemli faktörlerden biridir. İkinci olarak, geri ödeme oranındaki değişiklikler paranın kalitesini etkileyebilirken gelecekteki para miktarına ilişkin beklenti sabit kalır. Geri ödeme değişiklikleri, para biriminin diğer para birimlerine göre değerini etkileyebilir. Gelecekteki para miktarına ilişkin beklentiler sabit kalsa bile alıcılar para birimine, diğer

---

⁴⁸ Anadolu Üniversitesi, Para Teorisi, 2018, <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/IKT305U/ebook/IKT305U-12V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>, s.181.

⁴⁹ ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, a.g.y., s.30.

mallara kıyasla, olması gerektiği kadar para biriminin desteğinde bir değişiklik olmadan yüksek değer vermeyebilir.

Üçüncüsü, paranın değer saklama işlevindeki niteliği de genel ekonomik koşullardan etkilenir. Dördüncüsü, para otoritesinin organizasyonu da bazı açılardan büyük önem taşımaktadır. Eğer Hükümet para politikası konusunda Merkez Bankası'na baskılar uyguluyorsa bu da para politikasını olumsuz olarak etkileyecektir.

Bir merkez bankasının anayasasındaki (yani felsefesi veya doktrinindeki) değişiklikler, farklılıklara yol açabilir bu da para kalitesinde bir değişiklik meydana getirebilir. Örneğin, bir merkez bankasının belirtilen hedefini değiştirdiğini varsayalım, para arzı büyüme oranının yüzde 5'ten yüzde 10'a çıkarılmasını hedeflediğini örnek verelim. Duyuru sırasında artan enflasyonist beklentiler yoluyla paranın kalitesini değiştirir. Eğer bir merkez bankası kurula dayalı para politikasını terk edip varlık fiyatlarını hedeflemeye geçerse, bu değişiklik aynı zamanda paranın bir değer saklama aracı olarak kalitesini de doğrudan etkiler.⁵⁰ Eğer anayasal hedef başlangıçta fiyat istikrarı ise ve bu değiştirilirse yan amaçları da içerecek şekilde (örneğin, tam istihdam, varlık fiyatlarının artırılması, ekonomik büyümenin sürdürülmesi para birliği, vb.) ise bu durum paranın kalitesini etkileyecektir. Fiyat istikrarı amacı başka bir hedefe kıyasla daha az güçlü bir şekilde takip edilir. İş ile ilgili belirsizlik ortaya çıkar.

Toplum, Merkez Bankasının baskın amacının ne olacağından emin değil ise bu durum fiyat istikrarında belirsizlik meydana getirecektir. Beşincisi paranın bir değer saklama aracı olarak işlev görmesidir. Merkez Bankası varlıkları, yükümlülükleri için teminat teşkil etmeleri ve bankaları desteklemeleri açısından önemlidir.

Merkez bankasının varlıklarına karşı para birimi, Merkez Bankası'nın kapasitesini temsil eder. Para biriminin fiyatını hem yurt içinde hem de uluslararası döviz

---

⁵⁰ ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, a.g.y., s.141.

piyasalarında korumak için pazarlanır. Merkez Bankası varlıklarını bankacılık sistemini desteklemek için kullanabilir. Satın alma bankacılık sistemindeki sorunlu varlıkların Merkez Bankası'nın elindeki iyi varlıklara karşı Bankacılık sisteminin ödeme gücüne olan güveni yeniden tesis etmek için sunulur. Sadece merkez bankası yeterli miktarda yüksek kaliteli varlıkları inandırıcı bir şekilde bankacılık sistemi ile takas edebilir. Merkez Bankası'nın varlıklarının kalitesi, bankacılık sistemini inandırıcı bir şekilde destekleme kapasitesi açısından önemlidir. Mücadele eden bankacılık sistemi kalıcılığını artırır. Olağandışı olsa da bazı makul senaryolar altında, Merkez Bankası'nın varlıkları parasal reform durumunda kullanılabilir. (Bu tür reformlar Türkiye'de de yaygındı. 1992-93'ten sonra ve 1991'de Çekoslovakya'nın dağılmasıyla birlikte eski Sovyet bloğu ülkeleri).

Varlıkların kalitesi ne kadar yüksek olursa, yeni paranın desteği ve bunun sonucunda ortaya çıkan güven kadar iyi olacaktır. Merkez bankasının varlıklarının önemi, en uç noktada, ekonominin çöküşü sırasında ortaya çıkar. Para sisteminin çökmesi para biriminin değerini düşürür. Merkez bankasının iflas etmesi, muhtemelen bankanın yeniden sermayelendirilmesi ile önlenecektir.

Merkez bankasının sahip olduğu toplam döviz rezervlerinin payı ne kadar yüksekse para birimini uluslararası alanda savunma potansiyeli daha yüksek olacaktır. Bunun sonucunda daha yüksek bir güven ortamı oluşturacaktır. Merkez bankası mevcut rezervlerin daha büyük bir bölümünü kontrol ettiği için dış güç dengesini sağlamada diğer para otoriteleri karşısında zorluk çekmeyecektir.⁵¹

Bir merkez bankasının dolar rezervlerinin döviz piyasalarındaki toplam günlük işlem hacmine bölünmesi önemli bir dış etki faktörüdür. Genel piyasa ve özellikle işlem hacmine göre döviz kurunu etkiler, Geleneksel olarak Amerika Birleşik Devletleri doları için dış etki faktörü oldukça düşük olmuştur. Yaygın uluslararası kullanımı ve talebi

---

⁵¹ ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, a.g.y., s.34.

nedeniyle; altın için dış etki faktörü ve daha az talep edilen diğer para birimleri daha yüksek olma eğilimindedir. Düşük dış etki faktörü değerleri, bir para biriminin büyük hacimlerde alınıp satılabileceği ve bunun da para birimi üzerinde çok az etkisi olabileceği anlamına gelir.

Geçerli döviz kuru, böylece spekülâtif saldırılara karşı bir para birimine istikrar kazandırır. Likit ve yüksek kaliteli varlıkların merkez bankası rezervleri içindeki payı ne kadar yüksekse paranın kalitesi olacaktır. Altın ve yüksek kaliteli para birimleri genellikle çok likittir. Bu fiyatlar değişken olabilir ancak kredi riskiyle karşı karşıya değildirler.

Varlıklar kredi riski açısından değerlendirildiğinde tahviller önemlidir. Yüksek kaliteli devlet tahvilleri (yani ABD Hazine bonoları) çok geniş ve likit bir piyasaya sahiptir ve bu sayede satılabilirler.⁵²

Bir satış sırasında likit varlıklar zayıflayan bir para birimini desteklemek için kullanılabilir. Ayrıntılı bilanço analizi, merkez bankasının varlıklarının birbiriyle yakından bağlantılı olması sebebiye daha güvenilir olabilir. Merkez bankasının varlıkları yükümlülüklerini ortaya çıkarmaktadır. Merkez bankasının bilançosunun analizi geleceğe işaret edebilir. Gelecekteki hareket konusunda ışık tutabilir. Yapılacak olan yatırımlar konusunda kaynaklık edebilir.

2008'deki likidite krizinin başlangıcından bu yana dünyanın dört bir yanındaki merkez bankaları sadece bilançolarının büyüklüğünü arttırmakla kalmamış, aynı zamanda bileşimlerini de önemli ölçüde değiştirmiştir.

Bunun sonucunda önemli zorluklar ortaya çıkmıştır. İlk olarak, bu değişimin sonuçlarını analiz etmek önemlidir. Merkez bankaları için kriz ve bunları buna göre

---

⁵² ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, a.g.y., s.17.

karşılaştırma., ikinci olarak, ilgili finansal kriz sırasında merkez bankalarının bilançolarını karşılaştırarak çıkarımlarda bulunulabilir.

3. BÖLÜM

KREDİ TAHSİSİNDE FİRMALARIN VERİLERİNDE YAPILABİLECEK AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ

3.1. Rating Süreçlerinde Aktarma Arındırma İşlemleri ve Aktifte Yer Alan Finansal Hesaplara Yönelik Genel Kabuller

Aktarma arındırma işlemleri tüm dönemlerde yapılır. Rating skorunu etkileyene finansal dönemler tam yıl verileri olmasından dolayı bu dönemlere dikkat edilir. Finansal hesaplardaki aktarma ve arındırma işlemlerine yönelik genel kabullere ait açıklamalar aşağıda belirtilmiştir.

3.1.1. 100- Kasa Hesabı

Kasa hesabı niteliği ve işleyişi;

Nakit girişler kasa hesabının kasa borcuna çıkışlar ise kasa hesabının alacağına kaydedilir. Kasa hesabı alacak bakiyesi vermez. Kasa hiçbir zaman negatif olmaz. Bazı durumlarda kasa bakiyelerinin olduğundan daha yüksek olduğu gözlemlenir. Buna sebep olan durumlar; yapılan bazı ödemeler için belge sağlayamamak, yasal olmayan ödemeler, şahsi ihtiyaçlar için işletmeden çekilen fonların muhasebe kaydının tutulmamasıdır.⁵³

Muhasebeleştirilmemiş kasa bakiyesi, tutarın fiktif olabileceği bilanço incelemelerinde dikkate alınmalıdır. Firmaların yaptıkları farklı ödemeler için belge gösterememeleri veya ödemelerin yasal olmaması, firma sahibinin veya ortakların şahsi birtakım gereksinimleri için firmadan sağladıkları fonların muhasebeleştirilmemesi ve kayda geçmemesi gibi nedenlerle, kasa hesaplarının bakiyeleri olması gerekenden daha yüksek çıkmaktadır. Kasa hesabının bakiyesi olması gerekenden yüksek çıkan firmalarda,

---

⁵³ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e, s.60.

kasa hesabında görülen meblağın, muhasebeleştirilmemiş işlemlerin varlığı nedeniyle, fiktif olabileceği bilanço değerlendirmelerinde dikkate alınmalıdır. Fiktif olduğu tespit edilen tutarlar kasa hesabından ve öz sermaye hesabından karşılıklı olarak tenzil edilir.

Firmaların beklenilenden fazla olan kasa bakiyelerinin tespit edilmesinin başka bir nedeni ise, bankalardaki kiralık kasalarında bulunan varlıklarını kasa hesaplarında muhasebeleştirmelerinden dolayıdır. Eğer kiralık kasalardaki varlıkların nakit fonlardan oluştuğu tespit edilebiliyorsa farklı bir işleme gereksinim kalmayabilir fakat kiralık kasalarda çek, senet vb. gibi varlıklar bulunuyorsa yüksek bakiyelerin mahiyetlerinin tespit edilerek ilgili aktif hesaplara aktarılmaları gerekmektedir.

Beklenenden fazla olan kasa bakiyesinin sebebi, bankaya yatırılmış fakat muhasebe kayıtlarına geçmemiş bir tutar ise, tutarın hesaba geçtiği bankadan alınacak hesap ekstresine istinaden ilgili bakiye bankalar hesabına aktarılmalıdır. Beklenilenden fazla olan kasa bakiyesinin sebebi, firmadan çekilen paraların firmanın faaliyetleri ile ilgili olarak avans mahiyetinde çekildiği, firmaya mal, sabit kıymet veya başka bir şekilde döneceğinin tespit edilmesi halinde ilgili tutar kasa hesabından çıkarılarak ortaklardan alacaklar hesabına aktarılır.

100 Kasa hesabı Tablo 1’de gösterildiği üzere kasa hesap bakiyesi içerisinde bulunan reel olmayan yüksek bakiye, karşılığı varsa önce ortaklara borçlardan tenzil edilir, yoksa bu tutar özkaynaklardan tenzil edilir.

Tablo 1: 100 Kasa Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2. Kalem
100-Kasa	Tenzil	331/431- Ortaklara Borçlar
100-Kasa	Aktarma	xxxx-Özkaynak Değişim Hesabı (Negatif)

Kaynak: TFKB (Türkiye Finans Katılım Bankası) Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

İşletmenin mevcudunda bulunan yerli ve yabancı karşılığının izlenmesi için kullanılır.⁵⁴

3.1.2. 101-Alınan Çekler Hesabı

İşletmenin mal veya hizmet satışlarının karşılığı olarak müşterilerinden aldığı ve tahsil edilmek üzere elinde bulundurduğu çeklerin izlendiği hesaptır.⁵⁵

Gerçek ve tüzel kişi tarafından işletmeye verilmiş olan şimdiki kadar tahsili için bankaya verilmemiş olan ya da henüz ciro edilmemiş çeklerin takip edilmesini sağlar. Bankadan tahsil veya ciro edildiğinde alacak olarak kaydedilir.⁵⁶

Aktarma arındırma işlemleri, 101 Alınan çekler hesabı Tablo 2’de gösterildiği üzere ödenmesi şüpheli havale gelmiş veya karşılıksız olduğu belli denilen çekler şüpheli ticari alacaklar hesabına aktarılır. 1 yılın üzerinde vadesi olan mizanda tespit edilebilen çek tutarları uzun vadede değerlendirilir.

Tablo 2: 101 Alınan Çekler Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
101-Alınan Çekler	Aktarma	128-Şüpheli Ticari Alacaklar
101-Alınan Çekler	Aktarma	221-Alacak Senetleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

---

⁵⁴ Bilal BÜYÜKBAŞ ‘‘Bankalarca Kredi Tahsisi Yapılacak Firmaların Mali Verilerinde Yapılabilecek Aktarma Arındırma İşlemleri (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s.32.

⁵⁵ Bade Ekim KOCAMAN, Adalet HAZAR ve Şenol BABUŞCU, **TDHP Uygulaması Kapsamında Kredilendirme Finansal Tablolar Analizi**, 2. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi, 2023, s.62.

⁵⁶ BÜYÜKTAŞ, a.g.e., s.38.

3.1.3. 103- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı

Verilen çekler içerisinde bağlantı çekleri bulunursa aktifte karşılığının bulunduğu hesaptan indirilmelidir. Eğer ileri vadeli çek firma tarafından verilirse, çek ticari işlemlerden kaynaklanırsa ilgili çek tutarları vadeli bir borç olarak değerlendirilerek borç senetleri hesabına aktarılmalıdır. Verilen çekleri ticari işlemlerden kaynaklanmıyor ise kısa vadeli veya uzun vadeli, Diğer Çeşitli Borçlar hesabına aktarılmalıdır. Grup şirketlerine verilen çekler tespit edilirse ilgili bakiyeler 103 nolu hesaptan düşürülerek Bağlı Ortaklıklara Borçlar hesabına aktarılmalıdır.

3.1.4. 120-Alıcılar Hesabı

İşletmenin mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan alacaklarının izlendiği hesaptır. Finansal kiralamadan kaynaklanan senetsiz alacaklar da bu hesapta izlenir.⁵⁷

Aktarma arındırma işlemleri, 120 Alıcılar hesabı Tablo 3'te gösterildiği üzere ilgili hesapta izlenen hareketsiz, ödemesi şüpheli hale gelmiş bakiyeler şüpheli ticari alacaklar hesabına aktarılır. 1 yılın üzerinde vadesi olduğu mizanda tespit edilebilen alacak tutarları uzun vadede değerlendirilir.

Tablo 3: 120 Alıcılar Hesabı 1

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
120-Alıcılar	Aktarma	128-Şüpheli Ticari Alacaklar
120-Alıcılar	Aktarma	220-Alıcılar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

---

⁵⁷ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.70.

Tablo 4'te gösterildiği üzere 120 hesabında izlenen ortaklara ait bakiyeler ortaklardan alacaklar hesabına, konsolideye dahil edilmemiş ilişkili firmalara ait bakiyeler iştiraklerden alacaklar hesabına, grup firmalarına ait bakiyeler bağlı ortaklardan alacaklar hesabına aktarılır.

Tablo 4: 120 Alıcılar Hesabı 2

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
120-Alıcılar	Aktarma	131-Ortaklardan Alacaklar
120-Alıcılar	Aktarma	132-İştiraklerden Alacaklar
120-Alıcılar	Aktarma	133-Bağlı Ortaklardan Alacaklar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Tablo 5'te gösterildiği üzere bu hesaplarda aynı firma ya da aynı kişilere ait bakiyeler karşılıklı olarak tenzil edilmelidir. 120 hesabının ters bakiyeleri karşılıklı olarak 120 ve 340 hesaplarına ilave edilir.

Tablo 5: 120 Alıcılar Hesabı 3

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
120-Alıcılar	Tenzil	320-Satıcılar
120-Alıcılar	İlave	340-Alınan Sipariş Avansları

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.5. 121-Alacak Senetleri Hesabı

Senetle güvence altına alınmış, mal ve hizmet satışı kaynaklı alacakların izlendiği hesaptır. Firmanın iş hacmini genişletmek adına vadeli satış yapmak önemli bir yoldur.⁵⁸

Aktarma arındırma işlemleri, 121 Alacak senetleri hesabı Tablo 6' da gösterildiği üzere devamlılık gösteren, tahsili şüpheli hale gelmiş ya da protestolu olduğu tespit edilen senetler 128 hesabına aktarılır. 1 yılın üstünde vadesi olan alacak senet bakiyeleri uzun vadede değerlendirilir.

Tablo 6: Alacak Senetleri Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
121-Alacak Senetleri	Aktarma	128-Şüpheli Ticari Alacaklar
121-Alacak Senetleri	Aktarma	221-Alacak Senetleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.6. 131- Ortaklardan Alacaklar Hesabı

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemler sebebiyle ödünç verme gibi nedenlerle ortaklardan olan kısa vadeli alacaklarını göstermektedir.⁵⁹

Aktarma arındırma işlemleri, 131 Ortaklardan alacaklar hesabı Tablo 7'de gösterildiği üzere devamlılık gösteren ortaklardan alacaklar bakiyeleri, karşılığı varsa ortaklara borçlar hesabından, karşılığı yoksa özkaynaklardan tenzil edilir. Şahıs firmalarında bu bakiyeler her zaman özkaynaklardan tenzil edilir. Her üç dönemde

---

⁵⁸ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.71.

⁵⁹ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.78.

görülen, reel olan ve daha sonra kapanacağı belirtilen ortaklardan alacak bakiyesi uzun vadede değerlendirilir.

Tablo 7: 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2. Kalem
131-Ortaklardan Alacaklar	Tenzil	331-Ortaklara Borçlar
131-Ortaklardan Alacaklar	Aktarma	xxxx-Özkaynak Değişim Hesabı (Negatif)
131-Ortaklardan Alacaklar	Aktarma	231-Ortaklardan Alacaklar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.7. 136-Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı

İşletmenin ticari olmayan nedenlerle doğan ve diğer alacak hesaplarına girmeyen alacaklarının izlendiği hesaptır. Ticari faaliyet dışındaki alacaklar bu hesaba kaydedilir.

60

Aktarma arındırma işlemleri, 136 Diğer çeşitli alacaklar hesabı Tablo 8’de gösterildiği üzere ilgili hesapta izlenen ortak ve grup şirketlerine ait bakiyeler ortaklardan alacaklar veya bağlı ortaklardan alacaklar hesabına aktarılır. İlgili hesapta izlenen faktoring alacakları faktoring alacakları hesabına aktarılır.

---

⁶⁰ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.81.

Tablo 8: 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
136-Diğer Çeşitli Alacaklar	Aktarma	131-Ortaklardan Alacaklar
136-Diğer Çeşitli Alacaklar	Aktarma	133-Bağlı Ortaklardan Alacaklar
136-Diğer Çeşitli Alacaklar	Aktarma	125-Faktoring Alacakları

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.8. 159-Verilen Sipariş Avansları Hesabı

İşletmenin gelecekte teslim almak üzere sipariş ettiği hammadde, malzeme ve mallarla ilgili olarak yapılan ödemelerin izlendiği hesaptır. Mal veya hizmet teslimi henüz gerçekleşmemiştir. Ödenen tutar bir avans niteliğindedir.⁶¹

Aktarma arındırma işlemleri, 159 Verilen sipariş avansları hesabı Tablo 9’da gösterildiği üzere tahsili şüpheli hale gelmiş tutarlar şüpheli ticari alacaklar hesabına aktarılır. 1 yılın üzerinde vadesi olan sipariş avans tutarları uzun vadede değerlendirilir.

Tablo 9: 159 Verilen Sipariş Avansı Hesabı 1

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
159-Verilen Sipariş Avansları	Aktarma	128-Şüpheli Ticari Alacaklar
159-Verilen Sipariş Avansları	Aktarma	259-Verilen Avanslar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

---

⁶¹ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.86.

Tablo 10’da gösterildiği üzere verilen sipariş avansları hesabında görülen ortak veya grup şirketlerine ait bakiyeler ortaklardan alacaklar veya bağlı ortaklardan alacaklar veya bağlı ortaklardan alacaklar hesabına aktarılır.

Tablo 10: 159 Verilen Sipariş Avansı Hesabı 2

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
159-Verilen Sipariş Avansları	Aktarma	131-Ortaklardan Alacaklar
159-Verilen Sipariş Avansları	Aktarma	133-Bağlı Ortaklıktan Alacaklar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.9. 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı

İşletmenin mal ve hizmet alımlarında satıcılara ödediği KDV’dir. Eğer bu kalem artmakta ise bu durum firmada stok artışı olduğunun da bir göstergesidir.⁶²

Aktarma arındırma işlemleri, 191 İndirilecek katma değer vergisi hesabı Tablo 11’de gösterildiği üzere 191 hesabının karşılığı 391 hesabında var ise bunların küçük olan değer her iki hesaptan tenzil edilir.

Tablo 11: 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
191-İndirilecek Katma Değer Vergisi	Tenzil	391-Hesaplanan Katma Değer Vergisi

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

---

⁶² KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.89.

3.1.10. 192-Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı

Teşvikli yatırım mallarının ithalinde ödenmesi gerektiği halde indirilmesinin mümkün olduğu tarihe kadar ertelenen KDV tutarını gösterir.⁶³

Aktarma arındırma işlemleri, 192 Diğer katma değer vergisi hesabı Tablo 12’de gösterildiği üzere 192 hesabının karşılığı 392 hesabında var ise bunlardan küçük olan hesap her iki hesaptan tenzil edilir.

Tablo 12: 192 Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
192-Katma Değer Vergisi	Tenzil	392-Diğer Kdv

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.11. 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı

İşletmede yapımı devam eden, tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak olan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ile ilgili harcamaların izlendiği hesaptır. Tamamlanmış olan maddi duran varlık yatırımlarını izlemek için kullanılır.⁶⁴

Aktarma arındırma işlemleri, 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabı Tablo 13’te gösterildiği üzere bu hesapta izlenen ticari kazanç hedefi ile yapılan yatırım tutarı stoklar hesabına alınır.

---

⁶³ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.90.

⁶⁴ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.105.

Tablo 13: 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
258-Yapılmakta Olan Yatırımlar	Aktarma	151-Yarı Mamüller

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.12. 260- Haklar Hesabı

İmtiyaz, patent, lisans, unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen işletmeye süreli veya süresiz olarak kullanım hakkı sağlayan ve parasal değeri olan gayri maddi hakların izlendiği hesaptır. Bu hesapta izlenebilecek haklar; patentler, lisanslar, marka, telif hakları gibi haklardır.⁶⁵

Aktarma arındırma işlemleri, 260 Haklar hesabı Tablo 14’te gösterildiği üzere bu hesapta izlenen firmalara ait isim hakları lisanslar hesabında izlenir.

Tablo 14: 260 Haklar Hesabı 1

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
260-Haklar	Aktarma	256-Diğer Maddi Duran Varlıklar
268-Birikmiş Amortismanlar	Aktarma	257-Birikmiş Amortismanlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Tablo 15’te gösterildiği üzere 260 haklar hesabında izlenen leasing yatırımlarına ait bakiyeler leasing yatırımları hesabına aktarılır. İlgili leasing yatırımlarına ait 268-

---

⁶⁵ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.107.

birikmiş amortismanlar hesabında izlenen amaortisman tutarı da 265/01 nolu hesaba aktarılır. Aksi halde özkaynaklardan tenzil edilir.

Tablo 15: 260 Haklar Hesabı 2

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
260-Haklar	Aktarma	265-Leasing Yatırımları
268-Birikmiş Amortismanlar	Aktarma	265/01 leasing Yat. Birikmiş amortismanlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.13. 263-Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı

İşletmede yeni ürün ve teknolojiler oluşturulması mevcutların geliştirilmesi gibi amaçlarla yapılan her türlü harcamalardan, aktifleştirilen kısmının izlendiği hesaptır.⁶⁶

Aktarma arındırma işlemleri, 263 Araştırma ve geliştirme giderleri hesabı Tablo 16'da gösterildiği üzere ilgili hesapta izlenen bakiyelerin nihai faydası firmaya olumlu yönde etkisi olacağı tespit edilirse 263 nolu hesaptaki bakiyeler 256 nolu hesaba aktarılmalıdır. Araştırma ve geliştirme giderlerine ait amortisman giderlerinin, 268 nolu hesaptan 257 nolu hesaba aktarılması beklenir.

Tablo 16: 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
263-Araştırma Ve Geliştirme Giderleri	Aktarma	256-Diğer Maddi Duran Varlıklar
268-Birikmiş Amortismanlar	Aktarma	257-Birikmiş Amortismanlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

⁶⁶ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.108.

3.1.14. 264- Özel Maliyetler Hesabı

İşletmenin kiraladığı bir taşınmaz üzerinde yaptığı ve mülkiyeti kiralayana ait kalmaya devam eden, kullanım süresince işletmeye fayda sağlayacak düzenlemek amacıyla kullanılır.⁶⁷

Aktarma arındırma işlemleri, 264 Özel maliyetler hesabı Tablo 17’de gösterildiği üzere şirket mülkü, ortak mülkiyeti veya uzun dönem kira sözleşmesi bulunan gayrimenkule yapılan özel maliyetler 266- Özel Maliyetler hesabına aktarılır. İlgili özel maliyetlere ait 268-Birikmiş Amortismanlar hesabında izlenen amortisman tutarı da 266/01 nolu hesaba aktarılmalıdır. Farklı bir durumda otomatik olarak özkaynaklardan tenzil edilir.

Tablo 17: 264 Özel Maliyetler Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
264-Özel Maliyetler	Aktarma	266-Mülkiyette G menkule Yapılan Özel Maliyetler
268-Birikmiş Amortismanlar	Aktarma	266/01-Mülkiyetteki G.Menkule Yapılan Özel Maliyet Birikmiş Amortismanlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.1.15. 296-Geçici Memzuç Farkları Hesabı

296 Geçici memzuç farkları hesabı Tablo 18’de gösterildiği üzere yasa kapsamında geçici hesapta değerlendirilen tutarlar xxxx-Özkaynak Düzeltme (negatif) hesabına aktarılır.

---

⁶⁷ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.108.

Tablo 18: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 1

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
296-Geçici Memzuç Farkları	Aktarma	xxxx-Özkaynak Düzeltme (Negatif)

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Memzuç Kontrolü: Tablo 19’da gösterildiği üzere ilgili kontrol esnasında bilançodaki incelemeye konu dönemlere ait kısa ve uzun vadeli mali borçlar, memzuç verilerindeki ilgili dönemlere ait kısa ve uzun vadeli mali borçlar, memzuç verilerindeki ilgili dönemlere ait risk bakiyeleri ile karşılaştırılır. Bazı firmalar satıcılar, diğer ticari borçlar, diğer çeşitli borçlar vb. hesaplarda leasing borçlarını; gider tahakkukları hesabında ise faiz giderlerini izleyebilmektedir. Memzuç risk karşılaştırması yapılmadan önce bu hesaplardaki bakiyeler mutlaka mali borçlara aktarılır.

Tablo 19: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 2

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
320-Satıcılar	Aktarma	301-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar/307 faktoring borçları
329-Diğer Ticari Borçlar		
336-Diğer Çeşitli Borçlar		
381-Gider Tahakkukları	Aktarma	300-Banka Kredileri
420-Satıcılar	Aktarma	401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar/404-Faktoring Borçları
429-Diğer Ticari Borçlar		
436-Diğer Çeşitli Borçlar		
481-Gider Tahakkukları	Aktarma	400-Banka Kredileri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Tablo 20’de gösterildiği üzere memzuç görülen risk bakiyelerinin firma bilançosundaki riskten büyük olması durumunda, aradaki fark vade yapısına göre kısa ve

uzun vadeli banka kredileri hesaplarına eklenir. Karşılığı stoklar, ticari mallar, leasing yatırımları, faktoring alacakları veya 296 nolu hesaba hesabına eklenerek aktif pasif denklığı sağlanır. Gayrimenkul /taşıtlar alımı veya yatırımlardan kaynaklı uzun vadeli memzuç farkları ilgili hesaba aktarılır.

Tablo 20: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 3

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
300-Banka Kredileri	İlave	150-Stoklar/153-Ticari Mallar
300-Banka Kredileri	İlave	296-Geçici Memzuç Farkları
301-Finansal Kiralama İşl Borçlar	İlave	265-Leasing Yatırımları
304-Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri	İlave	296-Geçici Memzuç Farkları
400-Banka Kredileri	İlave	125-Factoring Alacakları
400-Banka Kredileri	İlave	254-Taşıtlar
400-Banka Kredileri	İlave	256-Diğer Maddi Duran Varlıklar
400-Banka Kredileri	İlave	258-Yapılmakta olan yatırımlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Tablo 21’de gösterildiği üzere memzuç ve bilançodaki toplam mali borç tutarının eşit olduğu, ancak bilançoda kısa vadeli risklerin memzuç’a göre daha düşük olması durumunda, memzuç kayıtları dikkate alınarak ilgili tutar yazan vadeden kısa vadeli mali borçlara aktarılır.

Tablo 21: 296 Geçici Memzuç Farkları Hesabı 4

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
400-Banka Kredileri	Aktarma	300-Banka Kredileri
401-Finansal Kiralama İşl. Borçlar	Aktarma	301-Finansal Kiralama İşl. Borçlar
404-Factoring Borçları	Aktarma	307-Factoring Borçları
405-Çıkmış Tahviller	Aktarma	304-Tahvil Anapara Borç Taksit Ve Faizleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.2. Rating Süreçlerinde Aktarma Arındırma İşlemleri ve Pasifte Yer Alan Finansal Hesaplara Yönelik Genel Kabuller

3.2.1. 320-Satıcılar Hesabı

İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili mal ve hizmet temin ettiği kişi veya kuruluşlara olan borçların izlendiği hesaptır.⁶⁸

Aktarma arındırma işlemleri, 320 Satıcılar hesabı Tablo 22’ de görüldüğü üzere 320 hesabında izlenen ortaklara, konsolideye dahil edilmemiş ilişkili firmalara veya grup şirketlerine ait tutarlar 331,332 veya 333 hesabına aktarılır.

Tablo 22: 320 Satıcılar Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
320-Satıcılar	Aktarma	331-Ortaklara Borçlar
32-Satıcılar	Aktarma	332-İştiraklere Borçlar
320-Satıcılar	Aktarma	333-Bağlı Ortaklara Borçlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

320 hesabının ters bakiyeleri karşılıklı olarak 320 ve verilen sipariş avansları hesaplarına ilave edilir.

---

⁶⁸ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.122.

3.2.2. 331-Ortaklara Borçlar Hesabı

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri nedeniyle ilgili hesaptaki tutarların izlendiği hesaptır. İlgili hesapta bulunan miktarın bir nakit girişi mi, aktifte yer alan bir değer kayıtlı satış nedeniyle sağlanan bir kaynak mı olduğu araştırılmalı ve gerekirse düzeltme işlemleri yapılmalıdır.⁶⁹

Aktarma arındırma işlemleri, 331 Ortaklara borçlar hesabı Tablo 23'te görüldüğü üzere süreklilik gösteren ortaklara borçlar hesabındaki bakiyeler uzun vadeye aktarılır. Şahıs firmalarında ise Özkaynaklara ilave edilir.

Tablo 23: 331 Ortaklara Borçlar Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
331-Ortaklara Borçlar	Aktarma	431-Ortaklara Borçlar
331-Ortaklara Borçlar	Aktarma	529-Diğer Sermaye Yedekleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

---

⁶⁹ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.126.

3.2.3. 336-Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı

Firmanın esas faaliyeti dışında kalan, mal ve hizmet alımından kaynaklanmayan borçlardır.⁷⁰

Aktarma arındırma işlemleri, 336 Diğer çeşitli borçlar hesabı Tablo 24’te görüldüğü üzere izlenen ortak, konsolideye dahil olmayan ilişkili şirketlere ait bakiyeler ortaklara borçlar, iştiraklere borçlar veya bağlı ortaklara borçlar hesabına aktarılır. Bu hesaplarda mali borçlara ilişkin bir bakiye mevcut ise memzuç kontrolü başlığı altındaki aktarma işlemleri yapılır.

Tablo 24: 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
336-Diğer Çeşitli Borçlar	Aktarma	331-Ortaklara Borçlar
336-Diğer Çeşitli Borçlar	Aktarma	332-İştiraklere Borçlar
336-Diğer Çeşitli Borçlar	Aktarma	333-Bğlı Ortaklıklara Borçlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

---

⁷⁰ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.128.

3.2.4. 371-Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri

Dönem karı ile ilişkili olarak peşin ödenen gelir ve kurumlar vergisi ile diğer yükümlülüklerin izlendiği hesaptır.⁷¹

Aktarma arındırma işlemleri, 371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri Tablo 25’te görüldüğü üzere dönem karının peşin ödenen vergi ve diğer yükümlülükleri hesabındaki skont bakiyesi 370 nolu skont bakiyesinden küçük ise aradaki fark tutarı kadar 193 nolu hesaptan, 371 nolu hesaba aktarılır. 371 nolu skont bakiyesi, 370 nolu skont bakiyesinden fazla ise aradaki fark tutarı kadar 371 nolu skonttan 193 nolu hesaba aktarma işlemi yapılır.

Tablo 25: 371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
193-Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	Aktarma	371-Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yük
371-Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğer Yük	Aktarma	193-Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

3.2.5. 420-Satıcılar

İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan vadesi bir yılın altında olan senetsiz borçların izlendiği hesaptır.⁷²

⁷¹ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.134.

⁷² KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.142.

Aktarma arındırma işlemleri, 420 Satıcılar Tablo 26’da görüldüğü üzere vadesi 1 yılın altında olan borç tutarları kısa vadede değerlendirilir.

Tablo 26: 420 Satıcılar

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
421-Borç Senetleri	Aktarma	321-Borç Senetleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Amortisman Giderleri: Aktarma arındırma işlemlerinden önce amortisman rakamları tüm dönemlere ilişkin girilmesi karlılık göstergeleri açısından önemli bir durumdur.

Vergi tutarlarının ilgili hesaplara yansıtılması Tablo 27’de görüldüğü üzere 691 no’lu hesapta takibi yapılmamış vergi tutarları, cari dönemde geçici vergi beyannamesinden hesaplanan geçici vergi beyannamesinden hesaplanan geçici vergi, kurumlar vergisi beyannamesinden ödenecek vergiler kısımlarından gerekli bilgiler edinilerek 691 no’lu hesaplara aktarılır. Bu işlemin devamı niteliğinde cari döneme ait vergi tutarını bilançodaki 591 no’lu hesaptan 370 no’lu hesaba aktarılır.

Tablo 27: Vergi Tutarlarının İlgili Hesaplara Yansıtılması

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
691-Dönem Karı Vergi Ve Diğ	İlave	
591-Dönem Net Karı	Aktarma	370-Dönem karı vergi ve diğ. Yasal Yükümlükler Karşılığı

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Yıllara Sair İnşaat Taahhüt/ Konut İnşaatı Firmalarına İlişkin Özel Durumlar

Yıllara sair inşaat taahhüt faaliyeti bulunan firmalarda olması gereken hesaplarda takip edilmeyen harcamaların inşaat maliyetlerine ilişkin olduğu değerlendiriliyorsa Tablo 28’de gösterilen işlemler yapılabilir.

Tablo 28: Yıllara Sair İnşaat Taahhüt/ Konut İnşaatı Firmalarına İlişkin Özel Durumlar

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
100-Kasa	Aktarma	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri
131-Ortaklardan Alacaklar	Aktarma	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri
15x-Stoklara İlişkin Hesaplar	Aktarma	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri
195-İş Avansları	Aktarma	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri
300-Banka Kredileri	İlave	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri
301-Finansal Kiralama İşl. Borçlar	İlave	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri
307-Foktoring Borçları	İlave	170 - Yıllara Sair İnşaat ve Onarım Maliyetleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Tablo 28’de gösterildiği üzere kasa hesabı, ortaklardan alacaklar hesaplarındaki reel olmayan ve devam eden projelerle harcanmış bakiye 170 hesabına aktarılır. Stoyıllara saiklarda, 195 iş avanslarında takip edilen ancak yıllara sair inşaata ilişkin tüm bakiyeler 170 hesabına aktarılır. Bilanço memzuç arasında oluşan farkların kaynağı devam eden işlere yönelik harcamalar 170 hesabına aktarılabilir.

350 yıllara sair inş. Ve on. Hakediş bedelleri Tablo 29’da gösterildiği üzere 340 alınan sipariş avansları hesabındaki bakiyesi, 350 hesabına aktarılır.

Tablo 29: 350 Yıllara Sair İnş. Ve On. Hakediş Bedelleri

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
340-Alınan Sipariş Avansları	Aktarma	350 - Yıllara Sair İnş. Ve On. Hakediş Bedelleri
440-Alınan Sipariş Avansları	Aktarma	350 - Yıllara Sair İnş. Ve On. Hakediş Bedelleri

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Konut inşaatı işi yapan iş yerlerinde olması gereken hesaplarda takip edilmeyen harcamaların inşaat harcamalarına ilişkin olduğu tespit ediliyorsa Tablo 30’da gösterilen işlemler yapılabilir. Kasa hesabı, ortaklardan alacaklar ve devam eden projelere harcanmış bakiye yarı mamuller hesabına aktarılır.

170 ve 195 iş avanslarında takip edilen bakiyeler 151 hesabına aktarılır. Yıllara sair İnşaat ve on. Hakediş bedelleri içinde bulunan konut satışları ile ilgili avanslar alınan sipariş avansları hesabına aktarılır. Konut inşaatı faaliyetlerinde ise uzun vadede izlenen avans tutarı kısa vadede değerlendirilebilir.

Tablo 30: Alınan Sipariş Avansları

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
100-Kasa	Aktarma	151-Yarı Mamüller
131-Ortaklardan alacaklar	Aktarma	151-Yarı Mamüller
195-İş Avansları	Aktarma	151-Yarı Mamüller
440-Alınan Sipariş Avansları	Aktarma	340-Alınan Sipariş Avansları
170-Yıllara Yaygın Sair İnş. Ve Onarım Maliyetleri	Aktarma	151-Yarı Mamüller
350-Yıllara Sair İnş. Ve On Hakediş Bedelleri	Aktarma	340-Alınan Sipariş Avansları

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Grup İçi İştirak Tenzilleri Tablo 31’de gösterildiği üzere grup firmalarının birbirine iştirak etmesi (ortak olması) durumunda iştirak tutarları grup mali verilerinde sermaye hesabından tenzil edilir. İştirak-sermaye tenzili sonrasında 242/245 hesaplarda fazla kalan tutar 261 hesaba aktarılır. Akabinde zkaynaklardan tenzil edilir.

Tablo 31: Grup İçi İştirak Tenzilleri

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
240-Bağlı Menkul Kıymatlar	Tenzil	500-Sermaye
241-Bağlı Menkul Kıy. Değ.	Tenzil	501-denmemiş Sermaye
242-İştirakler	Tenzil	500-Sermaye
243-İşTirakler Sermaye Payları Taahtleri (-)	Tenzil	501-denmemiş Sermaye
245-Bağlı ortaklıklar	Tenzil	500-Sermaye
246-Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahtleri _(-)	Tenzil	501-denmemiş Sermaye
242/245-İştirakler/Bağlı Ortaklıklar	Aktarma	261-şerefiye

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Grup içi borç/alacak tenzilleri Tablo 32’de gösterildiği üzere grup firmalarına ait borç alacak tutarlara karşılıklı olarak tenzil edilir.

Tablo 32: Grup İçi Borç/Alacak Tenzilleri

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
133 - Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	Tenzil	333 - Bağlı Ortaklıklara Borçlar

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Grup İçi Alış/ Satış Tenzilleri Tablo 33'te gösterildiği üzere grup firmalarının birbirine satış yapması durumunda ilgili tutar grup mali verilerinde tenzil edilmelidir.

Tablo 33: Grup İçi Alış/ Satış Tenzilleri

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
600-Yurtiçi Satışlar	Tenzil	620 - Satılan Mamuller Maliyeti (-)
		621 - Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)
601-Yurtdışı Satışlar		622 - Satılan Hizmetler Maliyeti (-)
		623 - Diğer Satışların Maliyeti (-)

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

Geçici/Ara Dönem Mizan Verilerinden Bilanço Oluşturulurken Üzerinde Durulması Gereken Noktalar

Şirketlerin yıllık ortalama Kurumlar Vergi Beyannameleri veya Bağımsız Denetim Raporları ile bilanço ve gelir tablolarını oluşturmaktadır. Geçici/ara dönemlerde şirketlerin bir kısmı Geçici Vergi Beyannamesi ile Gelir Tablosunu oluştururken yasal bir zorunluluk olmadığında bilançolarını oluşturmamaktadırlar. Bu gibi hadiselerde gelir tablosu ile uyumlu ara dönem mizan verileri alınarak bilanço sisteme yüklenerek yapılır. Aktif-pasif hesapların denkliğini sağlamak adına birtakım işlemler yapılabilir.

Mizan içerisinde gelir tablosuna aktarılmayan maliyet hesaplarından dolayı bilanço dengelenmektedir. Böyle hususlarda 62x-Satışların Maliyeti, 63x-Faaliyet Giderleri, 66x-Finansaman Giderleri ve 7/A, 7/B nolu maliyet hesap tutarları, geçici vergi beyannamesindeki tutarlar ile karşılaştırılarak gerekli tenzil/ ilave işlemleri yapılır.

İlgili fark üretim/satış maliyetlerinden kaynaklanıyor ise bilançoda 15x-stok hesapları firmalarında 17x-yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyetleri hesapları stok

hesabı olarak kullanılabilir ya da finansman giderlerinden kaynaklanıyor ise bilançoda gelecek aylara ait giderler/gelirler hesabı ilave veya tenzil edilir.

Bazı kuruluşlarda robotik süreçlerle yürütülen, bazı kuruluşlarda da manuel olarak yapılan aktarma arındırma işlemleri bulunmaktadır. Robotik ve Manuel Süreç Kapsamında Kurallaştırılan Otomatik Aktarma Arındırma İşlemleri Tablo 34’te gösterilmektedir.

Tablo 34: Robotik Süreç Kapsamında Kurallaştırılan Bazı Otomatik Aktarma Arındırma İşlemleri

1. Kalem	İşlem Tipi	2.Kalem
131-Ortaklardan Alacaklar	Tenzil	331/431-Ortajlardan Alacaklar
231-Ortaklardan Alacaklar	Tenzil	331/431 Ortaklardan Alacaklar
100-Kasa	Aktarma	170/Yıllara Sair On. Ve İnş. Maliyetleri
100-Kasa	Aktarma	xxxx-Özkaynak Değişim Hesabı
100-Kasa	Aktarma	331/431 Ortaklardan Alacaklar
131/231 Ortaklardan Alacaklar	Aktarma	xxx-Özkaynak Değişim Hesabı (Negatif)
331/431 Ortaklara Borçlar	Aktarma	xxx-Özkaynak Dğişim Hesabı (Pozitif) (Şahıs Firmaları İçin Yapılır)
131-Ortaklardan Alacaklar	Aktarma	231-Ortaklardan Alacaklar
331-Ortaklara Borçlar	Aktarma	431-Ortaklara Borçlar
193-Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar	Aktarma	371-Dönem Karının Peşin Ödenenen Vergi ve Diğer Yük.
371-Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve diğ. Yük	Aktarma	193-Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar
400-Banka Kredileri	İlave	296-Geçici Memzuç Farkları
400-Banka Kredileri	İlave	170-Yıllara Sair Onarım ve İnş. Maliyetleri
400 Banka Kredileri 409 Diğer Mali borçlar	Aktarma	300-Banka Kredileri
401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	İlave	265-Leasing Yatırımları
401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	Aktarma	301-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar
401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	Aktarma	301-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar
404-Faktoring Borçları	İlave	125-Faktoring Alacakları
404-Faktoring Borçları	Aktarma	307-Faktoring Borçları
405-Çıkarılmış Tahviller	İlave	296-Geçici Memzuç Farkları
405-Çıkarılmış Tahviller/407 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	Aktarma	304-Tahvil Anapara Borç Taksit ve Fazileri
192-Diğer Katma Değer Vergisi	Tenzil	392-Diğer KDV
191-İndirilecek KDV	Tenzil	391-Hesaplanan KDV

Kaynak: TFKB Verilerinden derlenerek tarafımızca düzenlenmiştir.

4.BÖLÜM

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SEÇİLİ SEKTÖRLERE İLİŞKİN AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ

4.1. Literatür Taraması

Bu bölümde, kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemlerinin sonuçlarını inceleyen ampirik ve teorik çalışmalara ait literatür taraması yapılmaktadır. Literatürde genel olarak, aktarma arındırma işlemlerinin ve kredi tahsis sürecinin kredi riski üzerinden çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmaların çoğunda aktarma arındırma işlemleri ve kredi tahsis sürecinin kredi riski üzerindeki etkisi değerlendirilirken Bankacılık Sektörü ve Finans Sektörü ile sınırlı kalmıştır.

Güneş⁷³ (2019), kredi analizinde kullanılan mali verilerin doğru şekilde yorumlanması ve kredi tahsis sürecinde yanlış kararlar verilmemesi için aktarma arındırma işlemlerinin doğru şekilde yapılmasının önemini belirtmiştir. Özellikle kısa vadeli borç kalemleri arasında yer alan ticari borçlar ve alınan avanslar gibi kalemlerin firmanın gerçek mali yapısını yansıtmadaki öneminden bahsetmiştir.

Girişken Usta⁷⁴(2018) Kredi risklerinin aktarma arındırma işlemlerinden ne derece etkileneceğinden bahsetmiştir. Etkili bir kredi tahsis sürecinin reel sektöre olumlu etkisinin yanında ülke ekonomisinde gelişmesine katkı sağlayacağını belirtmiştir.

---

⁷³ Elif Güneş, “Kredi Analizinde Aktarma Arındırma İşlemleri” (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2019), ss. 25-40

⁷⁴ Figen Girişken Usta, “Kredi Talebinin İncelenmesi Aşamasında Bankalar Tarafından Yapılan Aktarma Arındırma İşlemleri” (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2018) ss. 12-28

Büyüктаş⁷⁵(2014) kredi tahsis sürecinde yapılan aktarma arındırma işlemlerinin öneminden bahsetmiştir. Faaliyet dışı gelirlerin ayrıştırılması, şişirilmiş stokların yenilenmesi gibi aktarma arındırma işlemlerinin mali analize etkisinden bahsetmiştir. Çalışmada geçen işlem yoğunluğu değişkeni karar verme süreci üzerindeki bulguları desteklemektedir.

Armağan ve Akçanat⁷⁶(2022) Firmaların kredi değerliliğinin yalnızca mali tablo verileriyle değil, bu verilerin nitel olarak analiz edilmesiyle daha sağlıklı olabileceğini savunmaktadır. Çalışmasındaki bulgular aktarma ve arındırma işlemlerinin yalnızca teknik muhasebe düzeltmeleri değil, aynı zamanda stratejik analiz araçları olduğunu göstermektedir

Tozlu⁷⁷(2019) Ticari kredilere yönelik yapılan başvurularda, firmaların mali verilerin üzerinde gerçekleştirilen aktarma arındırma işlemlerinin kredi tahsis sürecindeki etkisinden bahsetmiştir. Duran varlıkların yeniden değerlendirilmesi, stokların tahmini gerçekçiliği ve özkaynak kalemlerindeki örtülü sermaye unsurlarının arındırılması gibi işlemler firmayı olumsuz görüntüden, olumluya çevirmiştir. Kredi tahsis kararları sadece rakamsal verilere değil, bu verilerin niteliğine ve yorumlanmasına göre şekil aldığını belirtmektedir.

Uluslararası derecelendirme kuruluşlarının da firmaların mali verilerin üzerinden düzeltmeler yaparak mali verilerin yorumlamaktadır.

---

⁷⁵ Bilal Büyüктаş, “Bankalarca Kredi Tahsisi Yapılacak Firmaların Mali Verilerinde Yapılabilecek Aktarma Arındırma İşlemleri” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2014), ss.77-92.

⁷⁶ ARMAĞAN Gamze ve AKÇAKANAT Özen, **Ticari Kredilendirmede Firmaların Finansal Sağlamlığının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Uygulama**, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, ss. 45-62, 2022.

⁷⁷ İbrahim Tozlu, “Ticari Kredi Başvurularında Şirket Bilançoları Üzerinde Gerçekleştirilen Aktarma Arındırma İşlemlerinin Makine Öğrenmesi Yöntemleri Kullanılarak Basitleştirilmesi” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, 2019), ss.66-84.

Moody⁷⁸ (2021) faaliyet dışı gelirlerin yeniden sınıflandırılması, kredi notlarının doğru şekilde belirlenmesi açısından önemini vurgulamıştır.

S&P Global Ratings⁷⁹(2022) finansal raporlama verilerinin ekonomik gerçekliği doğrulayacak şekilde analitik uyarlamalara tabi tutulduğunu ifade etmektedir.

Aalto University⁸⁰(2020) yapılan bir tez çalışmasında firmanın mali verilerinin düzeltme işlemlerinin firmanın kredi notunu ve borçlanma seviyesini etkilediğini ampirik verilerle ortaya koymuştur.

Northwestern University⁸¹(2019) da yapılan bir çalışmada muhasebe ilkelerindeki küçük değişikliklerin, kredi tahsisinde önemli değişikliklere sebep olabileceğini göstermiştir.

Altman ve Rijken⁸²(2015), kredi derecelendirme kuruluşlarının finansal tablolar üzerinde gerçekleştirdiği düzeltmelerin firmaların kredi notlarına olan etkisini ele almıştır. Araştırmada yalnızca muhasebe standartlarına uygun raporlanan verilerin değil, ayrıca bu verilere uygulanan bazı düzeltmelerin de analiz sürecinde değerlendirildiği ifade edilmiştir. Özellikle borçluluk oranı, nakit akışı gibi temel göstergelere yönelik düzeltmelerin, firmanın kredi geri ödeme potansiyelini ölçmede daha doğru bir bakış açısı kazandıracağını ifade etmiştir. Bu çalışma mevcut araştırmanın dayandığı temel varsayımlarla örtüşmektedir.

---

⁷⁸ Moody's Investors Service (2021). Adjustments in Credit Analysis: Methodology Handbook. New York.

⁷⁹ S&P Global Ratings (2022). Credit Methodology: Financial Statement Adjustments and Analytical Considerations. Global Credit Portal

⁸⁰ Aalto University (2020). The Effect of Financial Statement Adjustments on Firm Credit Ratings. Master's Thesis, School of Business.

⁸¹ Northwestern University (2019). The Sensitivity of Credit Decisions to Accounting Policy Changes. Working Paper, Kellogg School of Management

⁸² E. J. Altman ve H. Rijken, "Rating Agency Adjustments to GAAP financial statements and their Effect on Ratings and Credit spreads," The Accounting Review, cilt 90, sayı 2, 2015, ss. 641–666.

Yukarıda aktarılan literatür, kredi tahsisi sürecinde mali verilerin düzeltilmesinin önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Mevcut çalışmaların geneli teorik veya kantitatif veri analizlerine dayanmakta, Bankacılık pratiğindeki karar mekanizmalarının nitel yönünü yeterince yansıtmamaktadır. Çalışmamız gerçek vaka örnekleri üzerinden yürütülerek kredi tahsis süreci ve aktarma arındırma işlemlerinin nasıl uygulandığını ve bu işlemlerin kredi tahsis süreci üzerindeki etkisini teorik olarak değerlendirmektedir. Böylece literatürdeki pratik uygulamaya dayalı boşluğun doldurulması ve kredi analistlerinin karar kalitesine katkı sağlaması hedeflenmektedir.

4.2. Yöntem ve Uygulama

Çalışmamızın konusu Türk Bankacılık Sektöründe Kredi Tahsisi, kredi değerlendirme sürecinde aktarma arındırma işlemleridir. Çalışmamızda, firmaların mali verileri BDDK, Türkiye Bankalar Birliği ve Bankalardan alınmıştır. Bu çalışmanın amacı firmaların mali verilerinde yapılan aktarma arındırma işlemlerinin önemi ve doğru şekilde yapılan aktarma arındırma işlemlerinin firmanın mali verilerini önemli derecede etkileyebileceğini göstermektir.

Mali verilerin yorumlanması, firmanın mali gücü hakkında yorumlar yapılması özel bir bankanın tahsis ekibinin bazı uzmanları tarafından görüş alınarak yapılmış bu şekilde görüş çeşitliliği kazanılmıştır.

Kredi tahsis sürecinde etkili bir tahsis süreci ve aktarma arındırma işlemlerinin doğru ve eksiksiz bir şekilde yapılması; kredi tahsis sürecinde sağlıklı bir yol izlenmesini sağlayacak ve kredi riskini azaltacaktır.

Türkiye'deki farklı sektörlerdeki dört firma seçilerek 2020, 2021 ve 2022 tam dönem mali verilerinden yararlanılmıştır. İlgili veriler Kişisel Verileri Koruma Kanunu gereği firma isimleri gizli tutularak ABC firması olarak belirtilmiştir. Aktarma arındırma İşlemleri öncesi ve sonrası analizleri yapılmıştır.

4.2.1. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması

4.2.1.1. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu

Sağlık sektöründe 1998 yılında faaliyet göstermeye başlayan ABC firmasının faaliyet konusu kalp ve kalp hastalıkları tedavisidir. Firmanın bilanço tablosu aşağıdadır.

Tablo 35: Sağlık Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri

	2022	2021	2020
DÖNEN VARLIKLAR	63.933.319	56.283.232	17.979.151
Hazır Değerler	26.313.000	32.616.898	460.848
Kasa	23.424	74.620	14756
Alınan Çekler	54000		12.300
Bankalar	30.624.020	32.359.274	355.477
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	4.506.000		
Diğer Hazır Değerler	117.000	183.000	68000
Ticari Alacaklar	17.531.275	14.450.191	12.765.680
Alıcılar	17.531.275	14.449.987	12.752.769
Alacak Senetleri	0		0
Verilen Depozito ve Teminatlar			
Diğer Ticari Alacaklar		204	12.911
Diğer Alacaklar	1.558.165	346.956	1.159.443
Diğer Çeşitli Alacaklar	1.558.165	346.956	1.159.443
Stoklar	17.771.342	6.916.994	2.074.276
İlk Madde ve Malzeme	2.748.596	2.502.897	2.074.286
Yarı Mamuller			
Mamuller			
Ticari Mallar			
Diğer Stoklar			
Verilen Sipariş Avansları	15.022.746	4.414.097	
Diğer Dönen Varlıklar	6.839		
DURAN VARLIKLAR	53.187.405	46.893.603	39.924.295
Ticari Alacaklar	19.078	23.219	6.339
Verilen Depozito ve Teminatlar	19.078	23.219	6339
Maddi Duran Varlıklar	8.902.695	5.578.511	37.750.792
Arazi ve Arsalar	3.670.339	609.900	609.900
Binalar	798.858	798.858	39.034.260
Tesis, Makine ve Cihazlar	31.958.406	35.023.678	34.218.975
Taşıtlar	499.675	623.475	733.119
Demirbaşlar	15.880.339	13.134.530	11.903.894
Birikmiş Amortismanlar (-)	43.904.922	44.646.264	48.749.346
Yapılmakta olan Yatırımlar			
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	38.384.813	39.597.571	1.528.323
Diğer Duran Varlıklar			
AKTİF TOPLAMI	117.120.724	103.176.841	57.903.446

Tablo 36: Sağlık Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri

	2022	2021	2020
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	55.363.604	32.537.347	38.653.346
Mali Borçlar	36.895.310	12.718.870	20.216.317
Banka Kredileri	31.801.124	8.107.730	18.881.122
Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri			
Diğer Mali Borçlar			
Ticari Borçlar	10.421.883	11.904.151	11.421.260
Satıcılar	10.421.883	8.604.833	7.587.721
Borç Senetleri		2.878.622	3.827.280
Diğer Borçlar	3.966.288	4.762.562	4.131.056
Ortaklara Borçlar	48.744	1.109.577	909.892
Personele Borçlar	3.908.592	3.652.985	3.221.164
Diğer Çeşitli Borçlar	8952		
Alınan Avanslar	776.293	91.233	81.139
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	3.236.122	3.060.531	2.725.545
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	38.177.970	50.241.463	2.163.919
Mali Borçlar	38.177.970	50.241.463	2.163.919
Banka Kredileri	6.676.357	13.735.664	1.046.772
Diğer Mali Borçlar			
Diğer Borçlar			
Ortaklara Borçlar			
ÖZKAYNAKLAR	23.579.150	20.398.031	17.086.181
Ödenmiş Sermaye	20.000.000	10.000.000	10.000.000
Sermaye	20.000.000	10.000.000	10.000.000
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları			
Sermaye Yedekleri			
1-Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları			
Kar Yedekleri	786.096	1.973.063	1.164.406
Yasal Yedekleri	786.096	1.973.063	1.164.406
Olağanüstü Yedekler			
Geçmiş Yıllar Karları			11.414.528
Geçmiş Yıllar Zararları	765.282		5.993.767
Dönem Net Karı/Zararı	3.558.336	8.424.963	501.014
PASİF TOPLAMI	117.120.724	103.176.841	57.903.446

4.2.1.2. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri

ABC firmasının aktarma arındırma işlemlerine ait tablo aşağıdadır.

Tablo 37: Sağlık Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar

Hesap Adı		2022	2021	2020
Alınan Çekler (-)	Alacak Senetleri (+)	54.000		12.300
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	Borç Senetleri (+)	4.506.000		
Kısa Vadeli Diğer Çeşitli Alacaklar (-)	Uzun Vadeli İştiraklerden Alacaklar (+)			
Satıcılar (-)	Uzun Vadeli İştiraklere Borçlar (+)	187.073		538.479
Uzun Vadeli Banka Kredileri (-)	Kısa Vadeli Banka Kredileri (+)		1.904.937	
Kısa Vadeli Banka Kredileri (-)	Uzun Vadeli Banka Kredileri (+)	6.835.029		2.299.788
Gelecek Aylara / Yıllara ait Giderleri (-)	Kısa Vadeli Banka Kredileri (-)	1.355.902	2.513.006	
Kısa Vadeli Diğer Mali Borç(+)	Haklar (+)		28.181	
Kısa Vadeli Diğer Mali Borç(+)	Diğer Çeşitli Duran Varlıklar (+)	701.383	151.101	
Kısa Vadeli Ortaklara Borç (-)	Uzun Vadeli Ortaklara Borç (+)	48.744	1.109.577	909.892
Dönen Net Karı (-)	Diğer Kar Yedekleri (+)		8.813.033	
Verilen Sipariş Avansları (-)	Uzun Vadeli Verilen Avanslar (+)	996.332	3.000.000	
Kısa Vadeli Banka Kredileri (-)	Kısa Vadeli Diğer Çeşitli Borçlar (+)	536.653	480.000	
Uzun Vadeli Banka Kredileri (-)	Uzun Vadeli Diğer Çeşitli Borçlar (+)	1.351.703	1.720.000	
Geçmiş Yıl Zararları (-)	Dönem Net Karı (+)	765.282		
Dönen Net Karı (-)	Ortaklara Borçlar (+)	2.793.054		
Dönen Net Karı (-)	Dağıtılacak Borçlar (+)	3.558.336		501.013
Geçmiş Yıl Karları (-)	Ortaklara Borçlar (+)			4.612.104
Verilen Sipariş Avansları (-)	Uzun Vadeli Grup Firma Alacakları (+)	11.907.016		
Verilen Sipariş Avansları (-)	Uzun Vadeli İştiraklere Alacak (+)	1.955.955		

Aktarma Arındırma İşlemleri sonrası yapılan analizler; Alınan çekler hesabı alacak senetleri hesabına aktarılmıştır. Çek bir ödeme aracıdır. Çekler genellikle ileri vadeli olur 2020 yılında 12.300 TL ve 2022 yılında 54.000 TL tutarındaki alınan çekler alacak senetleri hesabına aktarılmıştır. Verilen çekler Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır. 2022 yılında 4.506.000 TL tutarındaki verilen çekler ve ödeme emirleri borç senetleri hesabına aktarılmıştır.

Satıcılar hesabında ve Kısa Vadeli Diğer Çeşitli Alacaklar hesabında takip edilen firmanın iştirak firmalarından alacaklar ve borçlar uzun vadeli iştiraklerden alacaklar ve iştiraklere borçlar hesabına aktarılmıştır. Gelecek aylara ait giderler ve bu hesapta takip edilen banka faiz giderleri kalemi ile pasifte banka kredileri hesabından karşılıklı olarak ilgili tutarlar düşürülmüştür. Ortak fonları uzun vadeye aktarılmıştır. Firma 2021 yılında

sale and lease back işlemi yapmıştır. 8.813.000 TL'lik kar esas faaliyetlerinden elde edilen kar olmadığı için Dönem Net karından arındırılmış Diğer Kar Yedekleri hesabına ilave edilmiştir. Verilen Sipariş Hesaplarında bir kamu Kurumundan 5 yıl vade ile satın alınan fakat mülkiyeti firmaya geçmemiş olan bina alımına yönelik 3.000.000 TL Verilen Avanslar Hesabına aktarılmıştır. 2022 yılında firma sermayesini 20 Milyon TL'ye çıkarmıştır. 2021 yılında 2020 yılı karından yapılan dağıtımlar, dağıtılan karlar hesabına, geçmiş yıl karlarından yapılan dağıtımlar ortaklara borçlar hesabına aktarılmıştır. Verilen sipariş avansları hesabında izlenen yeni hastane yatırımı kapsamında harcanan 11.903.894 TL duran varlık yatırımı kaynaklı olması sebebiyle uzun vadeye aktarılmıştır.

Firmanın mali verilerin göz önüne alındığında aktif toplamının seneler itibariyle artış seyrindedir. 2020 yılında 57 Milyon TL olan aktif büyüklük 2022 yılının sonunda 117 Milyon TL'ye çıkmıştır. 2021 yılında sale and leaseback işlemi yapılmıştır. Gelirin bir bölümü stok alımında kullanılmış diğer bir bölümü ise mevduat olarak bankalara konulmuştur. 2021 yılı aktif büyüklük duran varlıkların artması haklar hesabıyla bağlantılı olarak artmıştır.

Leasing sonucunda kazanılan gelirin bankalarda değerlendirilmesi sonucunda dönen varlıkları oranı yükselmiştir. Firmanın kredi kullanımları genel olarak hastane yatırımları olurken, aylık ödemeler kısa vadeli kredilerle karşılanmıştır. Firmanın borçlanmasındaki artış yapılan yatırımlar ve sale and leaseback kaynaklıdır. Bu sebeplerle 2020 yılsonunda 22 Milyon TL civarı olan 2021 yıl sonunda 58 Milyon TL civarlarına 2022 yılında ise yatırım sonucu 72 milyon TL'ye yükselmiştir.

2021 yılında leaseback işlemiyle kredilerin uzun vadeye geçmesi ile Net İşletme Sermayesi açığı azalmıştır. Cari oran 1 in altına düşmüştür.

Ciro satışlara bağlı olarak yükselmiştir. 2020 yılında 108 Milyon TL iken 2022 yılında 130 milyon TL seviyelerine yükselmiştir.

Brüt kar 2022 yıl sonunda 7,8 Milyon TL seviyelerine gelmiştir. Yapılan yatırımlar sonucu banka kredilerinin artması sebebiyle faaliyet zararı oluşmuştur. Mevduat kaynaklı faiz gelirlilerinin artması ile 3.5 Milyon TL dönem net karı sağlanmıştır.

4.2.1.3. Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum

Firmanın gelir tablosu incelendiğinde brüt satışları ve cirosunda artış gözlemlenmiştir. Hazır değerlerinde her ne kadar 2022 yılında düşüş olsa da yıllar itibariyle yüksek bir artış gözlemlenmiştir. Özkaynak ve ödenmiş sermayesinde artış gözlemlenen firmasının arazi ve arsa alımına yönelik duran varlıklarında bir artış olduğu görülmektedir. Bunlara karşılık banka borcunda bir yükseliş bulunmaktadır. Borçlanmanın artmasının sebebi yapılan yatırımlar, mal alışları, arazi ve arsa alımları, enflasyonist ortamda değişken fiyatlar ve kur farkları sebebiyle olabilir. Net işletme sermayesi 2022 yılında negatife dönmüş fakat 2020 yılına kıyasla daha olumlu seviyededir. Mali veriler incelendiğinde firmanın kredi talebi olumlu değerlendirilebilir.

4.2.2. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması

4.2.2.1. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu

Madencilik sektöründe 2007 yılında faaliyet göstermeye başlayan ABC firmasının faaliyet konusu taş ocağı işletmeciliğidir.

Tablo 38: Madencilik Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri

	2022	2021	2020
DÖNEN VARLIKLAR	19.918.313	12.111.775	8.051.260
Hazır Değerler	38.771	68.746	34.712
Kasa	34.838	35.039	21.122
Alınan Çekler			
Bankalar	3.933	33.707	13.590
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)			
Diğer Hazır Değerler			
Ticari Alacaklar	16.874.664	8.215.997	5.386.186
Alıcılar	5.946.653	2.855.340	3.264.966
Alacak Senetleri	10.867.307	5.292.964	1.612.279
Verilen Depozito ve Teminatlar	33.179	32.836	33.836
Diğer Ticari Alacaklar			
Diğer Alacaklar			
Diğer Çeşitli Alacaklar			
Stoklar	1.821.179	2.249.916	1.552.988
İlk Madde ve Malzeme			
Yarı Mamuller			
Mamuller	1.390.464	1.703.133	1.109.704
Ticari Mallar			
Diğer Stoklar	291.064	274.357	281.692
Verilen Sipariş Avansları	139.651	272.426	161.592
Diğer Dönen Varlıklar			
DURAN VARLIKLAR	8.412.557	10.403.087	3.300.115
Ticari Alacaklar	162.627	150.127	78.621
Verilen Depozito ve Teminatlar	162.627	150.127	78.621
Maddi Duran Varlıklar	8.059.784	7.232.511	2.724.354
Arazi ve Arsalar	420.617	420.617	420.617
Binalar	2.316.178	1.170.074	25.000
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.084.228	4.337.506	1.497.506
Taşıtlar	2.301.708	458.385	144.091
Demirbaşlar	951.034	659.233	428.488
Birikmiş Amortismanlar (-)	2.183.473	924.121	924.121
Yapılmakta olan Yatırımlar	655.996	53.794	155.747
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	162.780	501.642	497.140
Diğer Duran Varlıklar			
AKTİF TOPLAMI	28.330.870	22.514.862	11.351.375

Tablo 39: Madencilik Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri

	2022	2021	2020
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	4.587.160	2.220.447	1.769.550
Mali Borçlar			
Banka Kredileri			
Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri			
Diğer Mali Borçlar			
Ticari Borçlar	2.096.619	754.041	822.045
Satıcılar	2.096.619	754.041	822.045
Borç Senetleri			
Diğer Borçlar	2.090.826	285.684	794.877
Ortaklara Borçlar	1.935.789	160.634	605.934
Personele Borçlar	155.037	124.920	85.521
Diğer Çeşitli Borçlar		130	103.422
Alınan Avanslar	21.441	1.089.690	10.121
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	193.992	88.412	61.860
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			5.352.624
Mali Borçlar			
Banka Kredileri			
Diğer Mali Borçlar			
Diğer Borçlar			5.352.624
Ortaklara Borçlar			
ÖZKAYNAKLAR	23.743.710	20.294.415	4.229.201
Ödenmiş Sermaye	27.500.500	27.500.500	12.500.00
Sermaye	27.500.500	27.500.500	12.500.00
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları			
Sermaye Yedekleri			
1-Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları			
Kar Yedekleri			
Yasal Yedekleri			
Olağanüstü Yedekler			
Geçmiş Yıllar Karları	1.065.714		
Geçmiş Yıllar Zararları	8.270.799	8.270.799	7.161.838
Dönem Net Karı/Zararı	3.448.795	1.065.714	
PASİF TOPLAMI	28.330.870	22.514.862	11.351.375

4.2.2. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri

ABC firmasının aktarma arındırma işlemlerine ait tablo aşağıdadır.

Tablo 40: Madencilik Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar

Hesap Adı		2022	2021	2020
Kısa Vadeli Verilen Depozito ve Teminatlar (-)	Uzun Vadeli Verilen Depozito ve Teminatlar (+)	33.179	32.836	33.636
Şüpheli Ticari Alacaklar (-)	Özkaynaklar (-)	37.525	34.857	475.105
Diğer Çeşitli Alacaklar (-)	Özkaynaklar (-)	769.165	769.165	234.147
Şüpheli Diğer Alacaklar (-)	Özkaynaklar (-)		2.746	2.746
Uzun Vadeli Ortaklardan Alacaklar (-)	Özkaynaklar (-)	27.366	2.518.807	
Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri (-)	Özkaynaklar (-)	221	222	222
Özel Maliyetler (net) (-)	Özkaynaklar (-)	110.429	110.492	110.492
Kısa Vadeli Ortaklara Borçlar (-)	Uzun Vadeli Ortaklara Borçlar (+)	1.935.789	160.634	605.934
Uzun Vadeli Diğer Çeşitli Borçlar (-)	Kısa Vadeli Diğer Çeşitli Borçlar (+)			5.352.624

Aktarma Arındırma İşlemleri sonrası yapılan analizler; Kısa Vadeli Verilen Depozitolar ve Teminatlar Kalemi uzun vadeli hizmetlerle ilgili verilen depozito ve teminatlar, ilgili kalemden çıkarılarak Uzun Vadeli Verilen Depozitolar ve Teminatlar kalemine aktarılmıştır. Şüpheli Ticari Alacaklarına 2020 ve 2021 yıllarında karşılık ayırmadığı, bu yıllardaki şüpheli ticari alacakların tamamı için 2022 yılında karşılık ayrılmayan tutar kadar özkaynaklardan düşülmüştür. Diğer çeşitli alacaklar hesabında hareket görmeyen tutarlar bilançodan çıkarılmıştır. Düşük miktardaki şüpheli diğer alacakları bilançodan çıkarılmıştır.

Ortaklardan Alacaklar kalemi ortakların firmadan fon çektiği zaman kullanılan kalemdir. Sermayeyi azaltıcı olmasından dolayı bu çekilişlerin özkaynaklardan tenzil edilmesi gerekir. Kuruluş ve örgütlenme giderleri ile özel maliyetlere ait değerlerini amortismanları düşüldükten sonra kalan tutarlar bilançodan çıkarılmıştır. Ortakların firmaya aktardığı fonların artarak devam etmesi sebebiyle bu tutar uzun vadeye aktarılmıştır. Firmanın uzun vadede takip ettiği diğer çeşitli borçların sonraki yıllarda kapanması sebebiyle 5.352.624 TL'lik bakiye 2020 yılında kısa vadeye aktarılmıştır.

Firmanın faaliyet hacminin genişlediği buna bağlı olarak bilanço büyüklüğünün arttığı da görülmüştür. 2020 yılında 10.5 Milyon TL olan firma aktif toplamı 2021 yılında %81 artmıştır. Net satışlara benzer şekilde ticari alacaklarda %106 artarak aktif içerisinde en büyük paya sahip kalem olarak aktif büyümesinde değerli bir rolü olmuştur. Yüksek alacaklar sebebiyle firmanın aktif yapısı bütün dönemlerde dönen varlık ağırlıklı gerçekleşmiştir. 2020 yılında %69-%31 olan dönen ve duran varlıklar 2022 yılında ticari alacakların %200 artmasıyla %70 dönen varlık oranı görülmüştür.

2020 yılında özkaynakların yetersiz kalması sebebiyle firma ilerleyen yıllarda özkaynak katkısını artırmıştır. 2021 yılında sermaye artırımına giden firma ödenmiş sermayesini 27,5 Milyon TL'ye çıkartmıştır.

Yıllar itibariyle banka kredisi kullanmayan firmanın borçlanma rasyoları bu durumdan olumlu etkilenmiştir.

2020 yılında ciro hacmine kıyasla yüksek borçlanma 2021 yılından itibaren normal seviyelere gelmiştir. 2022 yılında satışlarının artması ve satışlarına göre maliklerini indiren firma brüt karlılığı %39 hesaplanırken 3,5 milyon TL dönem net karı ile kapatılmıştır.

4.2.2.3. Madencilik Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum

Firmanın mali verilerinin incelendiğinde özkaynağında ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Firmanın kısa vadeli borçlanmasında ciddi bir düşüş olduğu gözlemlenmiştir. Ciro yıllar itibariyle yaklaşık olarak 2 katına çıkmıştır. Brüt satışlarda da hızlı bir artış gözlemlenmiştir. Firmanın net karı yükselmiştir. Ödenmiş sermayesi de makul seviyededir. Firmanın kredi talebi olumlu değerlendirilebilir.

4.2.3. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması

4.2.3.1. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu

Hizmet sektöründe 2011 yılında faaliyet göstermeye başlayan ABC firmasının faaliyet konusu güvenlik ve koruma hizmetleridir.

Tablo 41: Hizmet Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Aktifleri

	2022	2021	2020
DÖNEN VARLIKLAR	102.508	67.633	470.874
Hazır Değerler	2.825		25.708
Kasa	328	4.193	4.197
Alınan Çekler			
Bankalar	2.497	61.406	21.511
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)			
Diğer Hazır Değerler			
Ticari Alacaklar	89.808		445.166
Alıcılar	89.808		445.166
Alacak Senetleri			
Verilen Depozito ve Teminatlar			
Diğer Ticari Alacaklar			
Diğer Alacaklar	9.875		
Diğer Çeşitli Alacaklar	9.875		
Stoklar			
İlk Madde ve Malzeme			
Yarı Mamuller			
Mamuller			
Ticari Mallar			
Diğer Stoklar			
Verilen Sipariş Avansları			
Diğer Dönen Varlıklar		2.484	
DURAN VARLIKLAR	174.598	161.358	24.282
Ticari Alacaklar			
Verilen Depozito ve Teminatlar			
Maddi Duran Varlıklar	22.767	9.527	5.581
Arazi ve Arsalar			
Binalar			
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.161		
Taşıtlar			
Demirbaşlar	20.606	9.527	5.581
Birikmiş Amortismanlar (-)			
Yapılmakta olan Yatırımlar			
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	17.203	17.203	17.203
Diğer Duran Varlıklar			
AKTİF TOPLAMI	277.106	228.991	495.156

Tablo 42: Hizmet Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri

	2022	2021	2020
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	31.121	34.274	475.909
Mali Borçlar		34.515	
Banka Kredileri			
Uzun Vadadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri			
Diğer Mali Borçlar			
Ticari Borçlar	10.167		49.934
Satıcılar	10.167		49.287
Borç Senetleri			
Diğer Borçlar	13.427		272.781
Ortaklara Borçlar			
Personele Borçlar	13.427		272.781
Diğer Çeşitli Borçlar			
Alınan Avanslar			
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	7527	209	153.194
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	1064	580	137
Mali Borçlar			
Banka Kredileri			
Diğer Mali Borçlar			
Diğer Borçlar	1064	580	137
Ortaklara Borçlar	1064	580	137
ÖZKAYNAKLAR	244.921	194.137	19.110
Ödenmiş Sermaye	250.000	250.000	250.000
Sermaye	250.000	250.000	250.000
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları			
Sermaye Yedekleri			
1-Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları			
Kar Yedekleri			
Yasal Yedekleri			
Olağanüstü Yedekler			
Geçmiş Yıllar Karları			
Geçmiş Yıllar Zararları	55.863	175.890	25.690
Dönem Net Karı/Zararı			-150.200
PASİF TOPLAMI	277.106	228.991	495.156

4.2.3.2. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri

ABC firmasının aktarma arındırma işlemlerine ait tablo aşağıdadır.

Tablo 43: Hizmet Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar

Hesap Adı		2022	2021	2020
Kuruluş Örgütlenme Giderleri (net) (-)	Tenziller (+)	17.200	17.200	17.200
Gelecek Yıllara Ait Giderler (-)	Tenziller (-)	127.130	127.130	
Gelecek Yıllara Ait Giderler (-)	Gelecek Aylara Ait Giderler (+)	7.498	7.498	1.498
Satıcılar (-)	Grup Firmalarına Kısa Vadeli Borç (+)	10.000	34.515	42.775
Kısa Vadeli Banka Kredileri (+)	Diğer Duran Varlıklar (+)	173.800		
Yurtiçi Satışlar (-)	Grup Firmalarına Satışlar (+)	130.531		3.000

Aktarma Arındırma İşlemleri sonrası yapılan analizler; Bütün dönemlerde 17.200 TL bilanço dışına çıkarılmıştır. Gelecek yıllara ait giderler kaleminde firmanın önceki dönemlerine ait gelir tablosuna aktarmadığı giderlerin yer alması sebebiyle bu tutar mali verilerden çıkartılmıştır. Gelecek Yıllara ait giderler hesabında takip edilen fakat bir yıldan kısa dönemlerde olan gider rakamları 2022 yılında 7.498 TL olarak gelecek aylara ait giderler hesabına aktarılmıştır. Firmaya ait bir grup firması olduğu görülmüştür. Satıcılar hesabının içerisinde grup firmasına olan borçların araç kiralama işlemleri ile alakalı olduğu kısa vadede grup firmalarına borçlan hesabında takip edilmiştir. Firmanın 173.800 TL'lik nakit kredi kullanımı olduğu görülmüştür. Bu tutar diğer duran varlıklar ve kısa vadeli mali borçlara ilave edilmiştir. Firma güvenlik ve koruma hizmetlerinde faaliyet göstermektedir. Firma 2011 kuruluşludur. Firmanın fon telabi 2022 yılına kadar iç kaynaklardan karşılanmış sonrasında kredi kartı ve BCH (Borçlu Cari Hesap Kredisi) kullanımları yapılmıştır. 2022 yılı başlangıcı ile aktif finansmanında %55 oranında banka kredisi, %35 oranında özkaynak kullanılmıştır. Ciro su 5 milyon TL seviyelerine gelen firmanın maliyetlerinin yüksekliği brüt karlılığı düşürmektedir. Faaliyet giderlerinden dolayı 150 bin TL zarar açıklayan firma yıllar itibariyle faaliyet giderlerinin azalması sebebiyle 50 bin TL civarında net kar beyan etmiştir. Önümüzdeki dönemlerde güvenlik

ve koruma hizmetlerine yönelik taleplerin ciro performansını etkileyeceği düşünölmektedir.

4.2.3.3. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum

Firmanın mali verileri incelendiğinde ciro artış trendindedir. Özkaynaklar yıllar itibariyle ciddi bir artış göstermiştir. Faaliyet karı negatiften pozitive dönmüştür. Ödenmiş sermaye 2021 yılı itibariyle yükselişe geçmiştir. 2020 yılında net zarar açıklanmışken bu durum 2021 yılında net kara dönmüştür. Firmanın yurtiçi satışları artış trendindedir. Firmanın mali verileri yorumlandığında kredi talebi olumlu değerlendirilebilir.

4.2.4. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firması

4.2.4.1. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma Öncesi Bilançosu

Ulaştırma sektöründe faaliyet gösteren ABC Firması personel ve öğrenci taşımacılığı yapmaktadır. Firmanın bilançosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 44 : Ulaştırma Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri
Öncesi Bilanço Aktifleri

	2022	2021	2020
DÖNEN VARLIKLAR	114.008.286	70.440.977	32.565.112
Hazır Değerler	12.711.302	11.711.973	2.259.262
Kasa	993.790	4.481.009	195806
Alınan Çekler	3441675	2656675	448.475
Bankalar	3.377.846	3.007.540	1.612.556
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	2.957	224399	
Diğer Hazır Değerler			
Ticari Alacaklar	42.080.973	23.428.672	19.846.974
Alıcılar			
Alacak Senetleri			
Verilen Depozito ve Teminatlar			
Diğer Ticari Alacaklar			
Diğer Alacaklar	29.412.430	16.125.032	6.789.561
Diğer Çeşitli Alacaklar	29.412.430	16.125.032	6.789.561
Stoklar			
İlk Madde ve Malzeme			
Yarı Mamuller			
Mamuller			
Ticari Mallar			
Diğer Stoklar			
Verilen Sipariş Avansları			
Diğer Dönen Varlıklar	29.803.581	18.342.500	2.836.715
DURAN VARLIKLAR	272.063.622	150.236.736	49.262.627
Ticari Alacaklar			
Verilen Depozito ve Teminatlar			
Maddi Duran Varlıklar	269.383.482	149.456.255	49.151.516
Arazi ve Arsalar			
Binalar	40.000	40.000	
Tesis, Makine ve Cihazlar			
Taşıtlar	314.006.006	198.027.174	80.599.283
Demirbaşlar	440.672	377.079	282.593
Birikmiş Amortismanlar (-)	66.200.820	48.987.998	31.730.360
Yapılmakta olan Yatırımlar			
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	14.621	11.780	11.780
Diğer Duran Varlıklar	4100	4100	4100
AKTİF TOPLAMI	386.071.908	220.677.713	81.827.739

Tablo 45 44: Ulaştırma Sektöründeki ABC Firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Öncesi Bilanço Pasifleri

	2022	2021	2020
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	36.212.448	17.244.649	10.939.720
Mali Borçlar	8.264.268	10.713.689	3.881.470
Banka Kredileri			
Uzun Vadadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	8.264.268	10.713.689	3.881.470
Diğer Mali Borçlar			
Ticari Borçlar	26.436.505	6.994.016	6.319.608
Satıcılar	26.436.505	6.994.016	6.319.608
Borç Senetleri			
Diğer Borçlar	341.547	12.517	39.359
Ortaklara Borçlar			
Personele Borçlar	341.547	12.517	39.359
Diğer Çeşitli Borçlar			
Alınan Avanslar		10.920	
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	730.454	99.260	376.703
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	291.688.675	165.880.609	57.342.410
Mali Borçlar	291.688.675	165.880.609	57.342.410
Banka Kredileri	291.688.675	165.880.609	57.342.410
Diğer Mali Borçlar			
Diğer Borçlar			
Ortaklara Borçlar			
ÖZKAYNAKLAR	58.170.785	37.552.455	13.546.609
Ödenmiş Sermaye	56.100.000	35.700.000	10.200.000
Sermaye	56.100.000	35.700.000	10.200.000
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları			
Sermaye Yedekleri			
1-Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları			
Kar Yedekleri	330.241	250.124	186.184
Yasal Yedekleri	330.241	250.124	186.184
Olağanüstü Yedekler			
Geçmiş Yıllar Karları			1.880.613
Geçmiş Yıllar Zararları			
Dönem Net Karı/Zararı	1.740.544	1.602.331	1.278.812
PASİF TOPLAMI	386.071.908	220.677.713	81.828.739

4.2.4.2. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasının Aktarma Arındırma İşlemleri Sonrası Analizleri

ABC firmasının aktarma arındırma işlemlerine ait tablo aşağıdadır.

Tablo 46 45: Ulaştırma Sektöründeki ABC Firmasına ait Aktarma Arındırmalar

Hesap Adı		2022	2021	2020
Kasa (-)	Özkaynaklar (-)	900.000	4.400.000	100.000
Alınan Çekler (-)	Alacak Senetleri (+)	3.441.675	2.656.675	448.475
Verilen Çekler (-)	Borç Senetleri (-)	2.957	224.399	
Diğer Çeşitli Alacaklar (-)	Diğer Duran Varlık (+)	29.412.430	16.125.032	6.789.561
Devreden KDV (-)	Diğer Duran Varlık (+)	27.236.721	16.019.630	2.675.324
Uzun Vadeli Banka Kredileri (-)	Kısa Vadeli Banka Kredileri (-)	10.562.398	8.750.623	6.231.489
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlık (-)	Özkaynaklar (-)	14.621	11.780	11.780
Diğer Maddi Duran Varlık (-)	Özkaynaklar (-)	21.097.624		

Ulaştırma sektöründe uzun süredir faaliyet gösteren firmanın aktif büyüklüğü incelenen dönemlerde sürekli artış göstermiştir. 2020 yılında 81,7 milyon TL olan toplam aktif, 2021’de %165 artışla 216,5 milyon TL’ye yükselmiş, 2022 yılında ise özellikle taşıt yatırımlarıyla birlikte 100 milyon TL daha artmıştır. Bu artışa paralel olarak 23 milyon TL tutarındaki KDV alacaklarında da büyüme gözlemlenmiştir. Hazır değerler ve ticari alacaklar da faaliyet hacmindeki genişlemeye bağlı olarak artış göstermiştir. 2022 yılında ticari alacaklar, hizmet gelirlerindeki yükselişle %75 oranında büyümüştür.

2021’e göre %68 artışla 364,1 milyon TL’ye ulaşan aktif toplamı, firmanın duran varlıklara dayalı yapı sergilediğini göstermektedir. Maddi duran varlıkların ve uzun vadeli KDV alacaklarının payı bu dönemde oldukça yüksektir. 2020 yılında %28 olan dönen varlık oranı, sonraki yıllarda yatırımlar nedeniyle %16-%8 seviyelerine gerilemiştir.

Firmanın finansmanında banka kredileri ön planda yer almıştır. Taşıt alımlarına yönlendirilen uzun vadeli borçlar, toplam finansal borçların 2021’de %188, 2022’de %70 artmasına neden olmuştur. Ortalama tahsil süresinin uzunluğu, nakit dengesini bozarak kısa vadeli kredi ihtiyacını artırmıştır. Sonuç olarak 2021 ve 2022’de firmanın aktiflerinin %82’si borçla finanse edilmiş, özkaynak katkısı sınırlı kalmıştır.

4.2.4.3. Ulaştırma Sektöründe Faaliyet Gösteren ABC firmasına ait Ekonomik Yorum

Firmanın senetsiz borçları yıllar itibariyle çok hızlı bir artış göstermiştir. Uzun vadeli banka kredileri 2022 yılında, 2020 yılına kıyasla yaklaşık 5 kat artarak toplam banka borcu 300 Milyon TL seviyelerine gelmiştir. Ciroosu 2022 yılında, 2020 yılına kıyasla yaklaşık 2 kat artmıştır. Ciroya oranla banka borçlanması yüksek seviyelerdedir. Banka borçlanmasının artmasının sebepleri; enflasyonist ortamda değişken fiyatlar, kur farkları ve firmanın yaptığı iş gereği taşıt alımları kaynaklıdır. Firmanın net karlılığı % 1'e gerilemiştir. Bütün bu hususlar dikkate alındığında firmanın kredi talebi olumsuz değerlendirilebilir.

4.2.5. Bazı Sektörlerde Karşılaşılan Özel Muhasebe Kalemleri ve Aktarma Arındırma İşlemleri

Aktarma ve arındırma işlemleri, finansal tabloların gerçeğe uygun ve karşılaştırılabilir bir biçimde analiz edilmesini sağlamak amacıyla uygulanan düzeltici muhasebe müdahaleleridir. Her ne kadar bu işlemler genel ilkeler doğrultusunda yapılsa da, faaliyet gösterilen sektörün yapısına bağlı olarak uygulama biçimleri farklılık gösterebilir. Özellikle inşaat, sağlık ve hizmet gibi sektörlerde gelir-gider yapısı, sözleşme süreleri ve maliyet türleri bu işlemlerin kapsamını doğrudan etkilemektedir. Örneğin inşaat sektöründe yıllara yaygın projeler nedeniyle hakediş ve maliyetlerin dönemsel olarak düzeltilmesi gerekirken, sağlık sektöründe döner sermaye yapısı ve kamu-özel gelir ayrımı öne çıkmaktadır. Bu nedenle sektöre özgü hesaplar üzerinden yapılan aktarma ve arındırma işlemleri, firmaların kredi değerliliği ve mali analiz sonuçlarını doğrudan etkilemektedir. Bu bölümde, inşaat sektöründe karşılaşılan özel

kalemler üzerinden muhasebe kayıtları ve aktarma-arındırma uygulamaları ele alınacak; sektörel farklılıkların analize olan etkisinden bahsedilecektir.⁸³

İnşaat sektörü, faaliyetlerinin genellikle uzun vadeye yayılması ve işlerin çoğunlukla yıllara sâri şekilde ilerlemesi nedeniyle muhasebe uygulamaları bakımından sektöre özgü bir yaklaşım gerektirir. Özellikle gelir ve giderlerin dönemsel olarak doğru şekilde tanımlanması, sektörel analizlerin sağlıklı yürütülebilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Tamamlanan İşlerden Elde Edilen Gelirler: İnşaat firmalarının geçici kabul işlemleri tamamlanan projeleri, ilgili dönemin gelir tablosuna dahil edilir. Bu tür projelerden doğan satışlar, genellikle 600 Yurt İçi Satışlar hesabına kaydedilirken, proje bazlı takip yapabilmek adına tamamlanan işlere özgü bir alt hesap açılması önerilir.

Tamamlanan İşlerin Maliyetleri: Tamamlanmış projelere ait harcamalar ise 622 Satılan Hizmet Maliyeti hesabında gösterilir. Bu maliyetler, sadece ilgili döneme ait giderlerden değil, aynı zamanda geçmiş dönemlerden gelen proje maliyetlerinin de toplamından oluşur. Böylece projelerin gerçek maliyet yapısı daha net ortaya konur.

Devam Eden İşlerde Hakediş Gelirleri: Henüz tamamlanmamış projeler için, yapılan iş oranına göre tahakkuk eden gelirler hesaplanır. Bu gelirler, doğrudan fatura edilmemiş olsa bile, Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Gelirleri hesabında muhasebeleştirilir. Projenin belirli bir dönemde ulaştığı ilerleme seviyesi ile önceki dönemler kıyaslanarak, hakediş tutarındaki artış analiz edilir.

Devam Eden İşlere Ait Maliyetler: Söz konusu projelerde henüz tamamlanmayan işlere ilişkin tüm giderler, 295 numaralı hesap altında izlenir. Analiz yapılırken, incelenen

---

⁸³ KOCAMAN, HAZAR ve BABUŞCU, a.g.e., s.251.

dönem ile geçmiş dönem arasındaki maliyet farkı dikkate alınarak, projenin o dönem içerisindeki gerçek maliyet artışı değerlendirilmelidir.

Devam Eden İşlere Ait Stoklar: Firmanın bilançosunda yer alan ve henüz satışı gerçekleşmemiş işlere ait stoklar, proje kârlılığı açısından değerlendirilmesi gereken önemli unsurlardır. Bu stokların, gelir tablosuna aktarılmamış olması, potansiyel gelir ve kârın henüz gerçekleşmediğini gösterir.

SONUÇ

Krediler, modern ekonomilerin sürdürülebilirliği açısından vazgeçilmez finansal araçlardır. Hem tüketici ihtiyaçlarının karşılanması hem de arz-talep dengesi çerçevesinde ekonomik faaliyetlerin devamlılığı açısından kritik rol oynarlar. Gerçek ve tüzel kişiler, çeşitli sebeplerle fon ihtiyacı duyduklarında, bankalara kredi talebinde bulunmakta ve bu ihtiyaçlarının giderilmesini beklemektedirler. Bankalar da bu talepleri, belirli analizler ve değerlendirme süreçleri neticesinde, kısa sürede ve etkili bir şekilde karşılamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, kredi tahsis süreci büyük önem taşımaktadır.

Kredi taleplerinin alınmasından başlayarak kredi limitlerinin oluşturulmasına kadar geçen süreç, kredi tahsis süreci olarak tanımlanmakta ve bu süreç, bankacılık faaliyetlerinin verimliliğini doğrudan etkilemektedir. Kredi değerlendirme aşamasında, müşteriye ait banka kayıtlarının, mali verilerinin ve piyasa istihbaratının ayrıntılı biçimde analiz edilmesi, ayrıca aktarma ve arındırma işlemlerinin titizlikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu süreçlerin eksiksiz yürütülmesi, bankaların daha doğru ve etkin kararlar almasını sağlar.

Mali verileri güçlü olan ve hakkında olumsuz bir piyasa bilgisi bulunmayan bir firmanın kredi talebi, genellikle olumlu sonuçlanır. Böyle durumlarda, kredi tahsis süreci daha hızlı ilerler ve banka ile firma arasında sağlıklı bir kredi ilişkisi kurulur. Firma, ihtiyaç duyduğu krediye doğru zamanda ulaşır; banka ise riskini minimize ederek kaynak tahsis etmiş olur. Eğer firmanın talep ettiği kredi limiti bankanın değerlendirme kriterlerine uygunsa, kredi tahsisi süreci hem müşteri hem de banka açısından sorunsuz şekilde sonuçlanır.

Kredi tahsisi sürecinde doğru müşteriyle buluşan kredi, yalnızca bireyin veya firmanın finansal ihtiyaçlarını karşılamakla kalmaz; aynı zamanda bankanın gelirlerini artırır ve ülke ekonomisine dolaylı olarak katkı sunar. Aktarma ve arındırma işlemleriyle

desteklenmiş ve mali verileri sağlıklı şekilde analiz edilmiş kredi tahsis kararları, riski azaltmakta ve kaynakların verimli kullanımını sağlamaktadır.

Etkin işleyen bir kredi tahsis süreci ve doğru yöntemlerle yapılan mali analizler, kredi kaynaklarının ihtiyaca en uygun şekilde tahsis edilmesini sağlayacak, kredi kullanan müşteriyle banka arasında güvene dayalı bir ilişki kurulmasına imkân tanıyacaktır. Bu da hem bireysel hem de kurumsal düzeyde ticari faaliyetlerin kesintisiz sürmesini destekleyecek ve ülke ekonomisinin gelişimine önemli katkılar sunacaktır.

Çalışmamızın birinci bölümünde kredinin literatürde ve kanunlarda tanımını yapılmış olup, kredinin unsurlarından bahsedilmiştir. Kredinin genel kabul görülen unsurlarından bahsedilmiştir. Bu unsurlar kredinin genel çerçevesi konusunda bize yol göstermektedir.

Birinci bölümün devamında kredi çeşitlerinden bahsedilmiştir. Kredi çeşitlerinde kendi içerisinde vadelerine göre, niteliklerine göre, sektörlerine göre, teminat yapısına göre krediler olarak ayrılmaktadır. Bu kısımda kredilerin çeşitleri detaylı bir şekilde analiz edildikten sonra kredi kavramını daha kapsamlı bir şekilde yorumlamamıza katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

İkinci bölümde kredi tahsis sürecinden bahsedilmiştir. Kredi tahsis süreci kredi talebinin müşteri tarafından bankaya bildirilmesi aşamasından başlayıp kredinin sonuçlandırılması kısmına kadar olan tüm süreçlerdir. Bu süreç banka ile müşteri arasında yürütülür. Kredi talebinde bulunan müşterinin bilgileri, ödeme performansı, moraliter yapısı, kurumsal ve bireysel kredi notları, çek performansı, gayrimenkul varlıkları, mali yapısı gibi kredi kriterleri kredi tahsis sürecinin aşamalarındandır.

Mali verileri güçlü, herhangi bir moraliter olumsuzluğu olmayan firmalar kredi tahsis sürecinde daha avantajlıdır. Banka firmanın talep ettiği mali verilerin değerlendirir ve müşteri için en uygun krediyi sağlamaya çalışır. Aktarma arındırma işlemleri eksiksiz yapılan firmanın kredi tahsis süreci sağlıklı bir şekilde ilerleyecektir. Eksiksiz yapılan bir kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemleri yapılmış bir mali analizin kredi

tahsis sürecindeki kredi riski üzerindeki etkisi önemlidir. Kredi tahsis sürecinde müşterinin istihbaratı kredi tahsis sürecinin bir parçasıdır. Müşterinin istihbaratında bir olumsuzluk olduğunda; örneğin çek yasaklısı olması, KKB skorunda gecikme olması, karşılıksız çek kaydının bulunması, protestolu senet kaydının bulunması, tahakkuk kaydı olması, borçlanmasının çok hızlı artması gibi etmenler kredi tahsis sürecini olumsuz etkileyecektir. Müşteriden alınan teminatlarda kredi tahsis sürecinde dikkate alınan hususlardandır. Bankalar genel olarak müşteri ile ipotekli olarak çalışıyorsa bu durum müşterinin gayrimenkul varlıklarının olduğunun göstergesidir. Mali analize geçildiğinde ise aktarma arındırma işlemlerine gereksinim olup olmadığına bakılır var ve gerekli ise aktarma arındırma işlemleri yapılır. Bütün bu süreçler kredi tahsis sürecinin aşamalarındandır. Doğru bir kredi tahsis süreci için bu etkenlerin hepsinin üzerinde durulması gerekir.

Firmalar için müşteri istihbaratı yapılırken firmanın yaptığı iş, piyasadaki konumu, müşterinin diğer bankalarla çalışma şekli, gayrimenkul varlıkları, diğer bankalara verdikleri teminatlar, kurumsal kredi notları, bireysel kredi notları önemli kriterlerdendir. Kredi tahsisinde en önemli amaçlardan bir tanesi banka kaynaklarının en doğru müşteri ile en doğru şekilde buluşmasıdır. Çalışmamızda, kredi kavramını en detaylı şekilde açıkladıktan sonra, kredi tahsisi işlemlerinin en doğru şekilde yapılmasının kredi üzerindeki etkisinin ne şekilde etkilediği ve mali analiz kısmında yapılan aktarma arındırma işlemlerinin en doğru şekilde yapılmasının kredi tahsis sürecini ne şekilde etkilediğinden bahsedilmiştir.

Çalışmamızın ikinci kısmında alt başlıklar halinde kredi tahsis sürecinin aşamalarından bahsedilmiştir. Bunlar; müşterinin iyi tanınması ve etkili bir istihbarat süreci, müşterinin moralitesinin olumlu olması, müşterinin bankalarla çalışma şekli ve müşterinin gayrimenkul varlığının olup olmamasıdır.

Müşterinin iyi tanınması yani istihbaratının etkili bir şekilde yapılması kredi tahsis sürecini önemli bir şekilde etkileyecektir. Moraliter yapısı ve moraliter olumsuzluğunun

olmaması bankaya müşteri hakkında güven verecektir. Müşterinin bankalara verdiği teminatlar henüz kredi vermemiş bankalara yol gösterecektir. Bu teminatlar gayrimenkul ipoteği, kefalet, nakit bloke gibi teminatlar olabilir. Müşterinin gayrimenkul varlığı fazla ise müşteriden gayrimenkul ipoteği teminatı alınabilir. İkinci bölümün son kısmında kredi taleplerinin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlerden bahsedilmiştir.

Üçüncü Bölümde kredi tahsisinde firmaların mali verilerinde yapılan aktarma arındırma işlemlerinden bahsedilmiştir. Bu kısımda muhasebe hesapları açıklanarak bu hesapların işleyişinden bahsedilmiştir. Bu hesaplarda hangi aktarma arındırma işlemlerinin yapıldığı alt başlıklar halinde açıklanmıştır. Genel Kabul gören aktarma arındırma işlemleri tablolar şeklinde açıklanmıştır.

Aktarma arındırma işlemlerinin bazı sektörlerde, bu sektörlerde has hesaplara göre yapıldığı da çalışmamız da görülebilmektedir. Örneğin konut inşaatı sektöründe çalışan bir firmanın kullandığı hesaplar ve aktarma işlemleri farklı olabilmektedir. Kredi tahsis sürecinde bu aktarma ve arındırma işlemleri büyük önem arz etmektedir. Doğru ve eksiksiz yapılan bir aktarma arındırma işleminin kredi tahsis sürecinin önemli bir şekilde etkilediği görülmektedir. Bu konuda verilen örnekler, tablolar ve son bölümde yapılan çalışmalar da görüşlerimizi desteklemektedir.

Dördüncü bölümde seçili sektörlerle ilişkin aktarma arındırma işlemlerinden bahsedilmiştir. Dört sektör belirlenmiştir. Bunlar; sağlık sektörü, madencilik sektörü, hizmet sektörü ve Ulaştırma sektörüdür. Bu sektörlerin mali yapıları incelemiş, mali yapılarının aktarma arındırma işlemleri öncesi ve aktarma arındırma işlemleri sonrası hali paylaşılmıştır. Aktarma arındırma işlemleri sonrası mali verilerin ne ölçüde değiştiği ve değişimlerin firmaların mali verilere nasıl yansıdığı açıklanmıştır. Aktarma arındırma işlemleri sonrası mali verilerin yorumlanmıştır. Bu örneklerle doğru ve eksiksiz yapılan aktarma arındırma işlemlerinin mali veriler üzerindeki etkisi görülmüştür. Bu etki, çalışmamda göstermek istediğim en önemli noktalardan biridir. Mali verilerde doğru ve eksiksiz yapılan aktarma arındırma işlemleri bize firmanın gerçek mali yapısını ve mali

gücünü göstermiş olacaktır. Bu çalışma dört sektöre ayrılmıştır. Verilerin tamamı BDDK verileri, bankaların verilerinden alınmıştır. Çalışma 2020, 2021, 2022 yıllarının mali verilerini yansıtmaktadır. Bu dönemlere ait mali verilerin düzeltilmiş hali paylaşılmış ve mali yapısı açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu durumda bize etkili ve eksiksiz yapılan kredi tahsis sürecinin ve aktarma arındırma işlemleri yapılmış bir mali verinin kredi üzerindeki etkisi çok önemlidir. Firmayı en doğru bir şekilde değerlendirmek ve firmaya en uygun krediyi sunmak için kredi tahsis süreci ve aktarma arındırma işlemlerinin eksiksiz bir şekilde yapılması ve bu sürecin en doğru bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu konuda verdiğim dört sektör örneği ve bu sektörlerde yapılan mali verilerin düzeltilmesi işlemleri sonrası mali verilerin daha doğru hale gelmesi çalışmanın amacını detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Benden sonra bu konularda çalışma yapılmak istenilmesi durumunda, çalışmamda geçen veriler ile kredi kavramı hakkında geniş bir çerçevede bilgi elde edilecek, kredi tahsis kavramı ve süreçlerinin detayları hakkında daha çok fikir sahibi olunabilecek, etkili bir kredi tahsis sürecinin kredi üzerindeki etkisi görülecek, aktarma arındırma işlemleri yapılarak sunulan bir analizin kredi tahsisini ne derece etkilediği hakkında daha detaylı bilgi sahibi olunacaktır. Çalışmadan çıkarılacak öneriler şu şekildedir.

1. Kredi kavramının ve krediye konu olan tüm süreçlerin çok iyi bir şekilde kavranmasının kredi tahsis sürecindeki etkisinin çok önemli olmasıdır. Kredi kavramını tüm süreçleri ile iyi bir şekilde analiz eden banka yetkilisi doğru krediyi doğru müşteri ile buluşturabilecektir.
2. Kredi tahsis sürecinin aşamalarının neler olduğu ve bu aşamaların kredinin talep edilmesinden, sonuçlanmasına kadar uzun bir süreçten geçtiği ile ilgili kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Etkili bir kredi tahsis sürecinin kredi riski üzerindeki etkisi çok büyüktür. Çalışmada görülmüştür ki en eksiksiz şekilde iletlenen kredi tahsis süreci kredi riskini en minimum seviyeye indirecektir.
3. Firmanın mali verilerinde yapılan aktarma işlemleri, firmanın mali analizinin doğru yapılması açısından çok önemlidir. Eğer mali veriler eksik veya hatalı

yapıldıysa aktarma arındırma işlemleri yapılması gereklidir. Aktarma arındırma işlemleri eksik veya hatalı yapılan işlemlerde mali veriler yanlış yorumlanabilir ve kredi tahsis süreci hatalı ilerleyebilir. Bu durumda kredi riski artarak müşteri için en doğru kredi teklifi sunulamamış olur.

4. Çalışmamda; dört adet sektörün mali verilerinden faydalınalarak, dört firmanın aktarma arındırma işlemleri sonrası mali analizleri yapılmıştır. Aktarma arındırma işlemleri sonrası mali veriler daha sağlıklı yorumlanabilmiş, kredi tahsis sürecindeki risk en minimum seviyelere indirilmiştir. Bu örnekler aktarma arındırma işlemlerinin ve kredi tahsis sürecinin kredi riskini en minimum seviyeye nasıl indirildiği ile ilgili olup, bu işlemlerin öneminden bahsedilerek literatüre katkı sağlanmıştır.

KAYNAKÇA

Aalto University, The Effect of Financial Statement Adjustments on Firm Credit Ratings, School of Business, Helsinki, 2020.

AKGÜÇ, Öztin. **Mali Tablolar Analizi**, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 12. Baskı, Arayış Basım ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti. İstanbul, 2007.

AKMAN, Şeyma. “Bankacılık Sektöründe Problemler ve Ekonomi Üzerine Etkileri” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Bankacılık ve Finans Yüksek Lisans Programı, 2012), s.1.

America’s Debt Help Organization, **Credit definition**, <https://www.debt.org/credit/> e.t. 07.10.2015 6 Elizabeth

Anadolu Üniversitesi, Para Teorisi, 2018, <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/IKT305U/ebook/IKT305U-12V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>, s.181

ARMAĞAN, Gamze. ve AKÇAKANAT, Özen. **Ticari Kredilendirmede Firmaların Finansal Sağlamlığının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Uygulama**, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, s.159, 2022.

AYAZ, Ezgi. “Kurumsal/Ticari Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, 2017) ss.16-17.

BABUŞÇU, Şenol. **Bankacılıkta Risk Değerlendirmesi ve Türk Bankacılık Sektörüne Uygulaması**, Ankara: Sermaye piyasası Kurulu Yayını No: 94, 1997.

BABUŞÇU, Şenol. **Türk Bankacılık Sektöründe Gelişmeler ve Beklentiler**, Ankara: Halk Bank Eğitim Daire Başkanlığı, 2003.

Bankacılık Kanunu 5411 Sayılı, (2005, 11 01), **5411 Sayılı Bankacılık Kanunu**, Ankara.

Banking Regulation and Supervision Agency of Turkey, (2018), **Turkish banking sector main indicators**, December 2018, Retrieved from https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/veri_0023_06.pdf

BDDK, **Kredi Tahsis Ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber**, 2021, <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1041>, (29.06.2021), Madde 9, s.4.

BDDK, **Yoğunlaşma Riskinin Yönetimine İlişkin Rehber**, 2016, <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/947>, (31.03.2016), s.11.

BDDK, **Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirmesine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik**, 01 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmî Gazete.

BDDK, **Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik**, 01.11.2006 sayılı ve 26333 sayılı Resmî Gazete.

BRİGHAM, Eugene, F. and EHRHARDT, Michael, C.. **Financial Management Theory and Practice**, Lehigh Press, 2002.

BÜYÜKBAŞ, Bilal. “Bankalarca Kredi Tahsisi Yapılacak Firmaların Mali Verilerinde Yapılabilecek Aktarma Arındırma İşlemleri (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, ss.iii-32.

COMPTON, Eric. (1989), **Principles of Banking**, American Bankers Association, Third Edition, Washington.

ÇELİK, Hatice. “Türk Bankacılık Sektöründe Likidite-Finansal Performans İlişkisi” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2022) ss.31-32

DOĞAN, Mesut. **Mülkiyet Yapısının Finansman Kararları Üzerindeki Etkisi**, Muhasebe ve Finansman Dergisi, s.158, Nisan 2026.

EBRAHİMİ, S. B.. (2018), **A stochastic multi-objective location-allocation-routing problem for tire supply chain considering sustainability aspects and quantity discounts**, Journal of Cleaner Production, 198, 704–720. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.07.059>

GİRİŞKEN USTA, Figen. “Kredi Talebinin İncelenmesi Aşamasında Bankalar Tarafından Yapılan Aktarma Arındırma İşlemleri” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2018) ss. 12-28.

GÜNEŞ, Elif. “Kredi Analizinde Aktarma Arındırma İşlemleri” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2019), s. iv.

GEIGER, H. (2000), “Regulating and Supervising Operational Risk for Banks”, Institut für schweizerisches Bankenwesen, Working Paper, No. 25, Zurich.

GEORGE, Ruth. E. (1990), Commercial Lending, American Bankers Association, Washington.

GİRGİNER, Nuray. **Ticari Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesine Çok Kriterli Yaklaşım: Özel ve Devlet Bankası Karşılaştırması**, MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi, ss.132-141, Sayı 37, Ocak 2008.

GOVINDAN, K. JAFARIAN, A. & NOURBAKHS, V. (2015), **Bi-objective integrating sustainable order allocation and sustainable supply chain network strategic design with stochastic demand using a novel robust hybrid multi-objective metaheuristic**, Computers and Operations Research, 62, 112–130. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.cor.2014.12.014>

GÜLMÜŞ, Bülent. ÇİFTÇİ, Oyal. **Krediler**, Garanti Eğitim Merkezi Yayınları, No 41, İstanbul, 1991, s.20.

GÜNEY, A. (2012). Banka İşlemleri. 6.Baskı: Beta Yayıncılık.

İş Bankası. (2005), **İstihbarat ve Mali Tahlil Eğitim Kitabı**, İstanbul, İş Bankası Eğitim Yayınları.

KARADENİZ, Erdiç. KOŞAN, Levent. ve KAHİLOĞULLARI, Selda. **Borsa İstanbul’da İşlem Gören Spor Şirketlerinin Finansal Performansının Oran Yöntemiyle Analizi**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.131, Sayı 2, 2014.

KOCAMAN, Bade. HAZAR, Adalet. ve BABUŞCU, Şenol. **TDHP Uygulaması Kapsamında Kredilendirme Finansal Tablolar Analizi**, 2. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi, 2023, ss.60–66.

KUMAR, D. RAHMAN, Z. and CHAN, F. T. S. (2017), **A fuzzy AHP and fuzzy multi-objective linear programming model for order allocation in a sustainable supply chain: A case study**, International Journal of Computer Integrated Manufacturing, 30(6), 535–551.

LEE, Alice. LEE, John. Cheng. and LEE. **Financial Analysis, Planning & Forecasting: Theory and Application**, 3. Edition, London, World Scientific, 2009, s.527.

LIPSEY, R. G., STEINER, P. O., & PURVIS, D. D., (1984), **İktisat 1**, İstanbul, Bilim ve Teknik Yayınevi.

MEAD, Donald, C. ve LIEDHOLM, Carl (1999), "Small Enterprises and Economic Development", by Routledge NewYork.

MISHKIN Frederic, Financial Policies and The Prevention of Financial Crises in Emerging Market Economies, the NBER Conference " **Economic and Financial Crises in Emerging Market Countries**," Woodstock, Vermont, 19 October 2000, ss.2-3.

Moody's Investors Service, Adjustments in Credit Analysis: Methodology Handbook, New York, 2021.

Northwestern University, The Sensitivity of Credit Decisions to Accounting Policy Changes, Kellogg School of Management, Illinois, 2019.

ÖZERHAN (AKBULUT), Yıldız. YANIK, Serap. **Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları**, TÜRMOB Yayınları No: 377, Ankara, 2010.

ÖZÇELİK, Cihangir. Uzun Vadeli Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler ve Bir Uygulama, (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, 2006), s.15.

ÖZİNCE, Ersin. Açılış Konuşması, **Bankalar Mevzuatındaki Son Değişiklikler ile Bağımsız Denetim Esasları ve Uygulamaları**, TÜRMOB Yayınları No: 180, Ankara, 2002.

ÖZTİN, Akgüç. **Mali Tablolar Analizi**, 12.Basım, İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 2010, s.167.

ÖZYILMAZ, Ayfer. **Para ve Maliye Politikaları Arasındaki Koordinasyonun Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkinliği**, Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, s.33, Sayı 2, 2016.

Resmî Gazete, **5834 sayılı Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi VE Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanun**, Madde 1-2, 2009, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/01/20090128-2.htm>, (28.01.2009), s.1.

RICHARD, D. Irwin. **Credit Management Handbook: National Association of Credit Management**, (Credit Research Foundation), Second Edition, Inc., 1965, s.1

SAMUELS, J. M. WILKES, F. M. and BRAYSHAW, R. **Management Company Finance**, International Thompson Business Press, 1995.

SEVAL, Belkıs. **Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi**, İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayınları, 1990, s.125

SSEKIZIYIVU Bob. **Banking & finance, Research article**, 2017, <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/23311975.2017.1374921?needAccess=true>, (28.06.2017), ss.1-13.

S&P Global Ratings, **Credit Methodology: Financial Statement Adjustments and Analytical Considerations**, New York, 2022.

T.C.Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, **5941 Sayılı Kanun**, 2005, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5411&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, (19.10.2005), s.50.

TOZLU, İbrahim. “Ticari Kredi Başvurularında Şirket Bilançoları Üzerinde Gerçekleştirilen Aktarma Arındırma İşlemlerinin Makine Öğrenmesi Yöntemleri Kullanılarak Basitleştirilmesi” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, 2019), ss.66-84.

TURGUT, Korhan. “Banka Kredi Hacmi ile İktisadi Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği” (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, 2019) ss.42-43.

Türkiye Bankalar Birliği, **Bankacılar Dergisi**, Sayı 76, 2011, <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/dergiler/dosya/76/tbb101.new.pdf>, (03.2011), s.6

ÜNAL, Targan. **Kredi Sözleşmeleri**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 1985, s.2.

Yaşarbank Mali Analiz Müdürlüğü, **İstihbarat ve Mali Analiz**, 1. Baskı, Yaşarbank Yayınları, İstanbul, 1999.

YÜCEL, A. Turgay. **Genel Muhasebe Tekdüzen Muhasebe Uygulamaları**, Hesap Uzmanları Derneği Yayını, İstanbul, 2011.